

Poasttaid bagadus

Dárkkis vearroedáhhusas

visot dieduid ja gessosiid

Ii nuppástuhttin – ii addin

Jus ležžet nuppástuhttimat – atte elektrovnnalaččat

Addináigi cuoŋománu 30.b. 2014

skatteetaten.no

SÁMEGILLII

Sisdoallu:

Vearrodiedáhusa poasttat	2
Fáttát	18
Dehálaš skovit	44
Čoavddasátneregisttar	45
Vearromáksomearit jna.	47

Poasttat mat eai leat ovdagihtii devdon

Jus bargoaddit, báhkkut jna. eai leat rivttes áigái Vearroetáhtii sádden dieduid, de ii leat submi vearroedáhussii ovdagihtii devdon. Dákkár supmiid fertet ieš čállit vearroedáhussii. Jus váilevaš submái ii leat sierra poasta, de čálát supmi “Submi mii ii leat ovdagihtii devdon čállo dasa” sadjái.

«Submi galgá čállot postii» doaba

Vearrodiedáhus bábirhámis

Dás mearkkaša “čállit postii” ahte divut sihkodettiin ovdagihtii postii čállon supmi ja čálát rivttes supmi. Jus submi ii leat ovdagihtii devdon, de čálát poastta nummara, teavstta ja supmi.

Jus vearroedáhhusas ii leat sierra poasta masa čállá ovdagihtii deavddekeahtes supmi, de čálát supmi «Supmit mat eai leat ovdagihtii devdon, čállojit dása» sadjái.

Elektrovnnalaš vearroedáhus

Dás mearkkaša “čállit postii” ahte gávnnat váldovárdosis dan rivttes poastta ja divut ovdagihtii devdon poastta rivttes supmiin dahje čálát dan supmi mii váilu.

Go attát vearroedáhusa elektrovnnalaččat, de oainnát visot skoviid vearroedáhusa lahttduvvon oassin poastta válljejuvvon nummaris dahje “fána” mildosis. Submi biddjo ihcalassii skovis/mildosis vearroedáhusa rivttes postii ja submi fas “Supmit mat eai leat ovdagihtii devdon, čálloji dasa” sadjái.

Eanet dieduid oainnát dáin:

Álggahanveahkki báلكkolaččaide ja penšunisttaide, skatteetaten.no/starthjelp.

Álggahanveahkki ealáhusdoalliide, skatteetaten.no/starthjelp-naering.

Diedut olgoriikkalaš bálkkolaččaide guđet orostallet Norggas

Bagadus:

- Rettleiding for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende

Diedut:

- Informasjon til utenlandske arbeidstakere: Selvangivelsen 2013
- Informasjon til utenlandske arbeidstakere: Pendlerfradrag
- Informasjon til utenlandske arbeidstakere: Standardfradrag

skatteetaten.no/selvangivelse – utenlandsk.

Diedut olgoriikaássiide guđet Norggas ožžot penšuvnna

Rettleiding for personer bosatt i utlandet som mottar pensjon fra Norge

Álggahanvehkiid, bagadusaid ja gihppagiid oainnát [dáppe skatteetaten.no](http://dáppe.skatteetaten.no).

1.3 Ovttasássit

Čále dahje sihko poasttas ovttasássi riegádannummara, jus du ovttasássidilli lea nuppástuhtton. Ovttasássit mánnábeassádagain russeba 1.3.1 poasttas. Ovttasássit oktasaš opmodagain/velggiin russeba 1.3.2 poasttas.

Mánáid ja ovttasássiid livdnema birra, geahča «Váhnemat ja mánát», «Beallelaččat, logahallan guimmežat ja diedihangeatnegas ovttasássit» ja «Ovttasássit».

1.5 Eará diedut

1.5.1 Nuoraid dálloseastin

Vearrogeasus addo bájkku dieduid vuodul. Jus diedut váilot, de galggat váldit oktavuoda bájkkuin.

Jus gáibidat vearrogeassosa mákson seastinsupmi ovddas eará EEO-riikkas, de gustojit sierra regelat duođaštussii. Geahča eanet dán birra [dás skatteetaten.no](http://dás.skatteetaten.no).

1.5.2 Vuorbe- ja tihppenvuoittut jna.

Dáid spealuid ja vuorbáдемиid vuoittut leat vearuheamit:

- spealut maid Norsk Tipping AS lágida, omd. Lotto, Viking Lotto, Tipping ja Oddsens
- totalisáhtorspealut mat fátmastuvvojit totalisáhtorspealloláhkii (Rikstoto)
- vuorbáдемиit vuorbádanlága mielde, ee. Quicklotteri ja bingospealut
- ruhtaspealut ja vuorbáдемиit eará EEO-riikkas mat vástidit spealuid dahje vuorbáдемиid mat Norggas fállorit lobálaččat, ja mat leat almmolaš geahču ja dárkkástusa vuollásaččat ruovtturiikkas
- buohkaid várás doaimmat maid mássamediat lágidit

Jus du 2013 vearuhis vuoittut leat 100 000 kr dahje dan badjel, de fertet bidjat mielde duođaštusa das dahje dain guđet lea vuoittu(-id) addán. Dás it beasa luvvejuvvot addimis.

Eará vuoittut go dat mat bajábealde leat namuhuvvon, leat vearrogeatnegasat go juohke vuoittu árvu lea badjel 10 000 kr ovdal goluid gessosa. Vearrogeatnegas vuoitu čállo 3.1.12 postii. Golut (bidjosat) mat njuolga laktásit dan vearrogeatnegas vuitui, čállojit 3.3.7 postii.

Speallo- ja gilvovuoittuid vearroluvven ii gusto go vuoto adno máksun barggu dahje doaimma ovddas.

1.5.3 Árbbit ja skeaŋkat

Árbi dahje skeaŋka ii leat oažžui vearrogeatnegas boahtu, muhto árvvu galgá almmuhit go árvu oktiibuot lea 100 000 kr dahje eanet. Skeaŋka bargoadis dahje earáin main lea eahpenjuolggabut gullelašvuhta bargodillái, ii leat dábálaččat vearrowievttálaš áddejumis skeaŋka, muhto adno bálkán. Almmut árbbi dahje skeaŋka addi nama, čujuhusa ja riegádanbeaivvi, ja makkár árbi dahje skeaŋka lea.

Jus leat badjelaset váldán árbeoami iežat árbejuhkui, de galggat Vearroetáhtii sáddet «Melding om arv» (RF-1615) guhtta mánu siste jápmima maŋŋil, geahča «Veiledning til melding om arv» (RF-1621) skatteetaten.no/arv.

Árbedivatgeatnegas skeaŋkkaid ovddas galggat addit «Melding om gaver, gavesalg, overdragelse mellom nære slektninger og om utdeling av midler fra uskiftet bo» (RF-1616), jus skeaŋka ii gula jahkásaš árbedivada bođusubmái. Bođusubmi mearkkaša ahte skeaŋkkat maid árvu lea gitta bealli álbmotoaju vuoddosupmis (G) jagi álggus, sáhttet leat spiehkastuvvon árbedivadis. 2013 jahkái lea bođusubmi 41 061 kr. Geahča eanet dieđuid «Veiledning til melding om gaver» (RF-1617) ja «Avgift på arv og gaver» gihppagis. RF-1616 skovvi galgá addot ovttá mánu siste maŋŋil go lea skeaŋka addán. Jus skovi leat Vearroetáhtii árat addán, de it dárbbáš skovis mángosa addit.

Skoviid ja gihppaga oainnát dáppe skatteetaten.no/arv.

1.5.6 Boahtu, opmodat ja/dahje vealgi olgoriikkas

Galggat vearrodieđáhusas almmuhit visot boađuid, opmodagaid ja velggiid olgoriikkas. Dát guoská dallege go opmodat dahje boahtu ii galgga vearuhuvvot Norggas. Merkes «jo», jus dus lea/leat:

- boahtu olgoriikkas
- opmodat olgoriikkas, omd. giddodat, áigejuohkoásodat («timeshare-ásodat»), dálloodávvirat ja gándimat, bándobidjamat, ossosat dahje obligašuvnnat
- vealgi olgoriikkas

Dieđuid olgoriikkalaš bándobidjamiid birra jna. galggat čállit «Bankinnskudd i utlandet» (RF-1231) skovváii.

Jus 2013:s leat šaddan giddodaga oamasteaddjin olgoriikkas, de fertet almmuhit makkár opmodat lea (joavdoopmodat, viessosadji jna.), guđe riikkas dat lea, goas (beaivi) dan ostet, oastinsupmi ja vuovdinárvvu, jus dat leš. Dáid dieđuid čálát 4.6.1 postii.

Vearrogeatnegas boađu, opmodaga ja vealggi olgoriikkas čálát vearrodieđáhusa rivttes poasttaide. Jus gáibidat livdnejuvvon vearus gessosa dan vearu ovddas maid olgoriikkas leat máksán (kredihttagessosa), de galggat deavdit «Fradrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag» (RF-1147). Jus gáibidat boahogessosa, čállojit dieđut 3.3.7 postii. Jus gáibidat gessosa boađus dahje livdnejuvvon vearus dan vearu ovddas maid olgoriikkas leat máksán, de ferte máksin duođášuvvot.

Jus oaivvildat ahte boahtu dahje opmodat it leat vearrogeatnegas Norgii, de fertet dieđihit boađu/opmodaga birra ja manne dat ii leat vearrogeatnegas. Dan elektrovnnalaš čovdosis čálát dáid dieđuid 4.6.1 postii. Jus boađu dahje opmodaga ovddas leat máksán vearu olgoriikkas, de berret dan dieđihit.

Jus dus lea bálká mii vearuhuvvo eará davviriikkas, de galggat deavdit «Nedsetting av inntektsskatt på lønn» (RF-1150). Seamma gusto jus gáibidat vearu vuolideami dan oasis mii gullá olgoriikkas dinen bálká (jahkeregela mielde), dahje jus dus lea bálká mii lea spiehkastuvvon vearuheamis vearrošiehtadusa mielde.

Olgoriikkas giddodat, boahu maid das oaččut ja vuoitu dan vuovdimis lea dábálaččat vearrogeatnegas Norggas. Opmodat, boahu ja vuoitu soitet leat vearuheamit Norggas dakkár vearrošiehtadusa mielde mii lea dainna riikkain gos opmodat lea. Jus dus lea giddodat dahje doaimmahat dahje oassálasttát doaimmas olgoriikkas, de it oaččo dievas gessosa vealgereanttuin Norggas, go boahu dan giddodagas dahje doaimmas lea vearuheapme Norggas. Itge oaččo dievas gessosa vealggis, go giddodaga dahje doaimma opmodat lea vearuheapme Norggas. Jus eaiggádušat dálu dahje joavdodálu Belgias, Bulgárias, Itálias, Kroátias, Maltas dahje Duiskkas, de oaččut datte dievas gessosa velggiid ja vealgereanttuid ovddas. Jus leat gáibidan gessosa velggiid ja/dahje vealgereanttuid ovddas dan riikkas gos dálle dahje joavdodállu lea, de it oaččo gessosa dán supmi ovddas Norggas. Danne fertet 5.0 poasttas *Lassidiedut* dieđihit guđe gessosiid leat gáibidan dan riikkas gos opmodat lea.

2.1 Bálkkát ja vástideaddji addosat

2.1.1 Bálkkát jna.

Dása čálát bálkká, buhtadusaid ja eará addosiid bargoaddis. Dat mearkkaša ee. naturálaaddosiid, namalassii addosiid mat leat eará go ruhta. Naturálaaddosat mat dán postii galget čállot leat omd. nuvttá biilla anu ovdu, girdibonus, ollásit dahje belohahkii nuvttá dálle ja nuvttá bargobiktasat. Vuoitu man fidnet lotnumis dahje vuovdimis opšuvnna maid leat ožžon bargodilis, galgá maiddái vearuhuvvot bálkán ja čállot 2.1.1 postii.

Reantoovdu vearuhuvvo bálkán go dat lea govttolaš loanaid ovddas bargodilis. Reantoovdu lea dábálaččat ovdagihtii devdon. Reantoovdu ja daid mákson reanttuid ovddas oaččut gessosa 3.3.1 poasttas.

Naturálaaddosiid árvobidjama birra, geahča «Naturálaaddosat – árvobidjan» 68. siiddus. Doppe sáhtát vel lohkat nuvttá borrama birra áhpebargiide. Biilla nuvttá anus lea meannuduvvon «Biilla» fáttás 46. siiddus.

Bálká maid oaččut bargomárkandoaimmaid jna. bokte, buohcoruhta, váhnenruhta ja bargočielggadanruhta gealbudandoarjja sosiálabálvaluslága mielde ja bálkkolaččaid bargguhisvuoda beaiveruhta leat maiddái vearrogeatnegasat. Seamma guoská buhtadussii maid leat ožžon stivrra, ovddastusgotti, lávdegotti, ráđi js. miellahttun.

Muitte čállit visot vearrogeatnegas boađuid mat eai leat vearrodieđáhussii ovdagihtii devdon.

(Denne er i ramme:) Muite čállit visot vearrogeatnegas boađuid mat eai leat ovdagihtii devdon ja dárkkistit ahte visot gessosat leat mielde.

Ovttá áidna bargoaddis dahje bargoláguideaddjis bálká gitta 1 000 kr rádjai lea vearuheapme. Bargui mii lea bargoláguideaddji ruovttus/joavdodálus lea rádjá 4 000 kr.

Jus bargoaddi dahje bargoláguideaddji lea vearuhis organisašuvdna, de lea vearuhis máksámuš go dat ii leat badjel 4 000 kr.

Fuomáš ahte ii gusto vearuhis submerádja ealáhusboađu dáfus.

2.1.2 Boahtu mii vuoigadahtta mearraolbmuide ereliigganis gessosa

Boahtu mii vuoigadahtta mearraolbmuide ereliigganis gessosa, lea dabalaččat vearrodieđahussii ovdagihitii devdon. Jus ii leat, de galggat boađu čállit dán postii.

Boahtu barggus johtti fatnasis vuoigadahtta mearraolbmuide ereliigganis gessosa, go bargu fatnasis lea du váldodahkamuš, ja bargu lea boahtojagis bistán uhcimusat 130 beaivvi.

Boahtun fatnasis adno juohke buhtadus maid mearraolbmot ožžot máksot bargoaddi bokte, ja dárjjodanruhta, liigeruhta jna. Boahtun fatnasis adno vel dienas mii mearraolbmuin lea leamaš vuovdindoaimmas fatnasis. Seamma guoská buohcoruhtii, fanasveaga bohtui ja dássálaga addosiidda buohcuvuođas dahje roasmohuvvamis mat bohtet dákkár boađuid sadjái fatnasis, ja dihto naturálaaddosiidda.

Mearraolbmuid ereliigganis gessosa birra, geahča 3.2.13 poastta 21. siiddus.

Fanasveaga boahtu mii guolásteaddjiide vuoigadahtta ereliigganis gessosa, čállo 2.1.1 postii. Geasus čállo 3.2.14 postii.

2.1.3 Boahtu mánnageahččamis mánnageahčči ruovttus

Boađuid (mávssu) maid oáččut go geahčat earáid mánáid ruovttustat lea ealáhusboahtu, muhto galgá meannuduvvot bálkán go mánát leat:

- 11 jahkásaččat dahje nuorabut boahtojagi loahpas (riegádan 2002 dahje dan maŋŋil), dahje
- 12 jahkásaččat dahje boarrásat ja sis leat sierra dárbbut fuolahussii ja dikšui

Bruttoboađu galgaba váhnemat dabalaččat juohkit gollobuhtadussan ja bargoboahtun (bálkán). Jus gollobuhtadus ii leat jahkái biddjon alibut go 50 proseantta ollislaš brutto máksui juohke máná nammii, iige alibut go 1 057 kr mánnui juohke máná nammii, de ii adno dát dagahit badjebáhcaga. Dušše bargomáksu galgá dalle čállot vearrodieđahussii. Bargomáksu lea mielde uhcimugessosa meroštallanvuodas. Mearriduvvon gollobuhtadus doaibmá standárdageasusin.

Standárdageassosa sadjái sáhtát válljet gessosa iežat duohta goluid ovddas mánnageahču oktavuodas, dainna eavttuin ahte ii válljejuvvon standárdageasus jagi ovdal. Jus leat válljen standárdageassosa, de leat dán válljemii čadni vihtta jagi, nu guhká go dilálašvuodas eai leat olus nuppástuvvon.

Duohta goluid gessosa birra, geahča «Skatteregler ved barnepass for foreldre, dagmammaer og praktikanter/au pair» gihppaga. Gihppaga oainnat skatteetaten.no dahje Vearroetáhtas.

Jus jođihat bearašmánáidgárddi ruovttustat, de čálát boađuid ja goluid ealáhusdieđahussii (RF-1175 dahje RF-1167), ja sirddát ealáhusboađu ealáhusdieđahusa 0402 poasttas vearrodieđahusa 2.1.3 postii. Meroštallon personboahtu čállo 1.6.1 postii.

Ealáhusboahtu/vuollebáza bearašmánáidgárddis mii ii leat iežas ruovttus čállo juogo 2.7.6 dahje 3.2.19 postii. Bearašmánáidgárddiid birra, geahča «Familiebarnehager og skatt» gihppaga dás skatteetaten.no.

Buohcoruhta mii buhtte mánnageahččoboađu ruovttustis, lea ovdagihitii devdon.

2.1.4 Gollobuhtadusain badjebáza

Gollobuhtadus lea attus mii galgá gokčat goluid barggu, dahkamuša dahje ámmáha oktavuodas, omd. borran-, johtin- ja biilagoluid. Jus dát buhtadus lea alibut goluid, de lea badjebáza vearrogeatnegas ja galgá čállot 2.1.4 postii. Bálká- ja geassindieđáhusas oainnat dábálaččat makkár buhtadus dat lea. Badje- dahje vuollebáhca meroštallama birra, geahča «Gollobuhtadus» 62. siiddus.

Buhtadus mii gokčá iežas goluid lea dábálaččat ollásit vearrogeatnegas, omd. buhtadus goluide ruovttu ja bissovaš bargosaji gaskasaš johtimis.

Vearrogeatnegasvuoda birra go bargoaddi máksá borrama, orruma ja ruovttufitnamiid ovddas olgoriikkas olgoriikkalaš bargiide Norggas, geahča «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» dás skatteetaten.no/selvangivelse-utenlandsk.

Buhtadus maid ealáhusdoalli meroštallá alcces ealáhusas lea doaibmaboahu iige adno gollobuhtadussan. Jus ealáhusdoalli oažžu gollobuhtadusa bálkábarggus, de galgá buhtadus meannuduvvot nugo eará báلكkolaččain.

2.1.5 Eará bargoboahu

Dása čálát eará bargoboahu eará sajis go ealáhusdoaimmas, omd. vuovdinboahu ja bargomávssuid ruovttu giehta- ja duodjebarggus. Vuovdinboahu čállo go das lea vuos geassán ávnnasgoluid.

Go vuovdá dakkár gilvvgárde- ja luonddubuktagiid mat eai leat ealáhusdoaimmas omd. murjjiid, guobbariid ja guliid, de vearuhuvvo bruttoboahu dušše dan supmi ovddas mii boahtojagis lea badjel 4 000 kr. Badjilmanni supmi galggat čállit vearrodieđáhusii. Visot ovdagihtii deavddekeahes supmiid galggat ieš čállit vearrodieđáhusii.

2.2 Penšuvnnat, heaggareanttut bargodilis jna.

Jus álbmotoajus dahje earás leat ožžon mañnemáksin penšuvnna (báلكá- ja geassindieđáhusa 225 koda), de visot mañnemáksin galgá vearuhuvvot máksámušjagis. Vearroetáhta galgá fuolahit ahte vearru ii šatta badjel dan go jus penšuvdna livččii vearuhuvvon dan dahje daid jagiid maidda mañnemáksin gusto.

2.2.1 Iežas penšuvdna álbmotoajus

2.2.1 gitta 2.2.4 poasttaid ovdagihtii devdon supmiid oainnat NAV dieđáhusas (penšundieđáhus).

2.2.2 Iežas penšuvdna jna. eará sajis go álbmotoajus, oktan olgoriikkalaš penšuvnnaiguin

Postii siskkildit ee. iešguđet norgga penšunortnegiid máksámušat: ámmátpenšuvdna, šihttojuvvon penšuvdna (AFP), bargodilis penšuvnnat, oahpástuvvandoarjja, doarjja lága mielde lassi doarjaga birra sidjiide guđet oanehis áiggi leat Norggas orrun, eana- ja vuovdedoalu dáluealátaddosat (ealátaddosat). Postii gullet vel olgoriikkalaš penšuvnnat jna. mat leat vearrogeatnegasat Norgii ja mat eai galgga čállot 2.2.3 postii. Dakkár addosiid voigatvuodaid lotnun oktan geardelunddot mávssuin, čállo vel dása. Dán postii čállojit vel máksámušat oktagaslaš penšunšiehtadusas/oktagaslaš penšunortnegis (IPA ja IPS). Seamma guoská vearrogeatnegas máksámušaide bargodili heaggareanttuin (kollektiivva heaggareanttut) ásahuvvon ovdal ođđajagemánu 1.b. 2007. Vearrogeatnegas máksámušat bargodili heaggareanttuin (kollektiivva heaggareanttuid) ásahuvvon ođđajagemánu 1.b. 2007 rájes, galget čállot 2.6.2 postii. Heaggareanttuid dáfus mat leat čállon joatkkadáhkádussan ja heaggareanttut mat leat čállon oktagaslaš penšunortnega lága mielde, geahča «Heaggadáhkádus», 64. siiddus.

Jus 2013:s leat ožžon addosiid mat eai leat ovdagihtii devdon, de galggat daid čállit. Jus dus lea penšuvdna mii lea vearuhuvvon eará riikkas, de sáhtát gáibidit gessosa livdnejuvvon vearus dan vearu ovddas maid leat máksán dan nuppi riikkas (kredittageasus). Fertet duodaštit máksámuša ja deavdit «Fradrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag 2011» (RF-1147). Penšuvdna eará EEO-riikkas mii vástida álbmotoaju ahkepenšuvnna ja šihattojuvvon penšuvnna (AFP) Norggas, geahča 2.2.3 poastta.

2.2.3 Penšuvdna eará EEO-riikkas mii vástida álbmotoaju ahkepenšuvnna ja šihattojuvvon penšuvnna (AFP) Norggas.

Dása čálát penšuvnna eará EEO-riikkas mii vástida álbmotoaju ahkepenšuvnna ja šihattojuvvon penšuvnna (AFP) mii lea vearrogeatnegas Norggas. Galggat vel almmuhit guđe áiggis, penšundási, makkár penšuvnna ja guđe riikkas dat máksojuvvo. Vástideaddji penšuvnnain oaivvilduvvo penšuvdna dábálaš ja geatnegas penšunortnegiin mat fátmastit riikka visot riikavuložiid. Jus oáčut dákkár vástideaddji penšuvnna eará EEO-riikkas, de sáhtát gáibidit vearrogeassosa dán vuodul. Vearrogeassosa eavttuid birra, geahča ”Penšunboadu vearrogeasus ja vearroráddjen vuollegis dábálaš boadus” 72. siiddus. Penšuvdna eará EEO-riikkas mii ii deavdde vearrogeassosa eavttuid, čálát 2.2.2 postii.

2.2.4 Beallelašlasáhus

Vearrogeatnegas álbmotoaju beallelašlasáhus ja iežas penšunortnegat leat čállon bálká- ja geassindieđáhusa 219 kodii. Álbmotoaju beallelašlasáhus mii mákso ahkepenšuvnna ja šihattojuvvon penšuvnna (AFP) oážžuide, lea vearuheapme go beallelašlasáhusa doaibmaáigemuddu lea ovdal odđajagemánu 1.b. 2011. Vearuhis beallelašlasáhus lea čállon bálká- ja geassindieđáhusa 242 kodii.

2.2.5 Vearuhis penšuvdna olgoriikkas

Dása čálát dan penšuvnna olgoriikkalaš penšunortnegiin mii ii galgga vearuhuvvot Norggas. Fertet almmuhit makkár penšuvdna lea, dan supmi ja guđe riikkas dat mákso. Vearuhis penšuvnnat leat mearkkašahttin dasa mo penšunboadu vearrogeasus meroštallo. Penšuvdna gullá ollislaš penšunbohtui, geahča “Penšunboadu vearrogeasus ja vearroráddjen vuollegis dábálaš boadus” 72. siiddus.

2.4 Mánáid bálkáboahu

2.4.1 Mánát guđet leat 12 jahkásaččat dahje nuorabut

Mánát guđet leat riegádan 2001 dahje dan maŋŋil eai galgga addit vearrodieđáhusa. Dáid mánáide lea 10 000 kr dahje dan vuolibut bálká vearuheapme. Badjilmanni supmi lea vearrogeatnegas. Ovdagihtii devdon supmit leat čállon beliin goappáge váhnema vearrodieđáhussii, go váhneamat ássaba ovttas. Váhnenguovttos sáhttiba välljet eará juogu. Jus váhnenguovttos eaba ása ovttas, de livdnejuvvo máná dan váhnema fárus guđe luhtte máná lea álbmotregistaris logahallon ássamin. Jus dát váhnen lea náitalan, de geahča «Váhnemat ja mánát» 86. siiddus.

2.6 Doarjagat, heaggareanttut, mánnápenšuvdna jna.

2.6.1 Ožžon vearrogeatnegas birgendoarjagat

Jeavddalaš birgendoarjja ovddeš dahje earránan beallelaččas lea vearrogeatnegas. Fuomáš ahte dušše birgendoarjja ovddeš dahje sierranan beallelaččas maid almmolaš kantuvra lea máksán, lea ovdagihtii devdon. Geardelunddot mákson birgendoarjja ii leat vearrogeatnegas.

Mánnádoarjja ja sierradoarjja mánnálága mielde, bajásgeassindoarjja mánnálága mielde ja doarjjaovdamávssut maid NAV lea máksán (ovdamáksolága) eai leat vearrogeatnegasat.

2.6.2 Eará

Dása čállojit vearrogeatnegas máksámušat heaggareanttuin bargodili boittolaga (oktagaslaš heaggareanttut), vearrogeatnegas máksámušat heaggareanttuin mat leat bargodilis (kollektiivva heaggareanttut) ásahuvvon ođđajagemánu 1.b. 2007 rájes, dáluealátboahu (ealátaddosat) eana- ja vuovdedoalu boittolaga (omd. nuvttá dálle ja eará naturálaaddosat), legáhta ja eará vearrogeatnegas jeavddalaš doarjagiid máksámušat. Norgga heaggadáhkádusfidnu heaggareanttuid vearrogeatnegas oassi lea čállon fidnu dieđáhussii. Heaggareanttuid dáfus mat leat čállon joatkkadáhkádussan ja heaggareanttut čállon oktagaslaš penšunortnega lága mielde, geahča «Heaggadáhkádus» 64. siiddus.

Heaggareanttuid birra olgoriikkalaš fidnus, geahča «Heaggadáhkádus» 64. siiddus.

Vearrogeatnegas máksámušat heaggareanttuin bargodilis (oktaslaš heaggareanttut) ásahuvvon ovdal ođđajagemánu 1.b. 2007 čállojit 2.2.2 postii.

Vearrogeatnegas maŋnebálká ja jápmima maŋnil maŋnepenšuvdna (lea čállon bálká- ja geassindieđáhusa 214 kodii), čállojit 2.6.2 kodii. Vearrogeatnegas lea dušše dat oassi mii lea badjel 1 1/2 geardde álbmotoaju vuodđosupmi (G) jápmindáhpáhusa áigge.

Miessemánu 1.b. 2013 rádjai 1 1/2 G lei 123 183 kr ja miessemánu 1.b. 2013 rájes 127 867 kr.

2.6.3 Mánnápenšuvdna

Dása čállo mánnápenšuvdna vuollil 16 jahkásaš dahje nuorabut mánáide (riegádan 1997 dahje dan maŋnil). Ovdagihtii devdon submi lea váldon máná bálká- ja geassindieđáhusa 220 ja 228 kodain.

Mánnádoarjja ja reaidadoarjja (sihke stáhta ja gieldda) leat vearuheamit, iige daid galgga almmuhit vearrodieđáhusas.

2.7 Ealáhusboadut

Ealáhusdoalliide sáddejuvvo dábálaččat «Ealáhusdoalliid jna. vearrodieđáhus». Jus leat ožžon «Ealáhusdoalliid jna. vearrodieđáhus», de galgga dan addit juogo elektrovnnalaččat dahje bábirhámis. Vearrodieđáhusa galgga addit vaikke dus ii lean 2013:s boahu ja vaikke doaibma loahpahuvvui 2013:s.

Jus 2013:s lea álggahan ealáhusdoaimma ja ožžon «Bálkkolaččaid ja penšunisttaid jna. vearrodieđáhusa», de lea dat danne go Vearroetáhta ii leat bohtán diehttevassii ahte leat álggahan ealáhusdoaimma. Sáhtát addit ožžon vearrodieđáhusa geatnegas skoviiguin elektrovnnalaččat altinn bokte, geahča vulobealde.

Ealáhusdoallit brutto doalloboaduiquin mat eai rasttil 50 000 kr, leat dábálaččat luvvejuvvon ealáhusdieđáhusa addimis, geahča «Álggahanveahkki ealáhusdoalliide» 2 oasi.

Ná attát vearrodieđáhusa elektrovnnalaččat:

1. Logge riegádannummariin skatteetaten.no bokte. Dalle oainnat ahte RF-1030 «Bálkkolaččaid ja penšunisttaid jna. vearrodieđáhus» lea dás «Min meldingsboks» – «Til min behandling».
2. Menyválljemis «Skjema og tjenester» vieččat RF-1030 «Ealáhusdoalliid jna. vearrodieđáhus». Go rabat ealáhusdoalliid vearrodieđáhusa, de jerro guđe ealáhusdieđáhusa áiggu addit oktan vearrodieđáhusain. Ealáhusdieđáhusaid čilgejumi oainnat dás «Álggahanveahkki ealáhusdoalliide».

Oainnát ahte «Ealáhusdoalliid jna. vearrodieđáhus» lea ovdagihtii devdon daid seamma supmiiguin go sáddejuvvon «Bálkkolaččaid ja penšunisttaid jna. vearrodieđáhus».

Ealáhusdoallin soaittát dárbbasit «Álggahanveahkki ealáhusdoalliide». Dán bagadusa sáhtát váldit dáppe skatteetaten.no/starthjelp-naering dahje oáččut Vearroetáhtas.

2.8 Boahtu dálás ja eará giddodagas

2.8.2 ja 2.8.5 poasttaide čállo vearrogeatnegas boahtu dálás ja eará giddodagas Norggas ja olgoriikkas. Iežas dálu anu ovdu lea vearuheapme. Láigohanboađut iežas dálás leat vearuheamit go ieš geavahat das uhcimusat beali. Sáhtát olles dálu dahje das stuorra oasi láigohit jahkái gitta 20 000 kr ovddas vearuheapmin.

Geahča dárkilat dálu láigoheami birra «Dállu ja eará giddodat» fáttas 49. siiddus.

2.8.1 Juogadasoamasteaddji/dálloovttasoamasteaddji juogadas dállofidnu/dálloovttasoamastusa boađuin

Dása čállo vearrogeatnegas boahtu dállofidnu/dálloovttasoamasteaddji juogadasas. Submi lea čállon dállofidnu dahje dálloovttasoamastusa dieđáhusas. Juogadasoamsteaddjit/dálloovttasoamasteaddjit guđet eai leat ožžon dieđáhusa, sáhttet oážžut dárbbaslaš dieđuid fidnu/ovttasoamastusa stivrras dahje rehketdoallis.

Jus láigohat dálu dállofidnus (ássanvuoigatvuodasearvvis ja dálloasusfidnus) dahje dálloovttasoamastusas mii dagaha ahte dállu galgá rehketdoallolivdnejuvvot, de ii galgga du juogadas fidnu/ovttasoamastusa boađuin čállot dása. Vejolaš ovdagihtii devdon submi lea váldon dállofidnu/dálloovttasoamastusa dieđáhusas. Jus leat láigohan dálu, ja láigoboađut leat vearrogeatnegasat, de geahča «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus. Ovdagihtii devdon submi galgá dalle sihkkot ja čállot «Giddodaga jna. láigoheapmi» (RF-1189) skovvá. Badjebáza sirdon RF-1189:s čállo 2.8.2 postii dahje 2.8.5 postii (olgoriikkalaš opmodat). Vuollebáza galgá čállot 3.3.12 postii.

2.8.2 Nettoboahtu go láigoha giddodaga ealáhusa boittolaga

Dása galggat čállit nettoboađu “«Giddodaga jna. láigoheapmi” (RF-1189) skovis.

Vuollebáza galgá čállot 3.3.12 postii. Geahča vel «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus. Elektrovnnalaš vearrodieđáhusas oainnát RF-1089 skovi 2.8.2 skovi oktavuodas dahje mielddusvárdosis. Go submi lea devdon, de dat ihcalassii biddjo rivttes postii.

2.8.3 Vearrogeatnegas láigohanboahtu joavdoopmodagas

It galgga vearuhuvvot iežat oamastan joavdodálu anu ovddas. Jus láigohat joavdodálustat maid ieš anát, de lea gitta 10 000 kr vearuhis láigoboahtu. Jus láigoboađut leat eanet, de lea vearrogeatnegasvuohta 85 proseantta daid boađuin mat leat badjel 10 000 kr, ane 1189 skovi. skattetaten.no/skjema.

Geahča ovdamearkka «Dállu ja eará giddodat» fáttas 49. siiddus. Jus ieš it geavat joavdodálu, muhto dušše láigohat dan, de leat visot láigoboađut vearrogeatnegasat. Opmodat galgá dalle rehketdoallolivdnejuvvot, geahča 2.8.2 poastta.

2.8.4 Vearrogeatnegas vuoitu dálu, viessosaji ja eará giddodaga realisašuvnnas (vuovdimis jna.)

Vuoitu dálu vuovdimis lea vearuheapme go

- leat oamastan dálu badjel ovtta jagi ja
- leat atnán dan iežat dálun uhcimusat ovtta jagi dan guovtti manjimuš jagis ovdal vuovdima

Vuoitu joavdodálu vuovdimis lea vearuheapme go

- leat oamastan joavdodálu badjel vihtta jagi ja
- leat atnán dan iežat joavdodállun uhcimusat vihtta jagi dan manjimuš gávccii jagis ovdal vuovdima

Jus vearroluvvema eavttut leat devdon, de it oaččo gessosa vejolaš massima ovddas.

Viessosaji vuovdima vuoitu/massin lea vearrogeatnegas/geasusvuoigaduvvon beroškeahtta man guhká leat viessosaji oamastan.

Eanadoalu vuovdima vuoitu/massin lea dábálaččat vearrogeatnegas/geasusvuoigaduvvon. Geahča vel «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus.

2.8.5 Boahtu giddodagas olgoriikkas

Dása galggat čállit vearrogeatnegas boađu giddodagas olgoriikkas. Almmut guđe riikkas opmodat lea. Jus láigohat joavdodálustat olgoriikkas, maid ieš anát, leat láigobođuin gitta 10 000 kr vearuheamit. Jus láigobođut leat alibut, de lea vearrogeatnegasvuohta gitta 85 proseantta daid bođuin mat leat badjel 10 000 kr. Boahtu eará giddodagas olgoriikkas, čállo «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovváii. Badjebáza dan láigoheami ovddas čállo dán postii. Vuollebáza galgá čállot 3.3.12 postii.

Geahča «Giddodat olgoriikkas» 59. siiddus ja skatteetaten.no.

3.1 Kapitálabođut ja eará bođut

Mánáid kapitálabođuidd birra, maidái geardelunddot buhtadus mánáide olbmoroasmohuvvama ovddas ja geardelunddot buhtadus fuolaheaddji massima ovddas, geahča «Váhnemat ja mánát» 86. siiddus.

3.1.1 Reantobođut bándkobiidjemiin jna.

Dása čállojit reantobođut:

- sisriikkalaš bándkobiidjemiin
- seastinruhtabiidjemiin sisriikkalaš viessoheksenservviin
- ruhtabiidjemiin bissovaš lágiduvvon sisriikkalaš seastinservviin
- ruhtabiidjemiin áittaruššaneiseválddi kontuin
- loatna- ja seastinruhtabiidjemiin sisriikkalaš ovtastusgávppiin dahje geavaheaddjiservviin

Jus dus leat bándkobiidjemat ovttas earáiguin, de lea bándku almmuhan reantobođu dain dušše ovttas.

Fertebeahhti danne ieža juogadit reantobođu oamastanjuogadasaid goris. Beallelaččat sáhttiba válljet eará juogu.

Olgoriikkalaš bándkobiidjemiid reanttuid galggat čállit 3.1.11 postii.

3.1.2 Eará reantobođut

Poasta siskkilda reantobođuidd ee.

- sisriikkalaš ruhtačavgumušain
- sisriikkalaš láigolašbiidjemiin
- sisriikkalaš pántaobligašuvnnain
- indeaksaobligašuvnnaid (IO) vuoittus ja bándkoseastimis oasisindeksejuvvon vuoittuin (BMA)

- eará sisriikkalaš vealgereivviin
- geatnegahtton loatnabidjamiin sisriikkalaš ovttasdoaibmafitnodagain jna.
- obligašun- ja ruhtamárganfoanddaid vuoittus

Fuomáš ahte vuoitu indeksaobligašuvnnaid lotnumis lea vearrogeatnegas, jus seastinortnet lea ealáhusas dahje guoská mearrevealgereivviide. Dákkár vuoitu ii leat ovdagihtii devdon, nu ahte fertet ieš dan čállit. Vuoitu dahká erohusa gaskal ožžon supmi lotnumis ja dan maid mákset obligašuvnna ovddas oktan divada (čállindivat ja vejolaš botkendivat).

Maŋjit mákson báلكká, penšuvnna, luopmoruđaid jna. reanttut galget čállot 3.1.12 postii. Vearu ruovttoluotta máksimis ii leat reantobuhtadus vearrogeatnegas, iige dan galgga vearrodieđáhussii čállit. Olgoriikkalaš čavgumušain jna. reanttuid galgá čállit 3.1.11 postii.

3.1.3 Reanttut mat galget liigevearuhuvvot loanas fidnui (RF-1070)

Reantobođut vearuhuvvojit muhtimin (geahča vulobealde) liiggás dakkár loanas mii lea ovttaskas vearromáksis oasusfidnui, dábálašoasusfidnui, dássálaga fidnui ja ovtastussii, vástideaddji olgoriikkalaš fidnui ja oassálastilivdnejuvvon fidnui. Liigevearuheapmi boahá lassin dábálaš vearu (lassin vearu reantobođuin maid čállá 3.1.2 ja 3.1.11 postii). Submi maid galgá čállit 3.1.3 postii leat duohta čoggon reanttut maŋŋil vearu, mii lea badjel meroštallon suddjema.

Reantobođut galget meroštallot juohke ovttá mánnui ja čuovvut dán málle:

Duohta čoggon reantosubmi

- Duohta čoggon reantosubmi x dábálaš bođu vearromearri (máksomeriid birra, geahča 48 siiddu)
- Suddjengeasus (loatnasaldo x suddjenreantu, geahča vulobealde)
- = Reantoboahitu liigevearuheapmái

Loatnasaldo biddjo mánu álggu saldoi. Kaleandarmánu botta loatnaváldimis geavahuvvo loatnaváldinbeivvi loatnasaldo. Čáledettiin čavgumuša vuollekursii galgá loatnasaldo meroštallot čállinkurssa mielde. Jus dus leat máŋga loanahemi seamma fidnui, de galget loanat gehččot oktan. Go leat loanahemit máŋgga fidnui, de galgá reantoboahitu meroštallot juohke fidnu ovddas.

Suddjenreantu lea 2013 ovddas biddjon 1,1 % jagi buot mánuide.

Jus attát vearrodieđáhusa elektrovnnalaččat, de sáhtát atnit (RF-1070) veahkeskovi meroštallat reantobođuid maid galgá liigevearuhit. Dalle lea meroštallan ihcalassii go deavddát loatnasaldo ja čoggon reantosupmi juohke mánnui. Gávnnat vel vástideaddji veahkkemeroštallama dás skatteetaten.no.

3.1.4 Kapitáladáhkádusa vuoitu

Dása čállo 2012 dinejuvvon vuoitu dakkár kapitáladáhkádusa seastinoasis mas lea dáhkiduvvon vuoitu. Submi lea čállon dáhkádusfidnu dieđáhusas. Dása čállo vel vearrogeatnegas vuoitu mákson 2013:s dakkár kapitáladáhkádusa máksámušas mas lea investerenválljen dáhkiduvvon vuoittu haga (Unit Link-dáhkádus). Submi lea čállon jahkedieđáhusas, jus dáhkádus lea čállon norgalaš dáhkádusfidnus.

Vearrogeatnegas vuoitu kapitáladáhkádusas dáhkiduvvon vuoittuin dahje dan haga, mii lea čállon fidnus mii ii leat Norggas, galgá čállot 3.1.11 postii.

Geahča «Heaggadáhkádus» 64. siiddus ja skatteetaten.no.

3.1.5 Ossosiin jna. vearrogeatnegas fitnet (RF-1088)

Dát poasta galgá leat ovdagihtii devdon oasusfitnegiin daid norgalaš oasusfidnuin ja olgoriikkalaš fidnuin mat leat Oslo bursas logahallon ja maid ovddas leat ožžon «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088). Seamma gusto iežaskapitaladuodaštusa reanttuid. RF-1088 lea čállán fidnuid, Árvobábirguovddáža (VPS) ja dus bohtán dieđuid vuodul Vearroetáhtii. Fertet dárkkistit dán ovdal go gárvvistat vearrodieđáhusa. Jus nuppástuhtát dieđáhusas maidege, de leat geatnegas addit dán ovdal vearrodieđáhusa addináiggi. Geahča «Ossosat jna.» 70. siiddus ja skatteetaten.no/aksjer.

Jus RF-1088:s fitnetdieđut leat boastut, dahje jus lea čállon “amas”, de fertet boastto dahje váilevaš loguid divvut ja čállit rivttes vearrogeatnegas supmi vearrodieđáhusa 3.1.5 postii. Jus vearrodieđáhusas nuppástuhtát 3.1.5 poastta logu, de fertet addit vearrodieđáhusa, itge sáhte das luvvejuvvot. Lassin berret vel váldit oktavuoda fidnuin ja fuomášuhttit dán boasttovuoda.

RF-1088 bagadussii leat addon eanet dieđut mo vearrogeatnegas fitnet galgá meroštallot, ja muhtin rehkenastinovdamearkkat.

Jus RF-1088:s fuomášat boasttovuoda, de sáhtát fidnet veahki meroštallat rivttes vearrogeatnegas fitnega jus attát RF-1088K altinn.no bokte. Moatti beaivvis oaččut ođastuhtton dieđáhusa. Ođastuhtton dieđáhusa sáhtát atnit vearrodieđáhusa deavdimis.

Jus dus ležžet ossosat dahje iežaskapitaladuodaštusat, oaččokehhtá RF-1088, de galggat čállit oasusfitnega/reanttuid 3.1.7 postii.

Geahča «Ossosat jna.» 70. siiddus, ja skatteetaten.no/aksjer.

3.1.6 Vearrogeatnegas fitnet oasusfoandda juogadasain

Poasta lea ovdagihtii devdon daid dieđuiguin maid Vearroetáhta lea ožžon hálddašanfidnuin. Dát lea fitnet norgalaš oasusfoandda juogadasain ja muhtin olgoriikkalaš oasusfoanddain. Oasusfoandda juogadasaide maid oamastit juovlamánu 31.b. 2013, lea dat fitnet vejolaš suddjengessosa mañnil mii lea vearrogeatnegas ja mii dán postii lea čállon.

Jus fitnega lea ožžon olgoriikkalaš oasusfoandda juogadasas mii ii leat dán postii ovdagihtii devdon, de deavddát ja bijat mielde «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059) skovi bábirhámis. Dán skovi gávnnat dás skatteetaten.no dahje altinn.no. Skovi oažžu maiddái Vearroetáhtas. Jus attát elektrovnnalaččat, de gávnnat skovi poastta oktavuodas dahje mielddusvárdosis. Fitnet mii lea devdon RF-1059 skovvái, čállo 3.1.7 postii. Dákkár háviid it luvvejuvvo addimis ja fertet addit vearrodieđáhusa.

Geahča «Ossosat jna.» 70. siiddus, ja skatteetaten.no/aksjer.

Vuoitu norgalaš obligašun- ja ruhtamárkanfoandda juogadasain galgá čállot 3.1.2 postii.

3.1.7 Vearrogeatnegas fitnet mii ii leat čállon 3.1.5 dahje 3.1.6 postii

Eará vearrogeatnegas fitnet ossosiin jna. (RF-1059)

Dása čálát eará vearrogeatnegas oasusfitnega jna. mii ii leat čállon 3.1.5 dahje 3.1.6 postii. Dása čálát earret

eará fitnega olgoriikkalaš fidnuin mat eai leat čállon Oslo bursii. Dása čálát vel fitnega norgalaš ja olgoriikkalaš oasusfoanddain mat eai leat ovdagihtii devdon 3.1.6:i. Sáhtát meroštallat vearrogeatnegas fitnega ja vejolaš suddjengessosa «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059) skovis. (Suddjengeasus vuolida vearu du ožžon fitnegis.) Geahča RF-1072 bagadusa regeliid ja deavdima birra. RF-1059 galgá addot oktan vearrodieđáhusain. Dán skovi gávnnat dás skatteetaten.no dahje altinn.no. Skovi oažžu maiddái Vearroetáhtas.

Eará vearrogeatnegas fitnet ossosiin jna. (main RF-1088 dahje RF-1059 eai galgga addot)

Jus dus ležžet ossosat maid ovddas galggašit addit RF-1059, de it soaitte dárbbasit addit RF-1059 jus:

- it gáibit suddjengessosa dahje
- bijat meroštallama mas vearrogeatnegas fitnet boahtá ovdan.

Geahča eanet oasusvearuheami ja oasusskoviid birra «Ossosat jna.» fáttás 70. siiddus, ja skatteetaten.no/aksjer

3.1.8 Vearrogeatnegas vuoitu ossosiid jna. vuovdimis (RF-1088)

Dát poasta galgá leat ovdagihtii devdon netto oasusvuoittuin daid norgalaš oasusfidnuin ja olgoriikkalaš fidnuin mat leat čállon Oslo bursii, ja maid ovddas leat ožžon ”Aksjer og egenkapitalbevis” (RF-1088), Seamma guoská iežaskapitaladuodaštussii. RF-1088 lea fidnuid, Árvobábirguovddáža (VPS) ja du addán vuodul Vearroetáhtii. Dán diedáhusa fertet dárkkistit ovdal go gárvvistat vearrodieđáhusa. Jus diedáhusas nuppástuhtát maidege, de leat geatnegas addit dán ovdal vearrodieđáhusa addináiggi. Geahča ”Ossosat jna” 70. siiddus.

Jus RF-1088:s submi lea boastut dahje lea čállon “amas”, de fertet divvut boastto ja váilevaš loguid ja čállit rivttes vearrogeatnegas vuoittu vearrodieđáhusa 3.1.8 postii. Jus nuppástuhtát vearrodieđáhusa 3.1.8 poastta supmi, de fertet addit vearrodieđáhusa, itge sáhte das luvvejuvvot.

Jus RF-1088:s fuomášat boasttovuodaid, de sáhtát oažžut veahki meroštallat rivttes vearrogeatnegas vuoittu jus attát RF-1088K altinn.no bokte. Moatti beaivvis oaččut ođastuhtton diedáhusa. Jus ođastuhtton diedáhus čájeha nuppástuhtton vearrogeatnegas supmi, de fertet ieš dán supmi čállit vearrodieđáhussii.

RF-1088 bagadusas leat eanet dieđut mo vearrogeatnegas vuoittu galgá meroštallat, ja vuoitomeroštallamii muhtin ovdamearkkat.

Jus dus leat ossosat dahje iežaskapitaladuodaštusat, oaččoekahtta RF-1088, de galggat čállit netto oasusvuoittu 3.1.10 postii ja deavdit RF-1059 skovi.

Geahča eanet oasusvearuheami ja oasusskoviid birra «Ossosat jna.» fáttás 70. siiddus, ja skatteetaten.no/aksjer.

3.1.9 Vearrogeatnegas vuoitu árvobábirfoandda juogadasaid vuovdimis

Dát poasta siskkilda vearrogeatnegas vuoittu árvobábirfoandda (omd. oasusfoandda, obligašunfoandda, reantfoandda, lotnolasfoandda jna.) juogadasaid lonisteamis, vuovdimis dahje eará realisašuvnnas.

Norgalaš ja muhtin olgoriikkalaš árvobábirfoandda juogadasoamasteaddjit guđet 2013:s leat realiseren juogadasaid, ožžot hálddašanfidnus dahje Árvobábirguovddážis realisašundiedáhusa. Realisašundiedáhusas

leat dieđut vearrogeatnegas vuoittu/geasusvuoigaduvvon massima birra. Vearrogeatnegas vuoittu submi lea ovdagihtii devdon dán postii, jus hálddašanfídnu dahje Árvobábirguovddáš leat dieđihan supmi Vearroetáhtii. Fertet dárkkistit supmiid ja divvut jus mihkkege lea boastut. Jus vuoitu ii leat ovdagihtii devdon vearrodieđáhussii, de čálát ieš dan supmi 3.1.9 postii.

Vuoitu/massin go realisere juogadasaid eanaš olgoriikkalaš árvobábirfoanddain, eai leat ovdagihtii devdon. Dalle fertet deavdit ja addit «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059) skovi ja čállit vuoittu 3.1.10 postii ja massima 3.3.10 postii. Dán skovi gávnnat dás skatteetaten.no/skjema dahje altinn.no. Skovi oaččut maiddá Vearroetáhtas.

3.1.10 Vearrogeatnegas vuoitu ossosiid jna. vuovdimis (RF-1059)

Dása čállojit ossosiid jna. eará vearrogeatnegas vuoittut go dat mat galget čállot 3.1.8 dahje 3.1.9 postii, ee.:

- ossosat/iežaskapítáladuođastusat norgalaš ja olgoriikkalaš fidnuin main it leat ožžon «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088). (Dát guoská ossosiid vuituige daid fidnuin mat leat loahpahuvvon 2013:s.)
- olgoriikkalaš árvobábirfoanddain juogadasat main vuoitu ii leat mielde dan ovdagihtii devdon 3.1.9 poastta supmis
- obligašuvnnat

Go realisere ossosiid olgoriikkalaš fidnuin, dahje ossosiid/iežaskapítáladuođastusaid norgalaš fidnuin maid ovddas it leat ožžon «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088), galggat deavdit ja addit «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059). Vuoittuid meroštallama birra, geahča RF-1072 bagadusa ja skatteetaten.no/aksjer.

Obligašuvnnaid ja eará finánsšalaš reaidduid vuovdima vuitui ii leat ráhkaduvvon sierra skovvi. Fertet sihtama mielde sáhttit ovdanbidjat duođastusa ja vuoitomeroštallama go vuovddát obligašuvnnaid ja eará finánsa reaidduid.

Geahča eanet oasusvearuheami ja oasusskoviid birra «Ossosat jna.» fáttás 70. siiddus, ja skatteetaten.no/aksjer.

3.1.11 Boadut olgoriikkas

Dása čállojit visot boadut olgoriikkas mat leat vearrogeatnegasat Norggas ja mat eai galgga eará poasttaide čállot. Dat guoská ee. olgoriikkalaš bánkobidjamiid reanttuid, giedalašobligašuvnnaide, olgoriikkalaš obligašunfoandda juogadasaide ja ruhtačavgumušaide buorin olgoriikkalaš velggolaččain. Olgoriikkalaš fidnojuogadasaid boahu mii ii leat ealáhusboahu, galgá maiddá dása čállot. Go giddodaga olgoriikkas vuovdá dahje eará láhkai realisere, de čállo vuoitu dása go dat lea vearrogeatnegas Norggas. Geahča «Giddodat olgoriikkas» 49. siiddus.

Olgoriikkalaš bánkui bidjamiid ja reanttuid čielggadeapmi ja BSU-seastin eará EEO-riikkas galgá addot “Bankinnskudd i utlandet” (RF-1231) skovis, skatteetaten.no/skjema.

Dása čállo vel vearrogeatnegas jagáš vuoitu kapitáladáhkádusas mii lea čállon eará EEO-riikkas.

Vearrogeatnegas vuoitu dakkár kapitáladáhkádusa máksámušas mas lea investerenválljen dáhkiduvvon vuoittu haga (Unit Link-dáhkádus) fidnus eará EEO-riikkas, čállo vel dása. Vearroetáhta sáhtta sihtat duođastusa. Vuoittu meroštallama birra, geahča «Heaggadáhkádus» 64. siiddus.

Sierraregeliid birra dakkár heaggadáhkádussii (kapitáladáhkádussii) mii lea čállon eará EEO-riikka fidnus ovdal ođđajagemánu 1.b. 2004, geahča «Heaggadáhkádus» 64. siiddus.

Jus heaggadáhkádus (kapitáladáhkádus) dáhkiduvvon vuoittuin dahje dan haga lea čállon dáhkádusfidnus mii ii leat EEO-guovllus, de galgá olles mákson submi dása čállot (gusto dušše šiehtadusaide mat leat čállon maŋŋil ođđajagemánu 1.b. 1986).

Boahtu giddodagas olgoriikkas čállo 2.8.5 postii. Vearrogeatnegas bargoboahtu čállo 2.1.1 postii.

3.1.12 Eará boahtu

Dása čálát visot eará vearrogeatnegas sisriikkalaš boađuid mat eai leat ovddabeale poasttain mielde, ee.:

- vearrogeatnegas vuoittut (vearuhis vuoittuid birra, geahča 1.5.2 poastta) ja gávdnanbálká
- vuoitu vuovdimis (realisašuvnnas), sihkkumis ja lotnumis opšuvnnaid mat eai leat bargodilis ja vuoitu eará árvobáhpáriid vuovdimis (realisašuvnnas)
- vuollekursu mávssedettiin fástareantoloana ovdal čatnanáiggi loahpa
  - valuhavuottut
  - vuoitu bitcoins realisašuvnnas
- maŋŋit mákson bálkká, penšuvnna, luopmoruđaid jna. reanttut
- negatiivva saldo dahje positiivva vuoito- ja massinkonttu boahtočállin
- reanttut maid ovddas ožžot gessosa 2012:s, ja mat jukse máksináiggi 2013:s eai ge mákson, geahča 3.3.1 poastta. Jus mávssát reanttuid maŋŋil, de galget dat gessot dan jagi go máksojit. Dat bajábealde ii gusto reantogoluide ealáhusdoaimmas.
- meroštallon vuoitu ossosiin ja juogadasain fidnus jna. go 2013:s loahpahuvo vearrogeatnegasvuohta riikka ássin
- ovdu go earáid háldoomiid (barggu dahje doaimma boittolaga) geavaha mávssu haga

Valuhta vuoittu ja massima birra, geahča “Valutagevinst og –tap i fremmed valuta” artihkkalis dás skatteetaten.no. Boađuid mat leat laktašuvvon ealáhusdoibmii, galggat almmuhit ealáhusdiedáhussii jus leat geatnegas addit dákkár diedáhusa.

Geasuspoasttat

Muitte ahte badjel 10 000 kr máksimis lea geasuseaktun ahte máksjuvvo bálkkus. Jus mávssát reaidaruhtan, de ii leat geasusvuoigatvuohta jus máksu lea 10 000 kr dahje dan eanet. Jus gáibidat gessosa gollan addosiid ovddas, omd. viessoláiggu sirdobargiid ovddas, de lohko submerádjá dan ektui maid dan jagis lea máksán oktiibuot. Vai it galgga massit geasusvuoigatvuođa, de lea danne dehálaš ahte mávssát bálkkus.

3.2 Gessosat bargoboáduid jna. oktavuodas

3.2.1 Iežas boáduš uhcimusgeasus

Uhcimusgeasus lea bálkká, penšuvnna ja sullasaš boađuid standárdageasus. Jus duohta golut mat gusket bargui ja sullasaččaide leat eanet go uhcimusgeasus, de sáhtát dáid ovddas gáibidit gessosa dan sadjái go uhcimusgessosa, geahča 3.2.2 poastta.

Uhcimusgeasus meroštallo ihecalasat. Danne it dárbbas ieš divvut gessosa, jus nuppástuhtát gessosa meroštallanvuoddu, ovdamearkan go galggat almmuhit bálkáboadu mii ii leat ovdagihtii devdon.

Geahča vel «Uhcimusgeasus – meroštallan», 85. siiddus ja skatteetaten.no/minstefradrag.

3.2.2 Duohta golut

Dát poasta lea molssaeaktun 3.2.1 postii ja galgá adnot go du duohta golut mat gusket bargui leat eanet go uhcimusgeasus. Elektrovnnalaš čovdosis čielggaduvvojit golut 3.2.1 poasttas. Vearroetáhta sáhtta sihtama mielde gáibidit du duodaštit/jáhkehahttit goluid.

Ovdamearokat goluide maid sáhtta geassit uhcimusgessosa sadjái leat golut:

- bargobiktasiidda (go lea liige stuorra bivttasgollan) dahje ámmábiktasiidda
- ruovttukantuvrra atnui
- fágagirjjálašvuhtii
- fárremii ođđa virggi geažil
- johtimii idjadeami haga bargojearahallamis
- eaktodáhtolaš buohco- ja lihkohisvuodadáhkádussii (ráddjejuvvon 700 kr rádjai, beallelaččat eaba sáhte oktiibuot gáibidit eanet gessosa go 700 kr)
- borramii virgemátkkiin idjadeami haga (lassigolut borramii ja orrumii virgemátkkiin idjademiin eai galgga dása čállot, muhto 3.2.7 postii)
- borramii go jávkan ruovttus lea 12 diimmu dahje guhkibut idjadeami haga badjeláiggi, bargovuoruid, guhkes mátkki bargui ja ruovttoluotta jna. oktavuodas
- bargi eaktodáhtolaš oaju premijai vuosttas 16 beaivvi ovddas
- ovddasolbmui (sadjásaš)
- sáhttui virgemátkkiin/fidnomátkkiin
- oahpu dikšumii/ođasteapmái
- bargoneavvodoallamii

Buhtadusvuollebáza bargoaddis máksit dákkár goluid leat vel mielde 3.2.2 poasttas.

3.2.4 Beallelašlasáhusas uhcimusgeasus

2.2.4 poastta supmis meroštallo sierra uhcimusgeasus. Uhcimusgeasus gártá 26 proseantta beallelašlasáhusas, muhto ii sáhte leat badjel 68 050 kr. Uhcimusgeasus iige galgga biddjot vuollelii go 4 000 kr, earret go jus beallelašlasáhus lea dan vuolibus. Ii addo sierra uhcimusgeasus beallelašlasáhussii go dat ii vearuhuvvo.

3.2.5 Mánáid boadus uhcimusgeasus

Sierra uhcimusgeasus meroštallo máná vearrogeatnegas bálkáboadus mii lea čállon 2.4.1 postii. Jus dus leat mánga 12 jahkásaš dahje nuorabut máná (riegádan 2001 dahje dan manñil) guđiin lea leamaš bálkáboahu, de galgá juohke máná bálkáboadus meroštallot uhcimusgeasus. Jus máná boahu lea juogaduvvon váhnemiid gaskka, de meroštallo uhcimusgeasus bálkáboadus ovdal juogu ja dasto juogaduvvo váhnemiid gaskka. Bálkáboadu uhcimusgessosa meroštallama birra, geahča «Uhcimusgeasus - meroštallan» 85. siiddus.

3.2.6 Mánápenšuvnnas uhcimusgeasus

Jus leat 17 jahkásaš dahje boarrásat (riegádan 1996 dahje dan árabut) ja oaččut mánápenšuvnna, de lea dus gáibáduš sierra uhcimusgessosii dan mánápenšuvnnas mii lea čállon 2.2.1 postii ja/dahje 2.2.2 postii. Uhcimusgeasus šaddá lassin vejolaš bálkáboadu uhcimusgessosii. Geasus meroštallo nugo eará penšuvdnii,

geahča «Uhcimusgeasus - meroštallan» 85. siiddus.

Váhnemat guđet ožžot penšuvnna mánáid ovddas guđet 2013:s leat 16 jahkásaččat dahje nuorabut (riegádan 1997 dahje dan maŋŋil), ožžot sierra uhcimusgessosa meroštallon 2.6.3 poastta supmis. Jus supmit leat mángga máná ovddas, de addo uhcimusgeasus juohke máná penšuvnnas. Uhcimusgeasus meroštallo olles mánnápenšuvnnas, beroškeahttá mo beallelaččat leaba dan vearrodieđáhusas juohkán gaskaneaskka. Uhcimusgeasus dasto juogaduvvo beallelaččaid gaskka seamma goris go mánnápenšuvdna lea sudno gaskka juogaduvvon.

Mánáid boađu jna. juohkima birra, geahča «Váhnemat ja mánát» 86. siiddus.

3.2.7 Lassigolut borrama ja orruma jna. ovddas go ii oro ruovttus

Jus barggu geažil it sáhte orrut ruovttus, de lea dus lassigoluid gessosii gáibáduš jávkkama geažil, go ieš leat máksán goluid.

Jus idjajávkan dušše lea danne go leat bargosajis gitta guokte jándora (gitta 48 diimmu rádjai), ja dát lea du dábálaš bargoáiggi oassin, omd. vuorrobarggus, go bargosadji sirdo ja leat maŋŋálas bargovuorut, de ii adno ahte it ása ruovttus. Borrama lassigoluid gessosat dákkár orrumiin addojit gitta 82 kr beaivái ja dušše go jávkkat ruovttus 12 diimmu dahje guhkibut. Geasus gullá uhcimusgessosii 3.2.1 postii dahje 3.2.2 postii go uhcimusgeasus ii adno.

Lassigolut borramii

Oaččut gessosa borrangoluid ovddas go barggu geažil it oro ruovttus. Sáhtát válljet gáibidat go gessosa duohta goluid ovddas vai galgá go geasus meroštallot sierra máksomeriid mielde, geahča vulobealde. Jus galggat gessosa oažžut máksomeriid mielde, de lea datte eaktun ahte ieš leat máksán visot goluid.

Geasus duohta goluid ovddas

Jus gáibidat gessosa duohta borrangoluid ovddas, de fertet Vearroetáhta sihtama mielde sáhttit duođaštit/jáhkehahttit goluidat. It galgga sáddet dákkár duođaštusa ovdal go Vearroetáhta dan sihtá. Jus golut adnojit sirdobargigollun, de galgá geasus vuoliduvvot 80 kr jándora nammii borranseastima ovddas ruovttus. «Sirdobargiid» birra, geahča [82 siiddu](#).

Sáhtát lassin vel gáibidit gessosa smávvgoluid ovddas 80 kr jándoris.

Ealáhusdoallit galget čállit gessosa dán postii, jus golut adnojit sirdobargigollun. Ealáhusdoaimmas čoggon goluid galgá rehketdollui čállit originálamildosiid vuodul.

Geasumáksomearit borramii - sisriikkas

Jus ieš leat máksán visot borrangoluid, itge gáibit gessosa duohta goluid ovddas, de galgá gessosa meroštallat dáid jándormáksomeriid mielde:

- hoteallaorrun go iditbiebmu ii gula latnjahaddái 670 kr
- hoteallaorrun go iditbiebmu gullá latnjahaddái 603 kr
- penšunáhta js. orrun (vuoššanvejolašvuoda haga) 295 kr
- láigolatnja-/bráhkkaorrun (vuoššanvejolašvuodain) ja priváhta idjadeapmi 192 kr

Smávvgolut, 80 kr jándoris, leat dáid máksomeriin mielde.

Jus gáibidat gessosa alibut supmiin go 192 kr, de galggat jáhkehahttit gos leat orrun. «Jáhkehahttit»

oaivvilduvvo bajásbidjama mas uhcimusat galgá boahtit ovdan goas leat vuolgán ja goas leat máhccan ruoktot, orrunsaji namma ja leago hotealla, pensunáhta dahje sullasaš.

Jus golut leat alibut go máksomearit bajábealde, de oaččut gessosa daid duođastuvvon goluid ovddas.

Jus borran lea ollásit dahje belohahkii leamaš nuvttá, de oaččut gessosa dušše daid duođastuvvon goluid ovddas.

Geasumáksomearit borramii- olgoriikkas

Jus sáhtát jáhkehahttit ahte olgoriikamátkkis leat orron hoteallas, de oaččut gessosa máksomeari mielde mii gusto dán riikii olgoriikamátkkiid sierra šiehtadusa mielde stáhta rehkega alde. Stáhta borranbuhtadusa máksomearit vuoliduvvojit 25 proseanttain 29. jándora rájes go orru guhkes áiggi maŋŋálasat seamma bargosajis. Jus it sáhte jáhkehahttit hoteallaorruma, de oaččut gessosa pensunáhta- dahje láigolatnja- /bráhkkámáksomeari mielde seamma regeliid mielde go mat gustojit sisriikkas.

Jávkanjándorat

Dus lea gáibádus gessosii nu galle jándora ovddas go leat ruovttus leamaš eret.

Jus it oppa oroge ruovttus dan jagi, de meroštallojit jávkanjándorat dábálaččat ná:

- lávvardatfriddja haga 280 jándora
- friddja juohke nuppi lávvardaga 255 jándora
- friddja juohke lávvardaga 240 jándora

(280 beaivvi lea 6 beaivásaš vahkku, 255 lea vuoruid 5 beaivásaš ja 6 beaivásaš vahkku, 240 beaivvi lea 5 beaivásaš vahkku.)

Jus it fina ruovttus juohke vahkkus, de ferte jávkanjándoriid lasihit vástideaddji. Jus finat ruovttus maiddái gasku vahkku ja idjadat ruovttus nuppi beaivái, de fertejit jávkanjándorat vuoliduvvot vástideaddji.

Lassigolut borramii ruovttufitnamiin

Sáhtát gáibidit sierra gessosa borranlassigoluid ovddas ruovttufitnamiin, jus dus lea nuvttá borran bargosajis. Geasus gusto dalle go it dárbbas ijastallat fitnamis, muhto bistá guhitta diimmu dahje guhkibut, ja mátkkoštettiin leat duođaid oastán biepmu man ovddas bargoaddi ii mávsse. Geasus addo gitta 82 kr goappáge guvlui (Jus dus ii leat nuvttá borran bargosajis, de lea dus geasugáibádus duohta goluid ovddas dahje bajábeale čilgejuvvon regeliid máksomeriid mielde, dan áiggi ovddasge mii gollá mátkkoštit. Seamma gusto jus idjadat dahje mátki bistá guhkibut go guhitta diimmu).

Lassigolut orrumii

Go barggustat geažil it sáhte orrut ruovttus, de oaččut dábálaččat gessosa dušše daid lassigoluid ovddas maid sáhtát duođastit. Jus orut bráhkkás dahje ássanvovnnas maid ieš oamastat, de oaččut gessosa 55 kr jándormáksomeari mielde.

Ealáhusdoallit galget čállit orrungoluid dán postii, jus golut adnojit sirdobargigollun. Jus gollu leat šaddan ealáhusdoaimmas, de galgá golu čállit rehketdollui. Eavttut adnot sirdobargin oainnát «Sirdobargit» fáttás 82.siiddus.

Ruoktu eará EEO-riikkas

Sii guđet bargguset geažil Norggas, eai sáhte ássat dan ruovttus mii sis lea eará EEO-riikkas ja jodašit ruoktot olgoriikkas, sáhttet gáibidit gessosa borrama, orruma ja smávvagoluid lassigoluid ovddas bargoorruma oktavuodas. Jus gáibidat standárdagessosa olgoriikkalaš bálkkolaččaide (geahča 3.3.7 poastta), de leat golut das mielde eaige sáhte sierra gessot.

Geahča «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» dás skatteetaten.no/selvangivelse-utenlandsk.

Borrama ja/dahje orruma gollobuhtadusas vuollebáza

3.2.7 postii čállo vuollebáza maid lea bálkábarggus ožžon gollobuhtadusa ovddas. Vuollebáza šaddá go buhtadus ii govčča du borrama ja/dahje orruma lassigoluid. Jus it sáhte duodaštit du ollislaš lassigoluid borramii go it oro ruovttus, de sáhtát meroštallamis bidjat vuodđun ahte golut šaddet 192 kr jándorii jagi visot dákkár mákson buhtadusa ovddas. Alibut vuollebáhčaga geasus gáibida ahte sihtama mielde sáhtát duodaštit goluid visot jávkanjándoriid ovddas.

Fuomáš ahte borranbuhtadusa vuollebáza virgemátkkiin idjadeami haga galgá čállot 3.2.2 postii, jus it gáibit uhcimusgessosa. Jus gáibidat uhcimusgessosa, de lea vuollebáza das mielde.

3.2.8 Ruovttu ja bissovaš bargosaji gaskasaš mátkegessosat (bargomátkkit)

Oaččut gessosa ruovttu ja bissovaš bargosaji gaskasaš mátkkiid (bargomátkkiid) ovddas meroštallon mátkegaskka kilomehteriid mielde. Mátkegaska meroštallo dábálaččat ruovttu ja bargosaji gaskasaš oaneheamos gaskka mielde biilageainnu dahje ruvttu sáhttofiervru mielde (earret girdi).

Geasus addo 1,50 kr km nammii. Jus mátkegaska oktiibuot lea badjel 50 000 km, oktan ruovttufitnamiiguin (geahča 3.2.9 poastta), de lea máksomearri dábálaččat 0,70 kr km nammii daid kilomehteriid ovddas mat leat badjel 50 000 km. Geasus lea ráddjejuvvon supmis dan oassái mii lea badjel 13 950 kr (iežasjuogadas).

Dát mearkkaša ahte jus mátkkoštat vihtta beaivvi vahkkus ovdan ruoktot ruovttu ja bissovaš bargosaji, ja beaivválaš gaska lea badjel 40 km (ovdan ruoktot), de soaitá dus leat mátkegessosii gáibáduš. Oanehat mátkegaskkas soaitá dus vel leat gessosii gáibáduš jus dus

- leat leamaš eanet go 230 mátkki (ovdan ruoktot) jagis dahje
- lea gáibáduš gessosii ruovttufitnamiidda go it oro ruovttus (sirdobargiorrun), geahča 3.2.9 poastta.

Geahča «Bargomátkkit/fidnomátkkit» 39. siiddus ja skatteetaten.no/reisefradrag

3.2.9 Geasus ruovttufitnamiid mátkegoluid ovddas (fitnamat)

Jus barggu geažil it sáhte ássat ruovttus, de sáhtát oažžut gessosa ruovttufitnamiid ovddas (fitnamiid). Geasus addo seamma regeliid ja máksomeriid mielde go bargomátkkiin, geahča 3.2.8 poastta, ovttain spiehkastagain: Jus girdi mielde leat johtán ruovttufitnamis, de sáhtát gaskagessosa sadjai (1,50 kr/0,70 kr km) gáibidit gessosa girdibilehta goluid ovddas. Goluid ferte sáhttit duodaštit jus Vearroetáhta dan sihtá. Jus gáibidat gessosa girdimátkki ovddas, de čállo geasus geainnocagganruđa ja feargagoluid rubrihkii, geahča «Bargomátkkit/fidnomátkkit» 39. siiddus. Sáhtát lassin vel gáibidit gaskagessosa muđui mátkki ovddas.

Fitnamiid geasus lea ráddjejuvvon supmi dan oassái mii lea badjel 13 950 kr. Ruovttufitnamiid ja bargomátkkiid geasus gehččo ovttas.

Gudet bargguset geažil Norggas eai sáhte ássat dan ruovttus mii sis lea eará EEO-riikkas, ja gudet jodašit ruoktot olgoriikkas, sáhttet gáibidit gessosa ruovttufitnamiid ovddas. Jus gáibidat «standárdageasus olgoriikkalaš bálkkolaččaide» (geahča 3.3.7 poastta), de gullet golut dohko eaige sáhte sierra gessot. Geahča «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» dáppe.skatteetaten.no.

3.2.10 Váhnegeasus (golut mánáidgárdái jna.)

Jus dus leat 11 jahkásaš dahje nuorabut mánát (riegádan 2002 dahje dan maŋŋil), de sáhtát gáibidit váhnengessosa ruovttu ássi mánáid geahččo- ja dikšogoluid ovddas (golut beaivedikšuneadnái, mánáidgárdái, skuvlaastoáigeortnegii js.). Sáhtát gáibidit gessosa orrungoluid ovddas, muhto it fal borramuša ovddas (biebmoruđa).

Sáhtát vel gáibidit váhnengessosa boarrásat máná goluid ovddas, jus máná dárbbáša erenoamáš fuolahusa ja divššu, omd. go máná dárbbáša bistevaš geahču hedjonan doaibmanávccaidda geažil. Galggat duodaštit dilálašvuoda doaktára, mánásuodjalusa dahje sullasaš duodaštusain. Goluide ferte sáhttit duodaštit.

It sáhte gáibidit gessosa daid goluid ovddas mat dus leat váhnemiid dahje eará fulkkiid fuolaheapmái dahje gehččui.

Geasus lea ráddjejuvvon 25 000 kr ovttá máná nammii – geasusrádjá lasihuvvo 15 000 kr juohke lasi máná ovddas gii lea vuollil 12 jahkásaš dahje lea boarrásat ja dárbbáša geahču. Dan muddui go geahču liigegolut máná buohcuvuoda dahje eará bistevaš hedjodaga geažil eai leat gessosis submeráddjema geažil, de sáhtta daid geassit stuorát buohcogoluid sierrageasusin muhtin oktavuodain. 2013 ovddas sáhtát gáibidit sierrageasusa dušše geahččogoluid ovddas jus sihke 2010: ja 2011:s leat ožžon sierrageasusa máná stuorra buohcogoluid ovddas. Geahča 3.5.4 poastta stuorra buohcogoluid sierrageasusa eavttuid birra.

Liigejohtingolut ovdan ruoktot mánáidgárdái jna. adnojit maiddá gollun. Jus vuoját biillain, de meroštallo gollu 1,50 kr km nammii. Jus sáhttu lea bargui ja ruovttoluotta johtima oktavuodas, dahje fidnovuodjima oktavuodas, de lea geasusvuoigatvuohta dušše liigevuodjima (liigemátkegaska) ovddas. Jus ruvttosáhttofievru adno, de galget golut biddjot liigegoluide go dákkár sáhttofievru adno.

Goluid ferte vuolidit vejolaš vearuhis mánágeahččodoarjagiin. Vejolaš doarjja lea čállon NAV diedáhusa (penšundiedáhusa) 245 kodii. Reaidadoarjja ii vuolit gessosa.

Iežas mánán adnojit maiddá adoptiivmánát, ja biebmománát geaid ovddas it oáččo biebmoruovttobuhtadusa.

Beallelaččat ja ovttasássit mánábeassádagain sáhttet ieža válljet mo juhket gessosa gaskaneaset. Gessosa juohkima birra, geahča «Váhnemat ja mánát» 86. siiddus ja skatteetaten.no/foreldrefradrag.

3.2.11 Ámmátlihttomáksu

Máksun lahttomávssu sáhtta geassit gitta 3 850 kr rádjai, dahje gorálaš osiin supmis go ámmátlihttomáksu lea máksun dušše jagi oasi ovddas. Lahttomáksu galgá leat čállon bálká- ja geassindiedáhusa 311 kodii.

Geasusvuoigaduvvon lahttomáksu bargoadisearvá dahje riikaviidosaš fidno- ja ealáhussearvá čállo ealáhusdiedáhussii geasusin iige 3.2.11 postii. Ii addo geasus lahttomáksui bargoadisearvá dahje riikaviidosaš fidno- ja ealáhussearvá, jus leat gáibidan gessosa ámmátlihttomávssu ovddas. Geasus

lahttomávssu ovddas bargoaddisearváí lea ráddjejuvvon bajás oktiibuot mákson bálkkás guovtti promillii. Lahttomávssu ovddas riikaviidosas fidno- ja ealáhussearváí addo geasus gitta 3 850 kr dahje ollislaš mákson bálkkás gitta guovtti promillii. Geahča skatteetaten.no/fagforeningsfradrag.

3.2.12 Bargodilis penšunortnega premiija

Submi lea čállon bálká- ja geassindiedáhusa 312 kodii. Oaččut premiijagessosa ee. dáin:

- gieldda penšunortnegis
- Norges Bank penšunkássas
- penšunortnegis fitnodatpenšunlága mielde
- penšunortnegis ruhtabidjanpenšunlága mielde
- stáhta fitnodagaid penšunortnegis
- Stáhta penšunkássas
- tariffamearriduvvon penšuvnnas

3.2.13 Mearraolbmuide ereliiggánis geasus

Submi meroštallo 2.1.2 poastta boadus ja gártá das 30 proseantta. Alimus geasus lea 80 000 kr. Geahča skatteetaten.no/fisker-sjofolk.

3.2.14 Guolásteaddjiide ja bivdiide ereliiggánis geasus

Ereliiggánis geasus addo gitta 30 proseanttain «Fiske» (RF-1213) 290 poastta meroštallanvuodus.

Geasuseavttut leat skovi bagadusas. Alimus geasus lea 150 000 kr. Geahča skatteetaten.no/fisker-sjofolk.

Jus seamma boahtojagi deavddát ereliiggánis gessosa eavttuid guolásteaddjiide ja bivdiide ja ereliiggánis gessosa mearraolbmuide, de meroštallojit dat ereliiggánis gessosat sierralaga. Olles geasus datte ii sáhte leat badjel 150 000 kr.

3.3 Kapitálagolut ja eará gessosat

3.3.1 Vealgereanttut

Dábálaččat oaččut gessosa visot reanttuid ovddas mat boahtojagis leat čoggon.

Golut loatnaváldimis, oktan álggahandivadiin, buohtalastojit reanttuiguin. It sáhte gáibidit gessosa daid reanttuid ovddas mat leat juksan máksináiggi, muhto eai mákson 2013:s, (earret jus dát gullet girjedoallogeatnegas doibmii). Dáid rihkkun reanttuid sáhtát geassit easka dan jagi go daid mávssát. Loatnakássa lohkanloanain addo geasus dušše mákson reanttuid ovddas. Muite čállit reanttuid vejolaš velggiin ovttaskas olbmuide ja bargoaddái. Vealgereanttuid mákson sáhkoreanttuid, ja kredihttastimis reanttuid ja goluid, sáhtát vel geassit. Kredihttastimii gustojit dihto formála eavttut ja ráddjemat gessosa sturrodaga hárrái.

2014 dahje mañit jagiid ovdagihtii mákson reanttuid it sáhte dása čállit. Seamma guoská sihkkon reanttuidege.

Reantoovdu govtolaš loanain bargodilis šaddet dán postii gessosiin, oktan daid duohta reanttuiguin.

Reantosubmi oktan reantoovduin lea dábálaččat ovdagihtii devdon. Reantoovdu lea vearrogeatnegas nugo bálká, geahča 2.1.1 poastta.

Báhčanvearu reantolasáhusa it sáhte geassit (ii guoskka manjonanreanttuide).

Daid háviid go mángasis lea loatna ovtta ja bánku dieđiha supmi dušše ovtta lonejeaddjái, de fertejit lonejeaddjit ieža juohkit gessosa ovddasvástádusgori mielde. Beallelaččat sáhttiba datte válljet eará juogu.

Velggiid ja vealgereanttuid gessosiid birra guđiin lea giddodat olgoriikkas, geahča «Giddodat olgoriikkas» 59. siiddus.

Geahča skatteetaten.no/rentefradrag.

3.3.2 Vealgereanttut - olgoriika

Galgá duodaštit reanttuid loanain olgoriikkas. Velggiid ja vealgereanttuid gessosiid birra guđiin lea giddodat olgoriikkas, geahča «Giddodat olgoriikkas» 59. siiddus.

3.3.3 Dáluealátaddosat eana- ja vuovdedoalu js. boittolaga

Dáluealát

Dása čálát geasusin addosiiddát mat laktásit giddodahkii eana- ja vuovdedoalu boittolaga, namalassii ássanvuoigatvuođa, naturálaaddosiid ja vejolaš reaidaruđaid árvvu, mat leat mákson dáluealáha (ealáha) šiehtadusa mielde. Fuomáš ahte ássanvuoigatvuođa galggat čállit boahtun «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovis. Dálu dáhkádušaid ja mátsanu jna. goluid čálát seamma skovvá.

Birgendoarjja

Ii leat mákson mánnádoarjagis jna. geasuvuoigatvuohta. (Dát eaige leat vearrogeatnegasat oažžui, geahča 2.6.1 poastta.)

Jeavddálaš birgendoarjja earránan dahje ovddeš beallelažžii lea geasuvuoigaduvvon. Birgendoarjja mii lea mákson NAV Innkreving bokte lea čállon NAV dieđáhussii. Dušše geasuvuoigaduvvon birgendoarjja galgá čállot 3.3.3 postii. Ii leat geasuvuoigatvuohta birgendoarjagis mii lea mákson geardelunddot submin.

Vearroetáhta sáhtta gáibidit duodaštusa dan birgendoarjaga ovddas maid leat máksán njuolga doarjjaoažžui, muhto it dárbbas sáddet duodaštusa earret jus Vearroetáhta dan sihtá.

Geahča skatteetaten.no/underholdsbidrag.

3.3.4 Dállofidnu (ássanvuoigatvuodasearvvi ja dállooasusfidnu) ja dálloovttasoamastusa goluid juogadas

Submi lea čállon dállofidnu dahje dálloovttasoamastusa dieđáhusas.

Juogadasoamasteaddjit/dálloovttasoamasteaddjit guđet eai leat ožžon dieđáhusa, sáhttet oažžut dárbbaslaš dieđuid fidnu/ovttasoamastusa stivrras dahje rehketoallis.

Jus láigohat dálu dállofidnus (ássanvuoigatvuodasearvvis ja dállooasusfidnus) dahje dálloovttasoamastusas, mii dagaha ahte dállo galgá rehketoallolivdnejuvvot, de ii galgga du juogadas fidnu/ovttasoamastusa goluin dása čállot. Vejolaš ovdagihtii devdon submi galgá dalle sihkkojuvvot ja čállot «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovvá. Geahča «Dállo ja eará giddodat» 49. siiddus.

3.3.5 Geasuvuoigaduvvon máksin oktagaslaš penšunortnegii (IPS)

Geasuvuoigaduvvon máksin oktagaslaš penšunortnegii (IPS) lea addo premiija, bánkobidjamiid ja hálddašangoluid ovddas mat leat oktagaslaš penšunšiehtadusa (IPS)

oktavuodas oktagaslaš penšunortnega lága mielde. Geasus oktiibuot ii sáhte leat badjel 15 000 kr.

3.3.6 Dálu, joavdoopmodaga, viessosaji ja eará giddodaga vuovdimis jna. massin

Massima ovddas geasus, geahča «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus. Massima opmodaga vuovdimis jna. olgoriikkas čálát maiddá 3.3.6 postii go massin lea geasusvuoigaduvvon Norggas, geahča «Giddodat olgoriikkas» 59. siiddus.

3.3.7 Eará gessosat

Čielggat man ovddas gáibidat gessosa.

Poasta galgá earret eará adnot ná:

Skeañkkat dihto eaktodáhtolaš servviide ja osko- ja eallinoaidnoservvodagaide

Dihto eaktodáhtolaš servviid jna. ruhtaskeañkkaide sáhtát oažžut gessosa gitta 12 000 kr rádjai. Geasusortnet gusto maiddá ruhtaskeañkkaide olgoriikkalaš servviide jna. EEO-guovllus. Geasusvuoigatvuohta gusto vel skeñkii Norgga girkui ja EEO-stáhta dábalaš stáhtagirkui. Geasusvuoigatvuođa eavttut leat ahte skeañka(-kat) juohke searvá lea(-t) boahtojagis uhcimusat 500 kr ja ahte searvvit leat almmuhan supmi.

Geahča skatteetaten.no/organisasjonsgave.

Norgga searvi jna. galgá leat dieđihan skeañkka birra Vearroetáhtii mašinlogahahtti hámis ovdal mearriduvvon áiggiid. Jus skeañkasubmi ii leat vearrodiedáhusii ovdagihtii devdon, de fertet sihtat skeañkkaoažžu Vearroetáhtii sáddet dárbbaslaš dieđuid. Jus earáiguin ovttas leat addán skeañkka eaktodáhtolaš servviide jna. ja oaivvildat ahte submi mii lea dieđihuvvon dutnje lea boastut, de fertet searvvi sihtat oddasit dieđihit du skeañkasupmi gorálaš oasi.

Olgoriikkalaš skeañkkaoažžui skeañka ii devdo vearrodiedáhusas ovdagihtii. Dákkár skeañkkaide fertet ieš čállit skeañkasupmi 3.3.7 postii “Skeañkkat addon servviide olgoriikkas” postii ja addit dieđuid searvvi nama birra. Sihtama mielde fertet sáhttit čájehit guitte searvvis, mas galget leat dieđut du nama, čujuhusa, norgga riegádannumara/searvenummara ja norgga kruvnnuin skeañkasupmi birra.

EEO-guovllu rájáid siskkobeaide eai leat galle olgoriikkalaš searvvi jna. mat leat dohkkehuvvon ja fátmastuvvojit 2013:s skeañkageasusortnegii.

Dohkkehuvvon servviid listta oainnát [dás skatteetaten.no](http://dás.skatteetaten.no).

Doarjja dutkamii ja fidnoahpahussii

Sáhtát oažžut gessosa doarjaga ovddas instituhtaide mat stáhta mielváikkuhemiin doaimmahit dieđalaš dutkama. Dasto addo geasus fidnoahpahusa doarjagii mii soaitá leat mearkkašahttin du doibmii. Badjel 10 000 kr gessosat ráddjejuvojit 10 prosentii du dábalaš boadus ovdal sierragessosiid ja ovdal doarjjagessosa. Dohkkehuvvon ásaahasaid listta oainnát [dás skatteetaten.no](http://dás.skatteetaten.no).

Indeaksaoblagašuvnnat ja bánkoseastin oasusindeksajuvvon voittuin (IO ja BMA)

Oaččut gessosa ásaangoluin (čállindivat). Geasus addo go seastinortnet loahpahuvvo.

Vejolaš boatkadivat danne go seastinortnet loahpahuvvo ovdal čatnanáiggi loahpa, adno massimin iige dábálaččat bija vuodu gessosii, earret go jus seastinvuohki lea ealáhusas dahje guoská mearrevealgereivviide.

Boatkadivat sáhtta datte rehkenastot vejolaš positiivva vuoitu ektui go ii leat ealáhusas.

Indeaksaobligášuvnnaid lotnumis massin, lea geasusvuoigaduvvon dušše jus obligašuvdna lea mearrevealgereive dahje seastinhápmi lea doaimmas. Dákkár massin ii leat ovdagihtii devdon, nu ahte fertet ieš meroštallat vejolaš massima. Dus lea massin jus dat submi maid ožžot lotnumis lea vuollegat go dat maid mákset obligašuvnna ovddas oktan divadiin (čállindivat ja vejolaš boatkadivat).

Standárdageasus olgoriikkalaš báلكkolaččaide

Olgoriikkalaš báلكkolaččat guđet leat Norggas vearrogeatnegasat báلكáboáđu ovddas vaikke verolaččat eai ása dáppe, sáhttet gáibidit standárdageassosa. Olgoriikkalaš báلكkolaččat guđet orostallet Norggas nu guhká ahte šaddet verolaččat ássamin, sáhttet gáibidit standárdageassosa dušše dan guovtti vuosttas boahtojagi go adnojit verolaččat ássamin. Verolaččat ássagohtán norgalaš siskkáldas vuoigatvuoda mielde lea son dan jagi rájes go orostallan Norggas lea badjel 183 beavvi 12-mánnoš bajis dahje 270 beavvi 36-mánnoš bajis. Geasus lea 10 proseantta brutto bargoboáđus ja eanemustá 40 000 kr. Standárdageassosa atnimis massojit mánga eará gessosa.

Eanet dieđuide, geahča «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» dás skatteetaten.no.

Nuoraide ereliiggánis boahdogeasus

17 jahkasaš dahje boarrásat mánáin (riegádan 1996 dahje dan árabut) lea ereliiggánis boahdogessosii gáibáđus jus sis lea bargoboahtu ja mánnápenšuvdna. Geasus addo ihcalasat.

Árvobáhpáriid jna. vuovdimis massin

Dása čállo geasusvuoigaduvvon massin vuovdimis árvobáhpáriid maid ii galgga čállit 3.3.8, 3.3.9 dahje 3.3.10 postii.

Unit Link-dáhkáđus

Dása čállo seastinoasi massin go máksá oktagaslaš heaggareanttus investerenválljemiin vuotodáhkádusa haga (Unit Link), mii lea čállon fidnus mas lea dahje lea leamaš lohpi jođihit dáhkáđusdoaimma Norggas. Dása galggat čállit vel seastinoasi massima go mávssát kapitáladáhkáđusas investerenválljemiin vuotodáhkádusa haga (Unit Link), mii lea čállon norgga fidnuin dahje fidnuin eará EEO-riikkas. Vearroetáhta sáhtta sihtat massima duodaštit.

Valuhtamassin

Valuhtamassin lea dihto háviid geasusvuoigaduvvon. Massin ii leat ovdagihtii devdon, nu ahte fertet ieš meroštallat massima. Geahča skatteetaten.no/valutagevinst-tap vai oainnát guđe oktavuodain valuhtamassin lea geasusvuoigaduvvon.

Bitcoins

Bitcoins vuovdimis massin lea geasusvuoigaduvvon. Fertet sihtama mielde sáhttit čájehit čuoččuhuvvon massinmeroštallama.

3.3.8 Massin ossosiid jna. vuovdimis (RF-1088)

Dát poasta galgá leat ovdagihtii devdon netto oasusvuoittuin daid norgalaš oasusfidnuin ja olgoriikkalaš fidnuin mat leat Oslo bursii čállon, ja maid ovddas leat ožžon ”Aksjer og egenkapitalbevis” (RF-1088).

Seamma guoská iežaskapítaladuodaštussii. RF-1088 lea fidnuid, Árvobábirguovddáža (VPS) ja du addán dieđuid vuodul Vearroetáhtii. Fertet dárkkistit dán dieđáhusa ovdal go gárvvistat vearrodieđáhusa. Jus dieđáhusas nuppástuhtát maidege, de leat geatnegas addit dán ovdal vearrodieđáhusa addináiggi.

Jus RF-1088:s submi lea boastut, dahje lea čállon “amas”, de fertet divvut boastto ja váilevaš loguid ja čállit rivttes geasusvuoigaduvvon massima vearrodieđáhusa 3.3.8 postii. Jus nuppástuhtát vearrodieđáhusa 3.3.8 poastta supmi, de fertet addit vearrodieđáhusa, itge sáhte dás luvvejuvvot.

Jus RF-1088:s fuomášat boasttovuodaid, de sáhtát oažžut veahki meroštallat rivttes geasusvuoigaduvvon massima jus attát RF-1088K altinn.no bokte. Moatti beavvis oaččut ođastuhtton dieđáhusa. Jus ođastuhtton dieđáhus čájeha nuppástuhtton supmi, de fertet ieš vearrodieđáhusii dán supmi čállit.

RF-1088 bagadusas leat ovdamearkkat vuoto- ja massinmeroštallamiidda.

Jus leat realiseren ossosiid dahje iežaskapítaladuodaštusaid, itge ožžon RF-1088 daid ossosiid ovddas, de galggat čállit oasusmassima 3.3.10 postii ja RF-1059 skovvái.

Geahča eanet oasusvearuheami ja oasusskoviid birra «Ossosat jna.» fáttás 70. siiddus, ja skatteetaten.no/aksjer.

3.3.9 Árvobábirfoandda juogadasaid vuovdimis massin

Dán postii gullá geasusvuoigaduvvon massin árvobábirfoandda (omd. oasusfoandda, obligašunfoandda, reantofoandda, lotnolasfoandda jna.) juogadasaid lonisteamis, vuovdimis dahje eará realisašuvnnas.

Norgalaš ja muhtin olgoriikkalaš árvobábirfoandda juogadasoamasteaddjit guđet 2013:s leat realiseren juogadasaid, ožžot hálddašanfidnus dahje Árvobábirguovddážis (VPS) realisašundieđáhusa.

Realisašundieđáhusas leat dieđut vearrogeatnegas vuoto/geasusvuoigaduvvon massima birra.

Geasusvuoigaduvvon massima submi lea ovdagihtii devdon dán postii, jus hálddašanfidnu dahje Árvobábirguovddáš lea Vearroetáhtii dieđihan supmi. Galggat ieš dárkkistit supmiid ja divvut jus mihkkege lea boastut. Jus massin ii leat ovdagihtii devdon vearrodieđáhusii, de čálát ieš dan supmi 3.3.9 postii.

Eanaš olgoriikkalaš árvobábirfoandda juogadasaid realisašuvnnas ii leat vuoto/massin ovdagihtii devdon. Dalle galggat deavdit ja addit «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF-1059) skovi ja čállit vuoto 3.1.10 postii ja massima 3.3.10 postii. Dán skovi gávnnat dás skatteetaten.no/aksjer dahje altinn.no. Skovi fidne maiddái Vearroetáhtas.

3.3.10 Ossosiid jna. vuovdimis massin (RF-1059)

Dása čállojit eará geasusvuoigaduvvon massimat ossosiin jna. go dat mat galget čállot 3.3.8 postii dahje 3.3.9 postii, ee.:

- ossosat/iežaskapítaladuodaštusat norgalaš ja olgoriikkalaš fidnuin maid ovddas it leat ožžon «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088). (Dát guoská maiddái ossosiid massimis dakkár fidnuin mat leat loahpahuvvon 2013:s).
- olgoriikkalaš árvobábirfoandda juogadasat, main massin ii leat mielde 3.3.9 poasttas dan ovdagihtii devdon supmis
- obligašuvnnat

Go realisere ossosiid olgoriikkalaš fidnuin dahje ossosiid/iežaskapítaladuodaštusaid norgalaš fidnuin maid

ovddas it leat ožžon « Aksjer og egenkapitalbevis » (RF-1088), de galggat deavdit ja bidjat mielde « Aksjer og fondsandeler mv. » (RF-1059). Dán skovi gávnnat dás skatteetaten.no dahje altinn.no. Skovi fidne maiddái Vearroetáhtas. Geasusvuoigaduvvon massima meroštallama birra, geahča RF-1072 bagadusa.

Obligašuvnnaid ja eará finánsšalaš reaidduid vuovdima massimii ii leat ráhkaduvvon sierra skovvi. Fertet sihtama mielde sáhttit čájehit duodaštusaid ja meroštallama obligašuvnnaid ja eará finánsšalaš reaidduid čuoččuhuvvon massima ovddas go daid leat vuovdán. Geahča eanet oasusvearuheami ja oasusskoviid birra « Ossosat jna. » fáttás 70. siiddus, ja skatteetaten.no/aksjer.

3.3.11 Ovdalis jagiid ovddossirddihahtti vuollebáza

Jus dus lea ovdalis jagiid mávssekeahces vuollebáza, de galgá submi leat almmuhuvvon du 2012 vearroloahpparehkegis « anekeahces vuollebázan », ja ovdagihtii devdon 2013 vearrodiedáhusa 3.3.11 postii. Dábálaččat sáhtát vuollebáhcaga geassit ollásit, muhto muhtin oktavuodain sáhttá geasusvuoigatvuohta ollásit dahje belohakkii leat sihkkojuvvon. Dát guoská ee. jus

- lea addon geasus máná geahččo- ja dikšogoluide (3.2.10 poasta dan jagis go dákkár vuollebáza šattai dákkár geasus ii sáhte dagahit dahje lasihit ovddossirddihahtti vuollebáhcaga)
- du doaimma lea loahpahuvvon 2005:s dahje árabut ja vuollebáza guoská dán doibmii
- dutnje lea vealgešiehtadallamiin dahje reastaluvvamis luoitán vealggi
  - leat doaimma loahpaheamis máhcahan vuollebáhcaga ovddit jagiide

Jus leat náitalan, de gustojit ovddossirddihahtti vuollebáhcaga gessosa regelat vuodđun, áinnas dutnje ja du beallelažžii. Báhcán ovddossirddihahtti vuollebáza nuppi beallelaččas sirdo ihcalassii gessosii dan nuppi beallelačča bohtui.

Váldde Vearroetáhtain oktavuoda dárkilat dieđuide.

3.3.12 Vuollebáza giddodaga láigoheamis

Dása čálát vuollebáhcaga jođihit dálloopmodaga ja eará giddodaga mat galget rehketoallolivdnejuvvot, geahča « Dállu ja eará giddodat » 49. siiddus. Bija mielde « Giddodaga láigoheapmi jna. » (RF-1189). Jus vearrodiedáhusa attát elektrovnnalaččat, de oainnat skovi poastta oktavuodas.

3.5 Sierragessosat

Vearroetáhta vástida gažaldagaid sierragessosa birra.

3.5.1 Sierrageasus lámisvuoda dáfus

Sierrageasus lámisvuoda dáfus addo dan mánu rájes go deavddát 67 jagi. Geahča skatteetaten.no/uforhet.

Dan mánu rájes go dus lea vuoigatvuohta oazžut lámispenšuvnna go fidnonávccat lea hedjonan uhcimusat 2/3:in, de lea dus gáibáduš sierragessosii 2667 kr mánnui (32 004 jahkái).

Jus oaččut lámispenšuvnna álbmotoadjolága mielde dahje lámispenšuvnna eará lágaid mielde danne go fidnonávccat leat hedjonan uhcibut go 2/3:in, de lea dus gáibáduš bealle sierragessosii 1 334 kr mánnui (16 008 kr jahkái).

Jus oaččut lámispenšuvnna álbmotoadjolága mielde, de galgá sierrageasus leat vearrodiedáhussii ovdagihtii devdon. Sierrageasusevttohus lea čállon NAV diedáhusa (penšundiedáhusa) 250 kodas. Jus orut olgoriikkas,

muhto vearrogeatnegas Norgii, de ii leat sierrageasus ovdagihtii devdon. Fertet danne muitit dan vearrodieđáhussii čállit.

Dus ii leat vuoigatvuohta sierrageassosii dan áigái go leat ožžon bargočiellggadanruđa.

Jus oaččut lámispenšuvnna eará sajis go álbmotoajus, de dávjá ii devdo sierrageasus vearrodieđáhussii ovdagihtii. Danne fertet muitit vearrodieđáhussii sierrageassosa čállit.

3.5.3 Sierrageasus vehá hedjonan fidnonávccaid dáfus

Sierrageasus vehá hedjonan fidnonávccaid dáfus addo ruhtadili ollislaš árvvoštallama mielde, mas beallelačča boahto- ja opmodatdillige váldo mielde. Doaktárduođaštusa ferte čájehit sihtama mielde. Sierrageasus ii galgga leat badjel 9 180 kr. Geahča skatteetaten.no/ervervsevne.

3.5.4 Sierrageasus eahpedábálaš stuorra buohcogoluid dáfus

Sierrageassosa regel stuorra buohcogoluid dáfus lea loahpahuuvon 2012 boahtojagi rájes. Sáhtát datte 2013 boahtojahkái gáibidit sierrageassosa stuorra buohcogoluid ovddas, jus leat sihke 2010:s ja 2011:s livnnegis ožžon sierrageassosa buohcogoluid ovddas. It datte sáhte gáibidit sierrageassosa daid goluid ovddas mat laktásit bátnedikšumii, sáhttui ja dálui. Dát guoská vaikke ožžotge sierrageassosa dákkár goluid ovddas 2010 ja 2011 livnnegis.

Dán postii čálát 100 proseantta geasusvuoigaduvvon goluin.

2013 boahtojahkái galgá sierrageasus vuoliduvvot. 2013 boahtojahkái addo geasusvuoigaduvvon goluin 67 proseantta sierrageasus. Dát vuolideapmi lea ihcalassii livnnege vuogádagas.

Dálu divodeapmái/heiveheapmái ovdal 2012 geahča “Sierrageasus – dálu divodeapmi/heiveheapmi ovdal 2012”.

Jus galggaš sáhttit gáibidit sierrageassosa nu go ovdal, de fertejit dus leat leamaš eahpedábálaš stuorra lassigolut iežat dahje fuolahuvvon olbmo buohcuvuođa dahje eará bistevaš hedjodaga geažil.

Doaktárduođaštusa ferte čájehit sihtama mielde. Fertet sihtama mielde maiddá sáhttit duođaštit/jáhkehahttit goluid mat gártet uhcimusat 9 180 kr. Beroškeahtta man olu gollu lea addo geasus daid geahččogoluid ovddas mat leat máná buohcuvuođa geažil. Geahča «Sierrageassosat stuorra buohcogoluid ovddas» 43 siiddus.

Geahča maiddá skatteetaten.no/sykdomsutgifter.

Sierrageasus – dálu divodeapmi/heiveheapmi ovdal 2012

2012 rájes ii šat addon sierrageasus buohcogoluid ovddas dállodivodeapmái. Jus dus leat leamaš golut dálu divodeapmái/heiveheapmái ovdal 2012 ja leat 2011 boahtojagi livnnegis dahje dan ovdal leat ožžon dohkkehuvvot juohkit sierrageassosa ovdalii áiggis, de sáhtát gáibidit sierrageassosa vejolaš báhcánsupmi ovddas gitta 2014 boahtojagi rádjai. Dákkár báhcánsupmi sierrageasus ii galgga vuoliduvvot.

Geahča “Sierrageasus stuorra buohcuvuođa dáfus”, 80. siiddus. 2015 boahtojagi rájes loahpahuuvvo oalát stuorra buohcogoluid sierrageasusortnet.

3.5.5 Sierrageasus okto fuolaheaddjái

Dása čállo sierrageasus okto fuolaheaddjái. Oaččut sierrageassosa jus 2013:s ledjet okto fuolaheaddji vuollil 18 jahkásaš mánnái/mánáide ja leat NAV:s ožžon viiddiduvvon mánnáoaju. Sierrageasus oktiibuot lea

vearrodiedáhussii devdon. Submi lea meroštallon NAV` dieđuid mielde ahte galle mánu ovddas leat ožžon viiddiduvvon mánnáoaju.

Sierrageasus lea 3 930 kr mánnui. Jus leat soahpan juogadit ássanbáikki mánnái (mánáide) nuppi váhnemiin ja danne leat NAV:s ožžon juogaduvvon viiddiduvvon mánnáoaju, de addo sierrageasus bealle mánnomávssuin (1 965 kr).

Ii addo sierrageasus jus fuolahat dušše badjel 18 jahkásaš nuora/nuoraid dahje it leat ožžon viiddiduvvon mánnáoaju.

It sáhte veardodiedáhusas nuppástuhttit supmi. NAV dat mearrida deavddát go eavttuid leat okto fuolaheaddjin. Jus oaivvildat ahte sierrageasussubmi lea boastut, de fertet váldit NAV:in oktavuoda jus fertes divvut dieđuid du viiddiduvvon mánnáoaju hárrái. Geahča “Sierrageasus okto fuolaheaddjái” ja skatteetaten.no/enslig.

3.6 Gieldda-, fylkka- ja oktasašvearu meroštallanvuoddu

Submi vuoliduvvo persongessosiin, geahča 101. siiddus. Dasto meroštallo nettosupmis 28 proseanta gieldda-, fylkka- ja oktasašvearru.

Davvi-Romssa ja Finnmárkku veardomáksiide vuoliduvvo submi sihke persongessosiin ja sierra boahogessosiin, geahča 101. siiddus. Dasto meroštallo nettosupmis 24,5 proseanta gieldda-, fylkka- ja oktasašvearru.

2013/2014 jahkemolsašumi, namalassii odđajagemánu 1.b. 2014 di. 00.00 opmodaga ja vealggi galggat dieđihit.

Opmodagat ja vealggit

Galggat almmuhit 2013/2014 jahkemolsašumi opmodaga ja vealggi, namalassii odđajagemánu 1.b. 2014 - dii. 00.00.

4.1 Bámkkobidjamat, reaidaruđat, árvobáhpárat jna.

Dása čállojit dušše norgalaš bákobidjamat, árvobáhpárat jna. Olgoriikkalaš bákkuid ruhtabidjamat čállojit 4.1.9 postii ja olgoriikkalaš árvobáhpárat jna. 4.6.2 postii.

Mánáid opmodaga birra, maiddá geardelunddot buhtadus mánáide olbmoroasmmohuvvama geažil, geahča «Váhnemat ja mánát» 86. siiddus.

4.1.1 Bámkkobidjamat jna.

Dása čállojit odđajagemánu 1.b. 2014 visot sisriikkalaš ruhtabidjamat (oktan reanttuiguin):

- bákku
- dáhkádusfidnus

- bissovaš ordnejuvvon seastinservviin
- ovttašgávvppis
- viessohuksensearvvis ja dállofidnus

4.1.3 Reaidaruhta jna.

Norgalaš ja olgoriikkalaš valuhta reaidaruhta lassin čálát vel 4.1.3 postii šeahkaid, giromáksámuškoarttaid ja/dahje bänkoremissaid árvvu, mat eai leat loktejuvvon eaige čállon buorin kontui ođđajagemánu 1.b. 2014. Olgoriikkalaš valuhtas jna. adno bänkkuid oastinkursa.

Galggat čállit dušše dan supmi mii lea badjel 3 000 kr (bođusubmi). Beallelaččain ja mánáin guđet livdnejuvvojit ovttaš, lea oktasaš bođusubmi. Dát guoská vaikke bohtu livdnejuvvo sierralaga. Beallelaččat sáhttiba juohkit bođusupmi dáhttoseaska mielde. Jus beallelaččat livdnejuvvo sierralaga, de galgaba goabbáge oazžut 3 000 kr bođusupmiin. Livdnet sierralaga birra, geahča «Beallelaččat, logahallon guimmežat ja diedihangeatnegas ovttašsáttit» 42. siiddus.

4.1.4 Vearrogeatnegas opmodat oasusfoandda juogadasain

Poasta lea ovdagihtii devdon daid dieđuiguin maid Vearroetahta lea ožžon hálddašanfídnuin opmodaga birra norgalaš oasusfoanddain ja muhtin olgoriikkalaš oasusfoanddain. Galggat ieš čállit 2014 norgalaš ja olgoriikkalaš oasusfoandda juogadasaid opmodaga, mat eai leat ovdagihtii devdon.

Livnnetárvu lea čállon ođđajagemánu 1.b. 2014 juogadasárvvu vuodul.

Norgalaš oasusfoandda juogadasaid árvu biddjo ođđajagemánu 1.b. 2014 juogadasárvvu 100 prosentii.

Dása čállojit norgalaš oasusfoandda juogadasat beroškeahtá ležžet go dat logahallon muhtin árvobábirregistaris vai eai.

4.1.5 Obligašun- ja ruhtamárkanfoanda (norgalaš), árvobábirregistaris sihke logahallon ja logahalakeahtá

Obligašun- ja ruhtamárkanfoandajuogadasat čállojit 100 proseanttain ođđajagemánu 1.b. 2014 juogadasárvvus (dievas árvu). Juogadasárvu galgá bohtit ovdan foandda rájusmearredieđáhusas. Olgoriikkalaš obligašun- ja ruhtamárkanfoandda juogadasat čállojit 4.6.2 fondii.

4.1.6 Ruhtačavgumušat buorin (Norggas)

Almmut velggolačča nama, čujuhusa ja supmi mii dus lea buorin. Reanttuid čálát 3.1.2 postii.

4.1.7 Livnnetárvu norgalaš ossosiin, iežaskapítáladuodaštusain, obligašuvnnain jna. logahallon árvobábirregistaris (VPS)

Norgalaš ossosiin ja iežaskapítáladuodaštusain livnnetárvu

Poasta lea ovdagihtii devdon livnnetárvvuin norgalaš ossosiin jna. logahallon árvobábirregistaris (VPS). Seamma submi galgá ovdanbohtit árvobábirregistara jahkedieđáhusa dieđuin. Eará norgalaš ossosiid livnnetárvu galgá čállot 4.1.8 postii. Norgalaš oasusfoandda juogadasaid galget leat čállon 4.1.4 postii.

Bursii čállon ossosat biddjojot ođđajagemánu 1.b. 2014 kursaárvvus 100 prosentii. Jus fidnu lea čállon sihke norgalaš ja olgoriikkalaš bursii, de geavahuvvo norgalaš kursaárvvu.

Norgalaš bursii čálekehtes fidnuid ossosat árvobiddjorit dábálaččat 100 prosentii ossosiid gorálaš juogadasas, dan oasusfidnu ođđajagemánu 1.b. 2013 ollislaš verolaš opmodatárvvus.

Jus oasuskapitála lea nuppástuhtton go oasuseaiggádat leat máksán dahje sidjiide lea mákson, de galgá ođđajagemánu 1.b. 2014 opmodatárvvus 100 proseanta adnot. Válde oktavuoda fidnuin gullan dihtii dán árvvu birra.

Jus fidnu lea áshuvvon 2013:s, de árvobiddjorit ossosat 100 prosentii ossosiid dálá árvvu ja vejolaš badjekurssa supmis.

Iežaskapitaladuodaštus árvobiddjo ođđajagemánu 1.b. 2014 kursaárvvus 100 prosentii.

Norgalaš obligašuvnnaid árvu

Giedalašobligašuvnna ja eará obligašuvnna logahallon árvobábirregistaris leat ovdagihitii devdon dán postii ja biddjorit kursaárvui dahje navdon vuovdinárvui jus kursa ii leat čállon.

Árvu norgalaš opšuvnnaid árvobábirregistaris (VPS)

Bursii čállon opšuvnnaid mearriduvvojit kursaárvui.

4.1.8 Opmodat daid árvobáhpáriin mat eai leat árvobábirregistaris

Supmit čielggaduvvojit čuoovvovaš vuollekategoriijain:

- ossosat RF-1088:s (ii VPS), dábálaččat ovdagihitii devdon
- obligašuvnnaid ja eará árvobáhpárat mat leat logahalakehtta árvobábirregistaris
- opšuvnnaid bargodilis

RF-1088:s sirdon ossosiid livnnetárvu

Dán postii galgá leat ovdagihitii devdon opmodatárvu daid norgalaš oasusfidnuin mat eai leat Oslo bursii čállon, ja maid ovddas leat ožžon “Aksjer og egenkapitalbevis” (RF-1088). Bursii čálekehtes oasus árvobiddjo ođđajagemánu 1.b. 2013 verolaš árvui.

Jus RF-1088:s submi lea boastut dahje lea čállon “amas”, de fertet divvut boastto dahje váilevaš loguid ja čállit rivttes vearrogeatnegas opmodaga vearrodieđáhus 4.1.8 postii. Jus nuppástuhtát vearrodieđáhusa 4.1.8 supmi, de fertet addit vearrodieđáhusa, itge sáhte das luvvejuvvot. Jus RF-1088:s lea čállon “amas”, itge dieđe opmodatárvvu, de galggašit fidnus dan jearrat.

VPS-logahallon fidnuid livnnetárvu ii leat čállon RF-1088:i, muhto galgá leat čállon 4.1.7 postii.

Livnnetárvu árvobáhpáris mii lea logahalakehtta árvobábirregistaris (VPS)

Árvobábirregistaris logahalakehtes norgalaš obligašuvnnaide, čálát ođđajagemánu 1.b. 2014 juogadasárvvu. Jus dat ii leat albmosis, de ane navdon vuovdinárvvu. Almmut čálii, galle obligašuvnna ja obligašuvnnaid dálá árvvu.

Bursii čálekehtes norgalaš opšuvnnaid čálát ođđajagemánu 1.b. 2014 navdon vuovdinárvvuiguin. Opšuvdna vuogadahtta eaiggáda, muhto ii fal geatnegahte dihto áigemuttus dahje ovdal dihto áigodaga oastit dahje vuovdit opmodatáđu ovdagihitii mearriduvvon haddái.

Dása čállo vel norgalaš ossosiid livnnetárvu mii ii leat čállon «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) iige leat logahallon VPS:s. Livnnetárvvu oaččut fidnus. Geahča 4.1.7 poastta mo livnnetárvu mearriduvvo.

Oasusfoandda juogadasaid čálát 4.1.4 postii.

Opšuvnnat bargodilis

Árvu daid eavttuhis norgalaš opšuvnnain mat leat bargodilis, lea vearrogeatnegas opmodat. Ovdagihtii devdon submi lea váldon bálká- ja geassindieđáhusa 523 kodas. Jus opšuvnna árvu lea eahpesihkaris eavttu deavdima duohken, de ii leat opšuvdna vearrogeatnegas opmodat.

4.1.9 Olgoriikkalaš bájkkuin bidjamat

Dása čállojit oddajagemánu 1.b. 2014 bidjamat olgoriikkalaš bájkkuin. Oddajagemánu 1.b. 2014 bájkkuid oastinkursa galgá adnot go rehkenastá norgga kruvnnuide.

Bidjamat čilgejuvvojit «Bankinnskudd i utlandet» (RF-1231) skovis.

Geahča skatteetaten.no/skjema.

4.2 Dállodávvirat ja eará gándimat

Iežas dállodávvirat ja eará gándimiid galgá čállit 4.2 postii ležžet dal dat Norggas vai olgoriikkas.

4.2.3 Dállodávvirat ja eará gándimat go mohtorfievrrut, ássanvovnnat ja fatnasat main vuovdinárvu lea 50 000 kr dahje eanet

Gándimiid navdon vuovdinárvu galgá vuoliduvvot 100 000 kr bođusupmiin ovdal go submi čállo 4.2.3 postii. Bođusubmi lea oktasaš beallelaččaide ja mánáide guđet livdnejuvvojit ovttas, vaikke boahtu livdnejuvvoje sierralaga. Bođusupmi sáhtá juogadit beallelaččaid gaska dáhtuska mielde.

Jus dállodávvirat/gándimat lea dáhkiduvvon, de sáhtát meroštallat navdon vuovdinárvvu dáhkádussupmi vuodul, nugo čájehuvvon vulobealde. Jus dállodávvirat/gándimat eai leat dáhkiduvvon, dahje dáhkádussubmi ii leat almmuhuvvon, omd. oktasaš ruovttudáhkádusas, de sáhtát go dáhkádussubmi váilu, meroštallat vuovdinárvvu dan vuodul maid navddát dállodávvirat/gándimat mávssášedje daid fas ođasnaga háhkat.

Fanas mii ii leat dáhkiduvvon sierra, iige gula dábálaš dállodávvir- ja gándindáhkádussii, árvobiddjo navdon vuovdinárvui, geahča ovdamearkka. Jus fanas lea dáhkiduvvon sierra, de biddjo navdon árvu 75 prosentii dáhkádussupmis.

Fanas man vuovdinárvu oddajagemánu 1.b. 2014 lea 50 000 kr dahje eanet, galgá čállot 4.2.4 postii.

Geahča skatteetaten.no/listepris.

Vuovdinárvvu meroštallan

Dállodávvirat ja eará gándimiid vuovdinárvvu meroštallo ná:

Dáhkádussubmi/

háhkanárvu ođasnaga Vuovdinárvu

álgo 1 000 000 kr   10 %

boahhte 400 000 kr 20 %

badjilmanni supmis 40 %

(Fanas galgá meroštallat nugo dás bajábealde dušše dalle go lea dábálaš dálloodávvir- ja gándindáhkádusa oassin.)

Ovdamearka:

Dáhkádussubmi (gándimat earret fanas)	1 100 000 kr
Dáhkádussubmi fanas	40 000 kr
Gándimat 1 000 000 kr x 10 %	100 000 kr
+ 100 000 kr x 20 %	20 000 kr
= Navdon vuovdinárvu	120 000 kr
+ Fanas 40 000 kr x 75 %	30 000 kr
Submi	150 000 kr
-Vearuhis submi	100 000 kr
= Gándimiid oktan joavdofatnasa opmodatárvu (4.2.3 poasta) 50 000 kr	

4.2.4 Joavdofatnasat 50 000 kr dahje eanet vuovdinárvuin

Joavdofatnasat maid navdon vuovdinárvu lea 50 000 kr dahje eanet, galget dása čállot. Almmut fanasmearkka, málle ja navdon vuovdinárvu. Jus fanas lea dáhkiduvvon, de biddjo árvu dábálaččat dáhkádussupmis 75 prosentii.

4.2.5 Mohtorfievrrut

Biillat, mohtorsiikkelat, muohtaskohterat ja eará mohtorfievrrut (mat eai leat doallobiergasat) árvobiddjojít dábálaččat mohtorfievrru listahatti vuodul váldosisafievrrideaddjis ođasnaga dáid cehkiid mielde:

Vuosttas	Listahatti
logahallanjahki	árvu ođasnaga
2013	75 %
2012	65 %
2011	55 %
2010	45 %
2009	40 %
2008	30 %
2007	20 %
2006-1998	15 %
1997-1984	1 000 kr

Listahaddi lea dás skatteetaten.no/listepris.

Veteránafievrruide, namalassii fievrruide mat leat 30 jagi dahje boarrásat, árvobiddjo navdon vuovdinárvu.

Jus leat ožžon «Bálkkolaččaid ja penšunisttaid jna. vearrodieđáhus 2013» ja dus lea biila mii rehketoallovnejuvvo, de sáhtát čállit verolaš njeidojuvvon árvvu dása. Jus sáhtát čájehit ahte duohta árvu lea vuolibut, de almmut dan. Ealáhusdoallit eai galgga čállit submi dása, muhto 4.4.1 postii. Geahča «Álggahanveahkki ealáhusdoalliide».

4.2.6 Ássanvovnnat

Ássanvovnnat árvobiddjot nugo mohtorfievrrut, geahča 4.2.5 poastta.

4.3 Dálu ja eará giddodaga livnnetárvu

4.3.2 Dállu

Dása čállo dálloopmodagaid livnnetárvu, oktan mánggadállohuksehusaiguin ja ássanvuogatvuodasearvvi ja dállooasusfidnuid dáluiguin mat fátmmastuvvojit vearrologa § 7-3:s. Mánggadállohuksehusaid birra, geahča «Dállu ja eará giddodat» ja skatteetaten.no/boligverdi. Joavdoopmodagat (oktan joavdofidnuid joavdodáluiguin), eanadoalu ássanviesut, dálut olgoriikkas ja Svalbárddas árvobiddjot eará regeliid mielde. Dálloopmodaga ja joavdoopmodaga erohusa hárrái, geahča «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus ja skatteetaten.no/bolig.

Livnnetárvu mearriduvvo jahkásaččat Statistisk sentralbyrå meroštallamiid vuodul. Árvobidjamis váldo vuhtii makkár dállu lea, huksenjahki, areála (P-LANJAT/BOA) ja geográfalaš sajádat. Mii adno P-LATNJAN, geahča skatteetaten.no/boligverdi. Sáhtát ieš meroštallat árvvu anedettiin dállokalkuláhtora dás skatteetaten.no.

Livnnetárvu devdo ovdagihitii vearrodieđáhussii dálu ovdalis dieđuid vuodul, omd. daid dieđuid vuodul mat leat addon RF-1282 ”Opplysninger for beregning av likningsverdi på boligeiendommer” skovis. Jus ovdal eai leat almmuhuvvon dieđut dálu birra, de lea livnnetárvu ovdagihitii devdon dálu navdon areála, makkár dállu lea ja huksenjagi mielde.

Dárkkis ahte ovdagihitii devdon dieđut dálu birra leat riehta. Jus dat ovdagihitii dieđut eai leat riehta, de fertet daid vearrodieđáhusas divvut ja dan addit (ii divvo attedettiin RF-1282). Jus dálu livnnetárvu ii leat ovdagihitii devdon, de fertet vearrodieđáhusas addit dieđuid makkár dállu lea, huksenjagi ja areála birra.

Vaikke ovdal leat sáddejuvvon dieđut dálu birra, de ferte sáddet ođđa dieđuid jus dálu areála (P-LANJAT/BOA) 2013 áigge lea viiddiduvvon dahje gáržžiduvvon stuorideami, gaikuma, buollima jna. geažil. Jus dálu ođđa areála ii leat biddjon vuodđun ovdagihitii devdon livnnetárvui, de fertet almmuhit dálu ođđa areála areáladieđuid sadjái. Sáhtát ieš meroštallat árvvu geavahettiin dállokalkuláhtora dás skatteetaten.no ja čállit bohtosa 4.3.2 postii.

Vuodđodállu árvobiddjo 25 prosentii meroštallon vuovdinárvui. Sekundáradállu árvobiddjo 50 prosentii. Sáhtát oamastit dušše ovttá vuodđodálu. Vai dálu galgá sáhttit árvobidjat vuodđodállun, de fertet leat fásta ássan das ođđajagemánu 1.b. 2014. Dábálaččat biddjo du álbtomregistaris čállon ássančujuhus vuodđun. Jus oamastat eará dáluid, de galget dat árvobiddjot sekundáradállun. Spiehkastahkan sáhttá dállu árvobiddjot vuodđodállun vaikke doppe it ássan fásta ođđajagemánu 1.b. 2014. Spiehkastat gusto dušše jus sáhtát jáhkehahttit/duođastit ahte ahki ja/dahje dearvvaslaš ákkat leat du heađuštan ássat fásta dan dálus. Dan áiggis go ledjet heađuštuvvon atnit dálu, de ii sáhte leat láigohan dálu dahje diktán earáid, maiddái lagaš fulkkiid, atnit dálu dan ektui ahte ollásit dahje belohakkii mákset doallogoluid.

Sáhtát gáibidit livnnetárvvu vuolidit, jus sáhtát duođastit ahte livnnetárvu lea badjel 30 proseantta dálu gávpeárvvus. Jus dállu lea sekundáradállu, de fertet sáhttit duođastit ahte livnnetárvu lea badjel 60 proseantta gávpeárvvus. Sáhtát gáibidit vuolideami vearrodieđáhusas dahje váidit livnnega. Duođastusgáibádusaid birra, geahča ”Dállu ja eará giddodat”, 49. siiddus. Eanet dieđuid ja sierra

meroštallama das ahte goas galggašii gáibidit livnnetárvvu vuoliduvvot, oainnát dás skatteetaten.no/boligverdi.

4.3.3 Joavdoopmodat

Dása čállo joavdoopmodagaid livnnetárvu. 2013 ovddas ii galgga livnnetárvvus oppalaš bajideapmi 2012 árvvu ektui.

Go vuosttas geardde árvoštallá hatti oddahuksejuvvon joavdoopmodagain, de ii galgga livnnetárvu leat badjel 30 proseantta opmodaga gollohattis oktan eatnamiin, iige 30 proseantta opmodaga gávpeárvvus. Go livnnetárvu lea sakka badjel tákstadási sullasaš opmodagaide muđui gielddas, de sáhtta dat vuoliduvvot.

Jus leat huksen lasi dahje eará láhkai goasttidan joavdodálu, de galggat dieđihit 5.0 poasttas (Lassidieđut). Vearroetáhta mearrida dalle ođđa livnnetárvvu. Seamma guoská jus goasttideamit jna. leat dahkkon ovdal, eaige dat leat vuhtii váldon go Vearroetáhtii leat addon váillálaš dahje dievasmeahtun dieđut. Opmodaga vuovdin iešalddes ii bija vuodu livnnetárvvu lasihit.

Jus sáhtát duodaštit ahte livnnetárvu lea badjel 30 proseantta joavdoopmodaga gávpeárvvus, de sáhtát gáibidit ahte livnnetárvu vuoliduvvo. Geahča «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus. Livnnetárvvu lasáhusa birra láigoviessosajiin, geahča «Dáluid ja joavdoviesuid láigoviessosajit» 28 siiddus.

4.3.5 Eará giddodat

Dása čálát livnnetárvvu buot eará giddodagain go dállo- ja joavdoopmodagain Norggas, omd. huksekeahces viessosajiin, eanadoalloopmodagain, elfápmorusttegiin ja ealáhusopmodagain. Livnnetárvvuin ii leat makkárge oppalaš mudden bajás. Jus dus lea ealáhusopmodat, de geahča vuollelis.

Jus livnnetárvu ii leat ovdagihtii devdon, dahje dat lea ovdagihtii devdon boasttopostii (muitte dalle sihkkut dan boasttopoastta), de galggat supmi čállit ovttá dáid poasttaide:

- 4.3.5 Norgalaš ealáhusopmodat (RF-1098)
- 4.3.5 Viessosadji
- 4.3.5 Eará giddodat vearrogeatnegas vuoittuin
- 4.3.5 Eará giddodat vearrogeatnegas vuoittu haga
- 4.3.5 Eanadoallu

Go attát vearrodiedáhusa elektrovnnalaččat, de oainnát dan guoskevaš poastta 2.8/4.3 váldokapihttalas. Dása čálát supmi rivttes postii. Jus geavahat Norsk næringseiendom de ihtá RF-1098 skovvi, maid galggat deavdit. Dás rájes meroštallo opmodatárvu ihcalassii ja manná rivttes postii. Jus attát vearrodiedáhusa bábirhámis, de čilget poastanamahusa ovttá daid poasttain mat leat bajábealde namuhuvvon ja čálát supmi «Supmit mat eai leat ovdagihtii devdon, čállojit dása» sadjái.

Láigohuvvon norgalaš ealáhusopmodat

Láigohuvvon ealáhusopmodaga opmodatárvu galgá meroštallot brutto láigohanboaduid vuodul. Don meroštalat RF-1098 skovis ja čálát livnnetárvvu «Norsk næringseiendom» (RF-1098) 4.3.5 postii. Geahča dárkilat RF-1099 bagadusas ahte mo opmodatárvu galgá meroštallot.

Láigotkeahces norgalaš ealáhusopmodat

Láigotkeahces norgalaš ealáhusopmodagas mearriduvvo livnnetárvu šablongavuogi mielde opmodaga sajádaga, opmodatšlájá ja areála vuodul. Livnnetárvvu rehkenastimii fertet atnit láigotkeahces

ealáhusopmodaga várás kalkuláhtora dás skatteetaten.no. Jus diibmá addet opmodaga ovddas RF-1098 skovi ja devdet láigotkeahtes ealáhusopmodaga diehtosajiid, de soaitá daid dieđuid vuodul Vearroetáhta dutnje ovdagihtii deavdán evttohusa livnnetárvui, jus dieđut ledje riehta ja don leat Vearroetáhta opmodatregistaris čállon opmodaga oamasteaddjin.

Jus ovdagihtii devdon livnnetárvu lea riehta, de it dárbbáš addit RF-1098. Jus ii leat riehta, de fertet deavdit RF-1098 ja sirdit rivttes supmi vearrodieđáhussii. RF-1098 skovi dieđuid ferte ovdamearkka dihtii addit jus diimmá skovis ii leat šat riehta dat mii lea areála birra ja makkár opmodat lea. Galggat vel deavdit RF-1098 ja sirdit supmi vearrodieđáhussii, jus opmodat lea leamaš láigotkeahtá ja galgá leat láigohuvvon opmodahkan, dahje nuppegežiid. Jus vearrodieđáhussii ii leat ovdagihtii devdon makkárge submi, de fertet deavdit RF-1098 ja sirdit livnnetárvvu vearrodieđáhussii, vaikke diibmá addetge RF-1098. Dárkilat dieđuide geahča RF-1099 bagadusa.

4.5 Eará opmodat

4.5.1 Premiijafoanda, oktagaslaš penšunšiehtadus (IPA)

Premiijafoanda ođđajagemánu 1.b. 2014 ruhtamearri (oktan reanttuiguin) oktagaslaš penšunšiehtadusa (IPA) oktavuodas lea vearrogeatnegas opmodat.

4.5.2 Heaggadáhkáduspoliissaid ruovttoluottaostinárvu

Oktagaslaš heaggareantošiehtadusaid ruovttoluottaostinárvu lea dábálaččat vearrogeatnegas opmodat ja galgá dása čállot. Spiehkastagaid birra, geahča «Heaggadáhkádus» 31 siiddus.

Mánáid opmodaga birra, maiddáid geardelunddot buhtadus máná olbmoroasmmohuvvamis ja geardelunddot buhtadus fuolaheaddji massimis, geahča «Váhnemat ja mánát» 38 siiddus.

Kapitaladáhkádusšiehtadusaid ruovttoluottaostinárvu vel čállo dása.

Oktagaslaš heaggareantošiehtadusaid ja kapitaladáhkádusšiehtadusaid ruovttoluottaostinárvvu oaidná fidnu diedáhusas.

Olgoriikkalaš fidnuid kapitaladáhkádusšiehtadusaid galgá čállit 4.6.2 postii.

4.5.3 Ássanvuoigatvuodasearvvis, dállooasusfidnus ja dálloovttasoamastusas opmodat

Dása čállo juogadasoamasteaddji juogadas dállofidnu eará opmodagas go dálu livnnetárvvus.

Dálloovttasoamasteaddji juogadas dálloovttasoamastusa eará opmodagas earret dálu livnnetárvu, čállo vel dása. Jus leat dálloovttasoamastusas juogadasoamasteaddji dahje ovttasoamasteaddji eanet go gávccii oamastanjukosiin, de lea submi čállon dállofidnu dahje dálloovttasoamastusa dieđáhussii. Dálloovttasoamasteaddjit guđet eai leat ožžon diedáhusa, sáhttet fidnet supmi ovttasoamastusa stivrras dahje rehketoallis.

4.5.4 Eará vearrogeatnegas opmodat

Dása čállo eará vearrogeatnegas opmodat Norggas, mii ii galgga vearrodieđáhusa eará poasttaide čállot.

Árvu dakkár bivdo-, guolástan- ja gahčahatvuoigatvuodain mat leat laktašuvvon vuovdedoalloopmodagaide, galget dása čállot. Meroštallanvuogi čilgen lea RF-1178 bagadusas.

Eanaláigovuoigatvuodát

Viessosadjeláigu dállo- ja joavdoáigumušaide meannuduvvojit dego agálašbisti (álobisti) vuoigatvuodát.

Álobisti eanaláigovuoigatvuodain galgá láigoheaddji (oamasteaddji) čállit boahhtevaš eanaláigodivada

kapitaliserejuvvon árvvu. Kapitaliseren árvvu meroštallama ja láigoheaddjái livnnetárvvu vuolideami birra, geahča «Dáluid ja joavdoviesuid láigoviessosajit» 57. siiddus.

Bitcoins

Man olu bitcoins dus leat ii leat vearrodiedáhussii ovdagihtii devdon. Bitcoins árvobiddjo navdon vuovdinárvvui ođđajagemánu 1.b. 2014.

4.6 Vearrogeatnegas opmodat olgoriikkas

4.6.1 Giddodaga opmodat olgoriikkas

Dása čállo livnnetárvvu visot giddodagain olgoriikkas. Almmut vel guđe riikkas opmodat lea. Regelat mo árvobidjat giddodagaid nugo namuhuvvon 4.3.3 ja 4.3.5 poasttain, gustojit maiddái opmodagaide olgoriikkas. Regelat dálloopmodagaid árvobidjama dáfus, nugo čilgejuvvon 4.3.2 čuo. eai datte gusto dáluide olgoriikkas.

Regelat mo árvobidjat láigohuvvon ealáhusopmodaga gusto opmodagaide olgoriikkas. Ii galgga livnnetárvvu oppalaččat lasihit 2012 boahtojagi ektui.

Livnnetárvvu giddodagas mii ii leat vearrogeatnegas Norggas, galgá maiddái dása čállot. Jus ii leat opmodahkii ovdal mearriduvvon livnnetárvvu, de fertet addit dieđuid opmodaga birra 5.0 poasttas Lassidiedut. Seamma guoská jus leat háhkan opmodaga 2013 áigge, geahča 1.5.6 poastta.

Jus opmodat lea láigohuvvon ealáhusopmodat, de galgga deavdit «Formue av næringseiendom» (RF-1098) skovi ja čállit livnnetárvvu «Utleid utenlandsk næringseiendom» (RF-1098) 4.6.1 postii, geahča máinnašemi 4.3.5 poasttas. Geahča «Giddodat olgoriikkas» 59. siiddus.

4.6.2 Eará vearrogeatnegas opmodat olgoriikkas

Dása čállojit visot opmodagat olgoriikkas mat leat vearrogeatnegasat Norggas, ja maid ii galgga eará poasttaide čállit. Dát gusto ee. giedalašobligašuvnnaide, ruhtačavgumušaide buorrin olgoriikkalaš velggolaččain, ja olgoriikkalaš ossosiidda, obligašun- ja ruhtamárkanfoandda juogadasaide ja fidnojuogadasaide. 4.6.2 postii čállo vel kapitáladáhkádusa árvu daid fidnuin mat eai leat Norggas. Vearroetáhta sáhtá sihtat duodaštusa.

Bursii čállon ossosat olgoriikkalaš fidnuin árvobiddjojít 100 prosentii ođđajagemánu 1.b. 2014 kursaárvvus. Bursii čálekeahates ossosat olgoriikkalaš fidnuin árvobiddjojít 100 prosentii ossosiid ođđajagemánu 1.b. 2014 navdon vuovdinárvvui. Jus sáhtát jáhkehahttit fidnu verolaš opmodatárvvu, de sáhtát dan sadjái gáibidit atnit 100 proseantta ossosiid juogadasas fidnu ođđajagemánu 1.b. 2013 verolaš opmodatárvvus. Obligašun- ja ruhtamárkanfoandda juogadasat maid olgoriikkalaš fidnut hálddašit, galget biddjot 100 prosentii ođđajagemánu 1.b. 2014 juogadasárvvus.

Olgoriikkalaš giedalašobligašuvnnat árvobiddjojít dan kursii mii lea ođđajagemánu 1.b. 2014. Jus ii leat čállon kursa, dahje kurssa it dieđe, de árvobijat obligašuvnnaid navdon vuovdeárvvui.

Ane bánkkuid ođđajagemánu 1.b. 2014 oastinkurssa go rehkenasttát norgga kruvnnuide.

4.8 Vealggit

Odđajagemánu 1.b. 2014 visot vealggit galget vearrodieđáhussii čállot. Sin velggiid gessosa birra guđiin lea giddodat olgoriikkas, geahča «Giddodat olgoriikkas» 59. siiddus.

4.8.1 Sisriikkalaš vealggit

Dása čállojit sisriikkalaš vealggit, ovttaskas olbmuide vealggitge. Supmit leat ee. bánkkuid, dáhkádusfidnuid jna. jahkedieđáhusas. Mákson báhcánvearru mii lea máksináiggi juksan juovlamánu 31.b. 2013, čállo vel dása.

Go lea agálašbisti láigovuoigatvuohta, mihtilmas viessosadjeláigu, galggat láigoheaddjin dása čállit kapitaliserejuvvon geatnegasvuođa máksit láigodivada. Kapitaliseren árvvu meroštallama ja láigoheaddjái viessosadjeárvvu lasáhusa birra, geahča «Dáluid ja joavdoviesuid láigoviessosajit» 28 siiddus.

4.8.2 Ássanvuoigatvuodasearvvis, dálloasusfidnus ja dálloovttasoamastusas vealgi

Dása čálát vealggis iežat juogadasa. Jus leat juogadasoamasteaddji dahje ovttasoamasteaddji dakkár dálloovttasoamastusas mas lea eanet go gávccii oamastanjukosa, de lea submi čállon dállofidnu dahje dálloovttasoamastusa diedáhussii. Dálloovttasoamasteaddjit gudet eai leat ožžon diedáhusa, sáhttet fidnet dieđuid ovttasoamastusa stivrras dahje rehketdoallis.

4.8.3 Olgoriikkalaš vealggit

Dása čállojit vealggit olgoriikkalaš lonejeaddjiide.

Fáttát

Bargomátkit/fidnomátkit

Oaččut gessosa ruovttu ja bissovaš bargosaji (bargomátkit) gaskasaš mátkkiide, geahča 3.2.8 poastta. Geasus lea ráddjejuvvon supmi dan oassái mii lea badjel 13 950 kr (iežasoassi).

Geasus addo 1,50 kr juohke km nammii. Jus mátkegaska oktiibuot oktan fitnamiiguin (geahča 3.2.9 poastta) lea badjel 50 000 km, lea máksomearri dábálaččat 0,70 kr juohke km nammii daid kilomehteriid ovddas mat leat badjel 50 000 km. Jus du duođaštuvvon golut leat alibut, de sáhtát gáibidit gessosa dáid ovddas ráddjejuvvon 1,50 kr juohke km nammii.

Geasus meroštallo dábálaččat ruovttu ja bissovaš bargosaji gaskasaš oaneheamos gaska mielde biilla dahje ruvttosáhttofievrru anedettiin, earret girdi. Dát gusto beroškeahhtá du duohta goluin dahje makkár johtinvuogi leat atnán. Beaivválaš olles mátkegaska sáhtá jorbejuvvot bajás lagamus kilometerii.

Jus mátki oatnu uhcimusat guovtti diimmuin juohke ovdan ruoktot mátki ovddas biillain dan ektui go atná ruvttosáhttofievrru, de sáhtát liikká bidjat geaidnogaska vuodđun.

Dalle sáhtát gáibidit vel gessosa geaidnocaggeruđa ja feargasáhttogoluid ovddas maid ieš leat máksán, jus dát golut oktiibuot leat badjel 3 300 kr. Hálbimus bileahttamolssaektu biddjo vuodđun. Goluid galgá sihtama mielde sáhttit duođastit. Jus gáibidat gessosa feargasáhtu ovddas, de it oáččo gessosa kilometermáksomeriid mielde (1,50/0,70 kr km nammii) mátkegaskkas fearggain.

Mátkeáigin adno olles mátkeáigi ovdan ruoktot bargosaji. Meroštallamis galgá vel váldit vuhtii vázzináiggi, vuordináiggi gaskal mánga sáhttofievrru ja vuordináiggi bargosajis jus dus ii leat molssaáigi. Vázzináigi adno 15 minuhtain juohke km nammii. Mátkeáigi biillain adno 1 minuhtain juohke km (60 km/d) nammii.

Jus bargoaddi fuolaha sáhtu ja dát ovdu lea vearuheapme, de it galgga dán mátkegaska lohkat. Dát guoská omd. bargiide guđet nuvttá johtet bargoaddi ruvttosáhttofievrru mielde. Ovdu atnit bargoaddi biilla nuvttá lea datte vearrogeatnegas, ja addá vuoigatvuoda gessosii dan gaska ovddas.

Dus lea geasuvuoigatvuolta nu galle mátkki ovddas go duođaid leat dan jagis johtán. Ollesáigebarggus lohkkojit dábálaččat 230 bargobeavvi jahkái.

Ovdamearka

Vearromáksi johtá juohke beavvi ruovttu ja bissovaš bargosaji gaska. Oaneheamos mátkegaska lea 21 km goappáge guvlui.

Geasus meroštallo ná:

1,50 kr x 21 x 2 x 230 = 14 490 kr

Submi mii ii leat gessosis

mielde (iežasoassi) – 13 950 kr

Gessosii 3.2.8 poasttas 540 kr

Oasseáigebarggus fertejit biddjot vuodđun galle mátki duođaid leat leamaš. Jus barggat njeallje beavvi vahkkui dan sadjái go vihtta, de galggat vuodđun bidjat 230 bargobeavvi x 4/5 = 184 bargobeavvi. Jávkan badjel vihtta vahkku luomu, buohcuvuoda, fidnomátkki, virgelobi jna. geažil, vuolida mátkebeivviid, jus jávkan šaddá eanet go 15 bargobeavvi jahkái.

Ruovttufitnamiid geasus (geahča 3.2.9 poastta) meroštallo dábálaččat seamma regeliid mielde go dat mat leat namuhuvvon ovdalis dán fáttás. 13 950 kr iežasoassi ja geaidnocage- ja feargasáhttogoluid regel ahte ferte leat badjel 3 300 kr, guoská ruovttufitnamiidda ja ruovttu ja bissovaš bargosaji gaskasaš mátkkiide oktan.

Erohus gaskal bargomátkkiid ja fidnomátkkiid

Lea dehálaš earuhit gaskal bargomátkkiid ja fidnomátkkiid, go lea erohus dákkár mátkkiid verolaš meannu-

deamis.

Jus mátki adno bargomátkin, de meroštallo geasus nugo čájehuvvon dás ovdal. Bargoaddi máksin bargomátkkiid goluid ovddas adno vearrogeatnegas bálkán (iežas goluid máksin).

Jus mátki adno fidnomátkin, de sáhtát gáibidit gessosa duohta goluid ovddas. Jus anát biilla johtimis, de geahča «Biilla» 22 siiddus. Ii sáhte fidnomátkkiin gáibidit gessosa mátkegoluid ovddas vel lassin uhcimussessosa. Jus it gáibit uhcimussessosa, de čálát gessosa 3.2.2 postii. Ealáhusdoallit čállet gessosa rehketdollui. Bargoaddi máksin geasusvuoigaduvvon goluid ovddas fidnomátkkiin, ii leat vearrogeatnegas bohtu.

Mii lea bargomátki ja mii fas fidnomátki?

Váldoregel:

Bargomátkin adno:

- mátki gaskal dálu ja bissovaš bargosaji
- mátki gaskal bissovaš bargosajiid

Fidnomátkin adno:

- mátki gaskal dálu ja golgobargosaji
- mátki gaskal bissovaš bargosaji ja golgobargosaji
- mátki gaskal golgobargosajiid

Spiehkastagat:

Vaikke mátki váldoregela mielde lea bargomátki, de galget dát mátkkit liikká adnot fidnomátkin:

- mátki mas don barggu geažil it sáhte ássat ruovttus (ii guoskka ruovttufitnamiidda)
- mátki bargosadjái mas boahtojagis barggat gitta 10 beaivvi
- mátki gaskal dálu ja bissovaš bargosaji joatkkamátkki oktavuodas mii lea fidnomátki (guoská dušše jus orustat bargosajis itge doaimmat dábálaš barggu orusteamis – vástideaddji guoská máhccamis)
- mátki mas bargu jeavddalaččat gáibida ahte fertet biilla mielde váldit bargobiergasiid
- mátki dan sajis gos orut ja bissovaš bargosadjái, go mátkki ággan lea dárbbášlaš gohččun bargoáiggi boittolaga
- mátki gaskal bissovaš bargosaji ja čoakkánbáikki gos bargoaddi omd. fuolaha sáhttu dobbelii áhperáhkadussii, fatnasii dahje olgoriikii
- mátki earret gaskka gaskal ruovttu ja bissovaš bargosaji (lassimátki) mátkkoštettiin bissovaš bargosadjái golgobargosaji bokte
- mátki earret gaskka gaskal bissovaš bargosajiid (lassimátki) mátkkoštettiin gaskal bissovaš bargosajiid golgobargosaji bokte

Dáluin oaivvilduvvo ruoktu, sirdobargidállu dahje eará idjadanbáiki bargoorrumis mii ii leat ruovttus.

Mii adno bissovaš ja golgobargosadjin

Jus man nu bargodilis (virgeeaktošiehtadusas)/ealáhusdoaimmas/boahtoaddi doaimmas dušše barggat ovttá sajis, de lea dát du bissovaš bargosadjin. Jus dus baicce leat moadde bargosaji seamma bargodilis, de lea du bissovaš bargosadjin doppe gos barggat mealgadis oasi barggustat dáid guoktemánnobajiin: ođđajagemánnu-guovvamánnu, njukčamánnu-cuoŋománnu jna.

Ovdamearka

Dus leat guokte bargosaji seamma bargodilis, Oslo ja Bergen. Earret miessemánu-geassemánu bajis leat bargan eanemus diimmuid/beivviid Oslos. Bergen šaddá du bissovaš bargosadjin miessemánu-geassemánu, ja Oslo daid eará mánuid.

Dat báiki gos barggat badjel guokte vahkku maŋŋálas bajis (ii dárbbáš leat kaleandarvahkku) adno bissovaš - bargosadjin beroškeahhtá guoktemánnoregelis. Jus leat jávkan barggus gitta golbma maŋŋálas bargobeavvi buohcuvuoda, luomu jna. geažil, de adnojit dát bargobeavvin guoktevahkkoregela anedettiin.

Ovdamearka

Seamma bargodilis leat ođđajagemánu-guovvamánu bajis bargan 5 vahkku A bargosajis, 2 1/2 maŋŋálas vahkku B bargosajis ja báhcán áiggi C bargosajis.

A šaddá bissovaš bargosadjin guoktemánnoregela mielde ja B fas guoktevahkkoregela mielde.

B šattašii bissovaš bargosadjin vaikke ledjetge bargan 1 1/2 vahkku guovvamánu ja 1 vahkku njukčamánu, jus barget maŋŋálas bajis.

Jus dus leat moadde bargosaji juohke beavvi, de ferte badjel bealli bargoáiggiis dan guoski beavvi adnot seamma sajis, vai galgá sáhttit dan lohkat bissovaš bargosadjin guoktevahkkoregela mielde.

Čoakkánbáiki juohkit dahje ráhkkanit bargguide adno bissovaš bargosadjin, jus dat lea dat seamma badjel guokte vahkkosaš maŋŋálas bajis.

Jus dus leat nu máŋga bargosaji ahte ii ovttage dain sáhte čujuhit dan sadjin gos dábálaččat barggat, de ii adno dus leat makkárge bissovaš bargosadji.

Beallelaččat, logahallon guimmežat ja diedihangeatnegas ovttasássit

Beallelaččat

Beallelaččat leaba guovttis guđet leaba náitalan goabbat guimmiineaskka náittosdillilága olis. Dássálaga dákkár náittosdiliin lea náittosdilli čađahuvvon olgoriikkas ja mii dohkkehuvvo Norggas.

Logahallon guimmežat

Logahallon guimmežat leaba guovttis guđet leaba soahpan guimmešvuoda guimmešvuodalága olis. Go vearrolohka atná beallelaččat doahpaga, de guoská dat logahallon guimmežiiddage.

Diedihangeatnegas ovttasássit

Ovttasássit leaba guovttis guđet leaba seamma dahje goabbat sohkabealis, guđet ássaba ovttas ja guđet eaba leat náitalan/logahallon guimmežat. Dás meannuduvvojit dušše diedihangeatnegas ovttasássit. Eará ovttasássit (diedihangeatnegasvuoda haga), geahča «Ovttasássit» 71. siiddus.

Čuovvovaš ovttasássit diedihangeatnegasvuodain NAV:i gullet «Diedihangeatnegas ovttasássit» doahpagii

vearrorievttálaš áddejumis:

- ovddeš beallelaččat/logahallon guimmežat guđet leaba šaddan ovttasáassin, ja go uhcimusat nuppis lea vuoigatvuohta álbmotoaju penšuvdnii dahje šihthtojuvvon penšuvdnii stáhtadoarjagiin (AFP)
- ovttasássit guđiin lea dahje lea leamaš mánnábeassádat, ja go uhcimusat nuppis lea vuoigatvuohta álbmotoaju penšuvdnii dahje šihthtojuvvon penšuvdnii stáhtadoarjagiin (AFP)

Jus goappašiid ovttasássiide lea álbmotoajus miedihuvvon penšuvdna ovttaskassan ovdal ođđajagemánu 1.b. 1994, ja soai ássagođiiga ovttas ovdal dán beaivvi, de datte eaba adno diedihangeatnegas ovttasáassin.

Visot máinnašeapmi dán bagadusas beallelaččaid vearroregeliid birra gusto maiddáid diedihangeatnegas ovttasássiide, jus eará ii leš ereliiggánii namuhuvvon.

Vearrodiedáhusgeatnegasvuohta

Beallelaččat galgaba addit goabbatge vearrodiedáhusa.

Leaska guđes lea juogatkeahkes árbeopmodat, lea geatnegas addit sierra vearrodiedáhusa rohki jápminjagi boađu ovdas. Rohki ovdagihitii devdon vearrodiedáhusa sáhtta leaska oazžut go jearrá Vearroetáhtas.

Livdnen ovttas

Náitalan ovdal skábmamánu 1.b. 2012

Beallelaččat guđet leaba náitalan golggoamánu 31.b. 2012 dahje dan árabut, galgaba livdnejuvvot ovttas. Opmodat livdnejuvvo dalle álo oktasaččat guovttegeardán opmodatgessosiin. Boahtu (nettoboahtu ja personboahtu) livdnejuvvo juogo oktasaččat 2 vearroluohkás dahje sierralaga 1 vearroluohkás.

Oktasaš livdnejuvvo 2 vearroluohkás juogaduvvo vearru gorálaččat beallelaččaid gaska dan opmodaga/boađu ektui mii goappásge lea.

Oadjodivat galgá meroštallot goappáge personboadus (báلكá, penšuvdna, bargočielggadanruhta, oahpástuvvandoarjja, dihto penšunšiehtadusaid geardelunddotmáksin jna.) beroškeahhtá livdnejuvvo go beallelaččaid boahtu oktasaččat vai sierralaga.

Boađu oktasaččat livdnen

Gieldda-, fylkkagieldda- ja oktasašvearru meroštallo 28 proseanttain beallelaččaid ollislaš nettoboadus maŋŋil go dat lea vuoliduvvon 94 300 kr persongessosiin.

Finnmárkkku ja Davvi-Romssa muhtin gieldda ássiide meroštallo 24,5 proseantta gieldda-, fylkkagieldda- ja oktasašvearru beallelaččaid ollislaš nettoboadus, maŋŋil go dat lea vuoliduvvon 94 300 kr persongessosiin ja 30 000 kr sierra boahthogessosiin. Beallelaččaid ollislaš personboadus alimusvearu meroštallamis, addo 509 600 kr geasus personboadus.

Vearromáksomeriid birra, geahča 101. siiddus.

Gessosiid ii galgga čállit vearrodiedáhussii, go dat meroštallojit ihcalassii.

Boađu sierra livdnen

Gieldda-, fylkkagieldda- ja oktasašvearru meroštallo 28 proseantta goappáge beallelačča nettoboadus maŋŋil go dat lea vuoliduvvon 47 150 kr persongessosiin.

Finnmárkkus ja Davvi-Romssas meroštallo 24,5 proseantta gieldda-, fylkkagieldda- ja oktasašvearru goappáge beallelačča nettoboađus, maŋŋil go dat lea vuoliduvvon 47 150 kr persongessosiin ja 15 000 kr sierra bohtogessosiin.

Alimusvearu meroštallamis, addo 509 600 kr geasus goappáge beallelačča personboađus.

Vearromáksomeriid birra, geahča 101. siiddus.

Gessosiid ii galgga čállit vearrodieđáhusii, go dat meroštallojit ihcalassii.

Guđe livnnetvuohki lea gánnáheamos?

Vearroetáhta meroštallá vearu dan vuogis mii lea gánnáheamos beallelaččaide, kapitálaboađuid ja kapitálagoluid juogu vuodul maid beallelaččat leaba válljen iežaska vearrodieđáhusain.

Dáid sáhtta dábálaččat bidjat vuodđun:

- Jus goappáge beallelaččas lea nettoboahtu 47 150 kr dahje alibut, lea sierralaga livnnet gánnáheamos dahje seamma gánnáhahti go oktasaš livdnen. Dákkár háviid čadahuvvo sierralaga livdnen.
- Jus goappáge beallelaččas lea personboahtu mii oktiibuot ii leat eanet go 509 600 kr, ja nuppis lea vuolibut nettoboahtu go 47 150 kr, de lea oktasaš livdnen dábálaččat gánnáheamos livnnetvuohki.
- Jus beallelaččaid ollislaš personboahtu lea eanet go 509 600 kr, ja nuppis lea vuolibut nettoboahtu go 47 150 kr, de addá sierralaga livdnen beallelaččaide vuolibut alimusvearu personboađus go oktasaš livdnemis, muhto nettoboađus alibut gieldda-, fylkkagieldda- ja oktasašvearu. Guđe livnnetvuohki dákkár háve lea gánnáheamos, lea dan duohken man olu personboahtu lea, ja man vuollin nettoboahtu lea. Dákkár háviid vállje Vearroetáhta dan livdnenvuogi mii lea gánnáheamos beallelaččaide ovttas.

Jus oktasaš livdnen lea gánnáheamos, de sáhttiba beallelaččat datte gáibidit boađuid livdnejuvvot sierralaga.

Beallelaččain guđiin leat kapitálaboađut /kapitálagolut, sáhttiba válljet guđe vearrodieđáhusii soai daid čálliba (geahča vulobealde). Jus beallelaččaide lea vejolaš juohkit/sirdit dáid gaskkaneaskka, nu ahte ii goabbáge oaččo vuolibut nettoboađu go 47 150 kr (62 150 kr Finnmarkkus ja Davvi-Romssas), de sáhtta dát leat ovdamunnin beallelaččaide ovttas, geahča ovdamearkka. Vaikke ii leatge vejolaš oážžut dan vuolimuš boađu dán dássái, de datte soaitá beallelaččaide leat ávkin oážžut vuolimuš boađu nu alladin go vejolaš. Dát lea vai beassá atnit eanemus vejolaš oasi persongessosis go sierralaga livdnen lea gánnáheamos livdnenvuohki.

Ovdamearka

Ovdamearka (earret Finnmarkkus ja Davvi-Tromssas):

Beallelaččat leaba ožžon dáid ovdagihtii devdon vearrodieđáhusaid:

A beallelaš:

Báلكá	441 000 kr (personboahtu)
Uhcimusgeasus	- 81 300 kr
Reantoboađut	150 350 kr
<u>Nettoboahtu</u>	<u>510 050 kr</u>

B beallelaš:

Báلكá	100 000 kr (personboahu)
Uhcimusgeasus	- 40 000 kr
Vealgereanttut	- 53 000 kr
<u>Nettoboahu</u>	<u>7 000 kr</u>

Jus A beallelaš vearrodieđáhusas sirdá omd. 40 150 kr reantoboađuin B:i, de oazžu B 47 150 kr nettoboađu ja A fas 469 900 kr nettoboađu. Beallelaččat oazžuba dákkár sirdimiin ávkkástallot goappáge (47 150 kr) persongessosa dievvasit. Dalle oazžuba 11 242 kr vuolibut ollislaš vearu go soai livččiiga ožžon dákkár sirdima (40 150 kr x 28 %) haga. Seamma vearovuolideami juksá jus B dan sadjái sirdá 40 150 kr vealgereanttuidis A:i.

Vearroseastin šaddá 28 kr juohke 100 kr nammii mainna vuolimuš nettoboahu lassána, gitta dassá go šaddá 47 150 kr (1 vearroluohká persongesaus).

Finnmárkkus ja Davvi- Romssas šaddá vearroseastin 24,50 kr juohke 100 kr nammii mainna vuolimuš nettoboahu lassána, gitta dassá go nettoboahu šaddá 62 150 kr ((47 150 kr) 1 vearroluohká persongesaus ja (15 000 kr) ereliiggánis boahogesaus).

Ahkepenšunisttaide sáhtá dat ahte beassá ávkkástallat penšunboađu vearrogessosa bearhit eará juogu, geahča "Penšunboađu vearrogesaus ja vearoráddjen vuollegis dábálaš boađus" fáttá, 72.siiddus.

Náitalan lámispenšunistii guhte oazžu vearroráddjema meroštallot oktagaslaččat, sáhtá maiddá dat ahte beassá ávkkástallat vearroráddjema buoremusat bearhit eará juogu, geahča "Vearroráddjen vuollegis dábálaš boađus" fáttá 74. siiddus ja skatteetaten.no.

Boađuid ja goluid juohkin beallelaččaid gaskka

Bargoboahu, ealáhusboahu, penšuvdna, oadjoaddosat jna. galget čállot dan beallelačča vearrodieđáhussii guhte lea barggu čađahan dahje guhte lea vuoigaduvvon penšuvdnii jna. Seamma guoská birgendoarjagii maid oazžu ovddeš beallelaččas. Golut mat laktašuvvojit namuhuvvon boađuide, čállojit maiddá dan beallelačča vearrodieđáhussii guhte lea barggu čađahan dahje guhte lea vuoigaduvvon penšuvdnii js.

Beallelaččat sáhttiba válljet guđe vearrodieđáhussii čálliba reantoboađuide, oasusfitnega, vuoittu láigoheamis ja vuoittu opmodagaid vuovdimis, dálloovttasoamastusa/dállofidnu boađuide juogadasa ja eará kapitálaboađuide. Seamma guoská sierragesossii olu buohcogoluid ovddas, váhnengesossii (golut mánáid bearráigehečču ja dikšumii) ja kapitálagoluide, nu go vealgereantuide, dállofidnu/dálloovttastusoamastusa goluid juogadassii ja massimii ossosiid ja giddodagaid vuovdimis. Jus beallelaččat eaba soaba, de galget boađut ja golut čállot su vearrodieđáhussii guhte lea dinen boađu dahje guhte lea leamaš máksingeatnegas. Ovdalis jagiid vuollebáza (3.3.11 poasta) galgá čállot su vearrodieđáhussii gudes lea dákkár vuollebáza.

Jus beallelaččat ássaba bistevaččat sierralaga, dahje leaba náitalan maŋŋil golggotmánu 31.b. 2012, geahča «Sierralaga livdnen» vulobealde.

Verolaččat ássamin Norggas dušše oasi jagis

Bajábeale supmit/meroštallamat eai gusto vearromáksiide guđet verolaččat leat ássan Norggas dušše oasi jagis.

Vai reantoboađuid/vealgereanttuid jna. sirdin beallelaččaid gaskka galgá vuolidit vearu, de ferte beallelaččaid ollislaš personboahtu leat alibut go 509 600 kr ja nuppis ferte leat vuolibut nettoboahtu go 47 150 kr (62 150 kr Finnmárkkus/Davvi-Romssas) ovdal sirdima.

Báhcán beallelaš juogakehtes árbeopmodagas

Jápminjagi livdnejuvvo báhcán beallelaš guhte lea juogakehtes árbeopmodagas iežas ja rohki boađus. Boađut livdnejuvvojit oktasaččat 2 vearroluohkás dahje sierra 1 vearroluohkás, dan duohken ahte mii dagaha vuolimus ollislaš vearu. Jagi loahpas livdnejuvvo olles opmodat ovttas (guovttegeardán opmodatgessosiin) báhcán beallelaččas.

Čuovvovaš jagis livdnejuvvo báhcán beallelaš ovttaskas vearromáksin visot juogakehtes árbeopmodaga boađu ja opmodaga ovddas.

Sierralaga livdnen

Náitalan maŋŋil golggotmánu 31.b. 2012

Beallelaččat guđet náitaleigga maŋŋil golggotmánu 31.b. 2012, galgaba dábálaččat livdnejuvvot sierralaga. Beallelaččat guđet livdnejuvvoba sierralaga, livdnejuvvoba guoktin iehčanas vearromáksin iežaska opmodaga ja boađu ovddas ja persongessosiin mearriduvvon goappáge dilálašvuođa ektui. Goabbáge livdnejuvvoba 1 vearroluohkás. Dat beallelaš goappás lea uhcibut boahtu (3.6 poasta), sáhtta datte gáibidit livdnejuvvot ovttas nuppiin beallelaččain jus leaba ceggen oktasaš ruovttu ovdal boahtojagi loahpa. Gáibáduš ovddiduvvo vearrodieđáhusa 5.0 (Lassidieđut) poasttas.

Beallelaččat guđet ássaba sierralaga

Beallelaččat guđet ássaba bistevaččat sierralaga, omd. go nubbi beallelaš ássá ásahusas, galgaba livdnejuvvot sierralaga.

Livdnen sierralaga galgá čadahuvvot dallege go beallelaččat ássaba bistevaččat goabbatge gielddas iige sudnos leat oktasaš ruoktu, omd. barggu geažil eai beallelaččain leat oktasaš ruovttuássi mánát.

Sierranan/earránan

Beallelaččat guđet leigga sierranan/earránan dahje fárren goabbat sadjái 2013 loahpas, galgaba livdnejuvvo sierralaga. Ealáhusdoaimma boahtu, bálkka, penšuvdna ja sullasaččat vearuhuvvojit dan beallelaččas guhte lea dinen boađu. Geasupoasttat mat laktásit dihto boađuide, čállojit geasusin dan beallelažžii guhte vearuhuvvo guoski boađus. Dát guoská omd. uhcimussossii, ámmátlihttomáksui ja ruovttu ja bissovaš bargosaji gaskasaš bargomátkki goluide.

Vealgereanttut ja eará golut mat eai laktás dihto boahpoasttaide, čállojit dábálaččat gessosiin sutnje gii lea máksán goluid.

Vealgereanttut mat leat čoggon sierrananjagis galget čállot gessosiin sutnje guhte vástida vealggi, jus eaba leat soahpan eará juogu. Jus goappašat beallelaččat vástideaba vealggi, juhkkovit vealgereanttut luohtta nu guhká go eai leat dieđut ahte beallelaččat eaba árre vealggi luohtta. Oktasaš opmodaga/vuoittu ja velggiid/reanttuid válljejuvvon juohkin sierrananjagi vearrodieđáhusas ii leat juridihkalaš čadni beallelaččaid gaskasaš loahpalaš loahpparehkegii. Jus opmodatjuohkin ii leat čadahuvvon ja beallelaččat eaba soaba oktasaš opmodaga/vuoittu ja velggiid/reanttuid juohkimis, de galgá sierraoamastus

opmodatvearuhuvvot háldooami oamasteaddjis, vaikke nuppi beallelašzii miedihuvvo háldooami geavahanvuoigatvuohta, omd. dálle. Háldooamit mat leat oktasaš opmodat vearuhuvvojit beliin goappásge. Vuoiu vearuhuvvo dan beallelaš guhte oamasta háldooami. Vealgi juogaduvvo gessosiin beliin goappásge, earret jus duođastuvvo eará juohku. Vealgereanttut juhkkovit seammaláhkai go vealgi.

Mánnái/mánáide fuolla

Guđes lea okto fuolla vuollil 18 jahkásaš mánnái/mánáide earráneami maŋŋil ja guhte NAV:s oažžu viiddiduvvon mánnáoaju, sus lea ovttaskas fuolaheaddji sierrageassosii vuoigatvuohta. Sierrageassus lea álggahuvvon 2013 rájes ja buhte regeliid livdnet ovttaskas fuolaheaddjiid 2 vearroluohkás. Geahča “Sierrageassus ovttaskas fuolaheaddjai” 79. siiddus.

Beallelaš guhte sierrananjagis lea eanaš oasi fuolahán dan nuppi, sáhtá gáibidit persongessosa 2 vearroluohkás (94 300 kr) dan sadjai go oažžut gessosa vejolaš mákson birgendoarjaga ovddas beallelašzii, geahča 3.3.3 poastta. Vearroluohká 2 gáibádus ovdanbiddjo vearrodieđáhusa 5.0 (Lassidieđut) postii.

Biila

Fitnodatbiila

Ovddu árvu go bargoaddi biila lea iežas anus lea vearrogeatnegas bálkán. Jus sáhtát eanet go duollet dálle atnit fitnodatbiilla (dihto meari dahje bistu atnu), de galgá vulobeale regeliid atnit, vaikke duohta atnu lea duollet dálle. Ovdu mearriduvvo 30 prosentii biilla listahattis ođasnaga gitta 275 700 kr rádjai ja 20 prosentii badjilmanni listahattis, geahča vulobeale ovdamearkka. Listahattiin oaivvilduvvo dat listahaddi maid váldolágideaddji atná vuosttas geardde registrerema áigemuttus, oktan lassiarvodivadiin ja hilgupánttain. Fievrrideapmi ja registrerengolut eai biddjo mielde.

Geahča listahattiid dás skatteetaten.no/listepris.

Ovdamearka

Nuvttá biila miehtá 2013 boahtojagi

Biilla listahaddi ođasnaga 2013:s lea 276 700 kr

Vearrogeatnegas ovdu meroštallo ná:

Vuosttas 275 700 kr:in biddjo ovdu

$275\,700\text{ kr} \times 30\% = 82\,710\text{ kr}$

Boahhte 1 000 kr:in biddjo ovdu $1\,000\text{ kr} \times 20\% = 200\text{ kr}$

Vearrogeatnegas ovdu oktiibuot 82 910 kr

Jus biilla lea vuosttas geardde registreren 2009:s dahje árabut, de galgá ovddu árvu meroštallot biilla listahatti 75 proseantta vuodul. Seamma guoská jus biilla lea vuosttas geardde registreren 2010:s dahje maŋŋil ja don duođastat ahte fidnovuodjin boahtojagis lea badjel 40 000 km.

Jus biilla lea vuosttas geardde registreren 2009:s dahje árabut ja duođastuvvo ahte fidnovuodjin lea boahtojagis badjel 40 000 km, de galgá ovddu árvu meroštallot biilla listahatti 56,25 proseantta vuodul.

Daid biillain main vuddjo dušše el-rávdnjefámuin (el-biila), galgá ovddu árvu meroštallot biilla listahattis 50

proseantta vuodul, beroškeahhtá fidnovuodjima guhkkodagas.

Ovdamearka

Biilla listahaddi ođasnaga vuosttas geardde registreremis 2012 = 276 700 kr

Meroštallon árvohedjoneapmi 2012:s $276\,700\text{ kr} \times 17\% = - 47\,039\text{ kr}$

Saldovuodđu 2012 kr 229 661

Biilla ostui oapmebiilan ja válđui fidnui atnui ođđajagemánu 31.b. 2013. Meroštallon árvohedjoneapmi dan jagis go biilla válđui atnui fidnus ferte oaniduvvot ná 335/365 go biilla lea adnon dušše 335 beaivvi jagi 365 beaivvis.

Meroštallon ollislaš golut biiladoallamis:

Meroštallon árvohedjoneapmi $229\,661\text{ kr} \times 17\% \times 335/365 = 35\,833\text{ kr}$

Doallogolut 40 000 kr

Submi doallogolut ja meroštallon árvohedjoneapmi 75 833 kr

Vuolidansubmi (dat submi mii guoská iežas atnui) galgá ráddjejuvvot ná $75\,833\text{ kr} \times 75\% = 56\,875\text{ kr}$

Dán ráddjema haga livččii vuolidansubmi šaddat 82 910 kr, geahča ovdamearka "Fidnobiilla" oasis, 21 siiddus.

Fuomáš ahte ii galgga válđit vuhtii dan gorálaš vuolideami (335/365) čuovvovaš jagiid meroštallamis.

Meroštallon saldovuodđu šaddá boahhte jagi $229\,661\text{ kr} - (229\,661\text{ kr} \times 17\%) = 190\,619\text{ kr}$.

El-biillaide maid leat vuosttas geardde registreren 2009:s dahje árabut, galgá ovddu árvu meroštallot biilla listahatti 37,5 proseantta vuodul.

Jus dus lea leamaš fitnodatbiilaortnet boahtojagi oasis, de čađahuvvo ovdovearuheapmi gorálaččat nu galle olles ja álggahuvvon mánu ovddas go biilla lea leamaš du hálddus.

Atnuhehttehusat biilla sivaid geažil, omd. go lea divohagas, ii galgga vuolidit ovdovearuheami. Eaige válđo vuhtii oktagaslaš atnuhehttehusat nugo luopmojávkan, buohcuvuohta jna.

Vearrogeatnegas ovdu ii galgga vuoliduvvot vaikke ieš mávssát biilagoluid dahje mávssát bargoadđái biilla anu ovddas.

Geasus goluin iežas biilla/láigohuvvon biilla anus

Geasus addo biilaanu goluide fidnus/ealáhusas. Jus biilla lea fidnobiilla, de addo geasus duohta goluid ovddas.

Jus biilla ii adno fidnobiilan, de addo geasus 4,05 kr juohke km nammii (4,15 kr Romssa gávpogis).

Fidnobiilan adno:

- biilla mii adno dušše fidnovuodjimii
- biilla mii boahtojagis adno uhcimusat 6 000 km fidnovuodjimii (árvvoštallon 3 jahkebajis)
- biilla mii adno vuollil 6 000 km fidnus, muhto mii boahtojagis adno eanemus fidnovuodjimii ja fidnu/ealáhusa dilálašvuodát dárbbuhit biilaanu

Biillat mat galget rehketoallolivdnejuvvot

Go biilla adno fidnobiilan, de galgá dat rehketoallolivdnejuvvot. Dalle galggat addit «Biilla atnu» (RF-

1125). Geasus addo visot duohta biiladoallama goluid ovddas (oktan saldovuolidahttimiiguin). Saldovuolidahttimiid sáhtta gáibidit gitta 20 proseantta biilla gollohattis, beroškeahtta goas jagis dat lea oston. Jus fidnobiila lea iežas anusge, de galgá goluid vuolidit dakkár supmiin mii vástida dan boahtolasáhusa maid bálkkolaččat ožžot vástideaddji biillas iežaset anus, geahča «Fitnodatbiila». Vuolidansubmi ii galgga datte goassige leat badjel 75 proseantta biiladoallama ollislaš meroštallon goluid (doallogoluid + meroštallon árvohedjoneami dahje vejolaš leasenláiggu), geahča dárkilat vulobealde.

Doallogolut

Doallogoluide gullet boaldámuš, divohatgolut, jahkedivat ja dáhkáduš. Geaidnocaggeruhta, feargagolut ja bisánandivat eai leat datte doallogolut, muhto daid sáhtta geassit dan muddui go dat leat laktašuvvon fiidnovuodjimii. Golut biilagádjunfidnu njuolga miellahttovuođa ovddas, adnojit doallogollun. Golut biilasearvvi (omd. KNA, NAF ja MA) miellahttovuhtii adnojit iežas gollun iige daid sáhte geassit.

Meroštallon árvohedjoneapmi dahje láigogollu

Jus ieš oamastat biilla, de lea meroštallon árvohedjoneapmi mielde biiladoallama ollislaš goluin. Jus leaset/láigohat biilla, de galgá láigu adnot daid ollislaš goluide dan sadjái go árvohedjoneapmi.

Árvohedjoneapmi biddjo meroštallon jahkásaš saldovuolidahttimis 17 proseanttain dan boahtojagi rájes go biila logahallui vuosttas geardde. Vuodđun biddjo biilla listahaddi vuosttas geardde registreremis. Čuovvovaš jagiid gesso 17 proseanta ovddit jagiid saldovuodus.

Oaččut gessosa dušše daid goluide mat gullet jagi dan áigái go leat atnán biilla fidnobiilan. Jus biila lea oston dahje vuvdon jagi botta dahje ii leat šat fidnobiila, de galgá meroštallon saldovuolideapmi dán jagi ovddas oaniduvvot gorálaččat beaiveloguid mielde (365 oasi) go biila lea fidnus adnon.

Mañit jagiid saldovuolidahttinvuodđu (meroštallon) ii váikkuhuvvo namuhuvvon oanideamis, geahča ovdamearkka.

Geatnegas skovit rehketoallolivdnemis

Galggat addit «Biilla atnu» (RF-1125). Jus gáibidat gessosa vuolidahttimiid ovddas, de galggat addit «Vuolidahttin» (RF-1084).

Gollogeasus máksomeriid mielde

Go biila ii lohikko fidnobiilan, de addo geasus dušše fidnovuodjima máksomeriid mielde.

Fidnoanu geasus addo 4,05 kr (Romssa gávpogis 4,15 kr) km nammii. Máksomearri gusto beroškeahtta biilla sturrodagas ja fátmmasta biiladoallama visot dábálaš goluid. Dasa lassin oaččut gessosa bisáneami, geaidnocaggeruđa, feargga js. goluid ovddas dan muddui go dat laktásit fidnovuodjimii.

Biilabuhtadus

Jus biila adno fidnobiilan, de galgá dat dábálaččat rehketoallolivdnejuvvot. Dalle galgá badjebáza/vuollebáza mearriduvvot daid duohta goluid vuodul mat laktásit fidnovuodjimii, vuoliduvvon iežas anuin.

Jus fidnobiila lea dušše adnon virgevuodjimii (bálkábargu), de sáhtát válljet gaskal rehketoallolivdnema dahje álkiduvvon badjebázameroštallama. Álkiduvvon badjebázameroštallamis mearriduvvo badjebáza Vearrodirektoráhta meroštanregeliid máksomeriid mielde. Jus buhtadus lea alibut, de adno erohus

vearroatnegas badjebáhcajin. Vejolaš badjebáza čállo 2.1.4 postii. Vuolibut buhtadusas, adno erohus vuollebáhcajin. Vuollebáza čállo 3.2.2 postii, jus it gáibit uhcimusgessosa.

Máksomearit 2013:s:

0 - 10 000 km: 4,05 kr (4,15 kr)* km nammii

badjel 10 000 km: 3,40 kr (3,50 kr)* km nammii

(*) Dát máksomearri gusto dušše vearromáksiide guđiin lea bargosadji Romssa gávppogis. Olgoriikkas lea máksomearri 3,90 kr km nammii beroškeahtta vuodjinguhkkodagas.

Go mákso buhtadus fidnovuodjimis e-biillain, de adno 4,20 kr geasumáksomearri.

Bajábeale máksomearit lasihuvvojit 1,00 kr km nammii mielmátkkošteaddji ovddas, 0,85 kr km nammii gálvojerri anu ovddas ja 1,00 kr km nammii vuovde- dahje rusttetluottas vuodjimii.

Dállu ja eará giddodat

2.8 postii čállo bohtu dálus ja eará giddodagas Norggas ja olgoriikkas.

Iežas dálu ja joavdoopmodaga anu ovdu lea vearuheapme. Vearroluvven guoská:

- iešeaiggát sierravissui, guovtte- dahje mánggaolbmodállui, ráidovissui, ásodahkii jna.
- dállofidnu ássanoassái
- eanadoalu ássanvissui
- joavdodállui

Dákkár dáluid, earret mánggaolbmodáluid, láigohanboadutge sáhttet leat vearuheamit. Daid dáluid main láigohanboadut leat vearuheamit, gohčodit luvvensullasaš dálut. Joavdodálut main láigohanboadut leat ollásit dahje belohahkii vearuheamit máinnašuvvojit maiddái luvvensullasaš dállun. Vearuhis láigohanboaduid eavttut leat vulobealde čilgejuvvon.

Vearuhis láigohanboadut iežas dálus

Bearašviessu/guovtteolbmodállu

Láigohanboadut leat vearuheamit jus láigohat olles dálustat dahje das stuorát oasi gitta 20 000 kr ovddas jagis, ja muđui anát dan iežat dállun. Dušše dat láigohanboadut maid oaččut láigohanbajis, goas láigohat olles dálu dahje das stuorát oasi, adnojit 20 000 kr submerájá ektui. Láigohanboadut dan láigohanbajis mas gitta bealli dálus láigohuvvo, ii adno submerájá ektui. Jus manná badjel 20 000 kr submerájá, de galgá dállu rehketdoallolivdnejuvvot, ja dálu visot láigohanboadut šaddet danne vearroatnegasat, geahča vulobealde.

Láigohanboadut lea dallege vearuheamit go láigohat dálus gitta beali, ja ieš ásat dan nuppi bealis. «Uhcimus bealli dálus» mearkaša ahte láigohanárvu dan oasis maid ieš geavahat lea luohitta dahje alibut go láigohanárvu dan oasis maid láigohat. Dákkár láigohanboadut datte šaddet vearroatnegasat jus láigohat olles dálu dahje das stuorát oasi badjel 20 000 kr ovddas, geahča bajábealde.

Láigohanárvvuin oaivvilduvvo ásodaga/dállooasi dábálaš láigohanárvu gávpeláigoheamis daid doaimmaide maidda areálat leat adnon.

Jus láigohanboadut leat vearuheamit, de it sáhte gáibidit gessosa máťasanus, dáhkádusas ja eará goluin mat

laktásit dálui. Reantogoluid ovddas addo datte geasus vealgereanttuid dábálaš regeliid mielde.

Go láigoha eanet go dan mii bajábealde lea namuhuvvon, de leat láigohanboadut vearrogeatnegasat. Dalle lea dus geasusgáibádus mátasanu, dáhkádusa js. goluin mat laktásit láigohuvvon oassái. Jus dálui luvvenlivdnejuvvui muhtin 2008-2012 jagiin, de galgá vuolidit dahje sihkkut mátasatnogessosa. Geahča «Livnnetvuogi nuppástuhttin» 27 siiddus.

Ovdamearka

Bearašviessu/guovtteolbmodállu oamastan miehtá jagi:

A) Oamasteaddji lea miehtá jagi atnán beali dálus (rehkenaston láigoárvvu mielde) iežas dálun ja láigohan báhcán oasi. Láigohanboadut leat vearuheamit. Oamasteaddji ii oaččo gessosa mátasanu, dáhkádusa js. goluin mat gusket dálui.

B) Oamasteaddji lea láigohan dálus stuorra oasi golmma mánnui (rehkenaston láigoárvvu mielde) 20 000 kr ovddas ja ieš ássan dálus miehtá jagi. Láigohanboadut leat vearuheamit. Oamasteaddji ii oaččo gessosa mátasanu, dáhkádusa js. goluin mat gusket dálui.

Mánnggaolbmodálut

Mánnggaolbmodállu lea dálui mas leat uhcimusat guokte bearašásodaga ja okta láigolatnjaásodat sierra uskkádagain ja hisssegiin. Mánnggaolbmodáluid láigohanboadut leat vearrogeatnegasat. Dákkár dáluid iežas anu ovdu lea vearuheapme.

Eanet dieđuid vearu birra dálu láigoheamis oainnát «Skatt ved utleie av bolig» gihppagis dás skatteetaten.no.

Vearrogeatnegas láigohanboadut

Jus láigohanboadut leat vearrogeatnegasat, de galgá dálui rehketoallolivdnejuvvot (njuolgalivdnejuvvot). Geasus addo dušše doallogoluide mat laktásit dálu láigohuvvon oassái. Jus doallogolut eai leat laktašuvvon dálu dihto oassái, de addo geasus gorálaš juohkima mielde. Juohkin vuodđuduvvo láigohanárvvui. Badjebáza galgá čállot 2.8.2 postii ja vuollebáza fas 3.3.12 postii. Geahča «Rehketdoallolivdnen» 55.siiddus.

Olgoriika

Boahtu dálus ja eará giddodagas olgoriikkas čállo 2.8.5 postii. Geahča vel «Giddodat olgoriikkas» 59. siiddus.

Dállofidnu juogadasoamasteaddji

Jus leat láigohan ásodaga dan muddui ahte láigohanboadut leat vearrogeatnegasat, de galgá ásodat rehketoallolivdnejuvvot. Regelat das goas láigohanboadut leat vearuheamit/vearrogeatnegasat leat nugo eará dáluide, geahča bajábealde. Láigohanboaduid ja du juogadasa dállofidnu boaduin čálát «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovvá. Dása čállojit vel mátasatnogolut jna. mat laktásit láigohuvvon oassái ja du juogadassii dállofidnu goluin, geahča «Rehketdoallolivdnen» 27 siiddus. Dábálaččat ii addo geasus viessoláigui/oktasašgoluide. Oktasaš vealggi oassemáksin ja goasttideamit opmodagas eai leat geasusvuoigaduvvon. Geahča dárkilat «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovis. Badjebáza čállo vearrodieđahusa 2.8.2 postii ja vuollebáza 3.3.12 postii.

Dálloovttasoamastusa ovttasoamasteaddjit

Jus leat láigohan dálu/ásodaga ja láigohanboadut leat vearrogeatnegasat, de ii čállo ovttasoamastusa boaduin

du juogadas 2.8.1 postii, muhto «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovvá. Regelat das goas láigohanboadut leat vearuheamit/vearrogeatnegasat leat nugo eará dáluide. Dása čállojit vel láigohanboadut ja mátasatnogolot jna. mat laktásit láigohuvvon oassái, geahča «Rehketdoallolivdnen» 27 siiddus. Dábálaččat ii addo geasus oktasašgoluid ovddas. Oktasaš vealggi oassemáksin ja opmodaga goasttideamit eai leat geasusvuoigaduvvon. Geahča dárkilat «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovis. Badjebáza čállo vearrodieđáhusa 2.8.2 postii ja vuollebáza fas 3.3.12 postii.

Viessosadji

Viessosaji láigoheami nettobohtu (oktan gilvojuvvon eatnamiiguin) ealáhusdoaimma boittolaga, čállo 2.8.2 postii. «Giddodaga láigoheami jna.» (RF-1189) galgá biddjot vearrodieđáhusa mielde. Vuollebáza čállo 3.3.12 postii.

Bohtu láigoheamis joavdoopmodaga maid ieš leat atnán

Jus oamastat joavdodálu maid ieš anát, oktan dállofidnu joavdodáluin, de it vearuhuvvo dán anu ovddas (luvvenlivdnejuvvon joavdodállu). Jus vel láigohat joavdodálu, de leat láigohanboadut vearuheamit gitta 10 000 kr rádjai. Jus láigohanboadut leat alibut, de adno dan badjilmannis 85 proseantta vearrogeatnegas nettobohtun. Ii addo erehliiggánis geasus mátasanu, dáhkádusa jna. goluide mat laktásit joavdoopmodahkii, go golut eaktuduvvojit leat fátmastuvvon dan 15 proseantta gessosii ja 10 000 kr bođusubmái. Jus ieš it ane joavdodálu, muhto láigohat dan, de leat visot láigohanboadut vearrogeatnegasat. Dalle lea dus gáibádus mátasanu, dáhkádusa js. goluid gessosii, geahča “Rehketdoallolivdnen” 27 siiddus. “Giddodaga láigoheapmi jna.” (RF-1189) galgá devdot ja biddjot vearrodieđáhusa mielde. Badjebáza galgá čállot 2.8.2. postii ja vuollebáza fas 3.3.12 postii.

Ovdamearka

Joavdoopmodat mii lea oamasteaddji anus ja mii láigohuvvo.

Láigohanboadut: 15 000 kr

Vearrogeatnegas bohtu láigoheamis:

Brutto láigohanboadut 15 000 kr

– bođusupmi 10 000 kr

Báhcásubmi 5 000 kr

Nettobohtu láigoheamis:

5 000 kr x 85 % = 4 250 kr mii galgá čállot 2.8.3 postii.

Lagaš bearraša atnu

Earáid dálu ja joavdodálu nuvttá atnu lea vearrogeatnegas geavaheaddjái. Jus lagaš fuolki atná dálu/joavdodálu nuvttá, ja son máksá visot doallangoluid, ee. mátasanu, de ii vearuhuvvo geavaheaddji. Oamasteaddji vearuhuvvo opmodaga ovddas.

Vearrogeatnegas vuoitu dálu, viessosaji ja eará giddodaga realisašuvnnas (vuovdimis jna.)

Opmodat adno realiserejuvvon go opmodatvuoigatvuohta loahpahuvvon dahje sirdo earái omd. vuovdimis, lonuheamis, eaiggátmolsumis dahje dievaslaš bilideamis.

Vuoitu ja massin dálu vuovdimis jna.

Vuoitu dálu vuovdimis jna. lea vearuhis vuoitu, go leat oamastan dálu badjel ovtta jagi ovdal go vuovdin dáhpáhuvvá dahje šihthojuvvo, ja leat dan atnán iežat dállun uhcimusat ovtta jagi dan guovtti mañimuš jagis ovdal vuovdima áigge. Jus ieš leat ceggen dálu, de oamastanáigi gollagoahdá das rájes go dálus orruoghtet dahje dat huksenduodaštusa mielde lei ceggejuvvo. Ássanáigi adno dan beaivvi rájes go leat fárren sisa ja dan áigemuttu rádjai goabbá ollašuvvá ovdal juogo olgofárrenbeaivi dahje dat beaivi goas čadni vuovdin šihthojuvvo. Olgofárrenbeaivi adno ássanáiggis mielde. Dábálaččat adno ássanáigi dušše iežas oamastanáiggis.

Massima dálu vuovdimis ii sáhte geassit, jus vejolaš vuoitu livččii lean vearuhis vuoitu. Jus ássan- ja oamastanáiggi gáibáduusat eai leat devdon, de lea vuoitu dálu vuovdimis vearrogeatnegas ja massin fas geasusvuoigaduvvon.

Jus ovdal leat atnán dálu bissovaš dállun, ja barggustat, dearvvasvuodastat dahje sullasaš ákkaid geažil it leat sáhtán dan atnit, de adno ássanáigin dat áigige go it leat dálu atnán. Dát guoská dušše dalle go it diehtán dahje berren diehtit dán atnuhehttema birra go šaddet dálu oamasteaddjin. Vástideaddji gusto jus seamma ákkaid geažil it sáhte fárret dálu sisa. Atnuhehttema regelat gusket dallege go dállu láigohuvvo.

Ássanáigin go dállu ii leat anus, ii adno dat áigi go ásat eará dálus maid oamastat. Dát ii datte gusto jus nubbi dállu lea sirdobargidállu. Dálle sáhtát čohkket ássanáiggi oktanaga sihke sirdobargidálus ja bissovaš dálus.

Ovddeš oktasaš dálu vuovdimis jna. mañnil sierraneami dahje earráneami, galgá dan beallelašzii gii lea dálus fárren eret čállot buorin nuppi beallelašča ássanáigi. Dát gusto vaikke dat beallelaš gii lea fárren eret lea oktoamasteaddji dahje oasseoamasteaddji, ja vaikke dállu vuvdo massimiin. Vástideaddji gusto go ovttaseallin lea loahpahuvvon ovddeš ovttasássiin gudiin lea dahje lea leamaš mánnabeassádat, jus leaba loahpahan ovttasássama 2004 :s dahje dan mañnil. Vejolaš vearrogeatnegas vuoitu galgá čállot 3.1.12 postii. Massin galgá čállot 3.3.6 postii.

Jus giddodagas maid sáhtášii vuovdit vearuhis vuoittuin, lea stuorát viessosadji go mii opmodahkii lea lunddolaš, de sáhtá vuoittus muhtin oassi vearuhuvvot viessosadjevuovdinvoittuin. Jus šaddá massin go vuovdá dákkár opmodaga, de sáhtá massima oasi geassit viessosadjevuovdima massimin. Geahča dárkilat «Salg mv. av fast eiendom» gihppagis dás.skatteetaten.no.

Fertet sihtama mielde sáhttit duodaštit/jáhkehahttit ahte lea vearuhis vuoitu/geasusvuoigaduvvon massin.

Vearrogeatnegas vuoittu/geasusvuoigaduvvon massima regeliid ja meroštallama dárkilat máinnašeami oainnát «Salg mv. av fast eiendom» gihppagis.

Vuoitu ja massin joavdoopmodaga vuovdimis jna.

Joavdoopmodaga vuovdimis jna. lea vuoitu vearuheapme, go oamasteaddji ieš lea atnán joavdoopmodaga uhcimusat vihtta jagi dan mañimuš gávccii jagis ja oamastan dan badjel vihtta jagi (dát gusto vel juogadasas dakkár dállofidnus mas ássanoassi adno joavdodoaimmaide). Oamastanáigi adno dan áigemuttu rájes go opmodat ostui ja dan rádjai go dat vuvdo. Jus ieš leat ceggen joavdodálu, de adno oamastanáigi das rájes go dat lei gárvvis huksenduodaštusa mielde. Jus dan leat ovdal atnigoahán, de adno oamastanáigin dan rájes. Dušše geavahanáigi iežas oamastanáiggis lohko.

Ii sáhte geassit massima jus vejolaš vuoitu livččii lean vearuheapme.

Vearrogeatnegas vuoitu/geasusvuoigaduvvon massima regeliid ja meroštallama dárkilat máinnašeami oainnat «Salg mv. av fast eiendom» gihppagis.

Huksekeahthes viessosaji vuovdin jna.

Vuoitu/massin huksekeahthes viessosaji vuovdimis jna. lea vearrogeatnegas/geasusvuoigaduvvon beroškeahttá man guhká dan leat oamastan. Huksejuvvon viessosaji birra, geahča bajábealde «Vuoitu ja massin dálu vuovdimis jna.» oasis.

Eanadoalu/vuovdedoalu vuovdin

Dábálaš eanadoalu dahje vuovdedoalu vuovdima vuoitu/massin lea dábálaččat vearrogeatnegas/geasusvuoigaduvvon. Dattege lea olles dahje belohakkii vearuhisvuohta go dát njeallje eavttu leat devdon:

- Doallu adno «dábálaš eanadoallun»
- Vuovdi lea oamastan doalu uhcimusat 6 jagi (uhcimusat 10 jagi dahká dievas vearuheami)
- Oasti ferte vuovdi ektui leat árbevuoigaduvvon árbelága 1 dahje 2 kapihttala mielde
- Máksu ii galgga navdon vuovdinárvvus leat badjel 75 proseantta

Jus leat vuovdán olles dahje oasi eanadoallopmođas maid ovttaoibmofitnodagas oamastat, de galggat addit RF-1294 skovi. Geahča dieđuid dás skatteetaten.no.

Vuoitu ja massin vuovdimis jna. giddodaga olgoriikkas

Vearrogeatnegas vuoitu vuovdimis jna. giddodaga olgoriikkas galgá čállot 3.1.11 postii. Geasusvuoigaduvvon massin galgá čállot 3.3.6 postii.

Opmodat

Dállo- ja joavdoopmodagat

Dálloopmodagaide gustojit sierra árvobidjanregelat, geahča 4.3.2 poastta. Dát regelat eai fátmmas joavdoopmodagaid.

Livnnetárvu dáluin Norggas, čállo 4.3.2 postii. Joavdoopmodagain Norggas čállo livnnetárvu 4.3.3 postii ja olgoriikkalaš dáluin/joavdoopmodagain čállo dat 4.6.1 postii.

Jus opmodat dan mihtilmasvuođa/iešvuođaid geažil adno birrajahkedállun, de galgá dat dábálaččat opmodatlivdnejuvvot dálloopmodagaid regeliid mielde. Vearroetáhta bidjá vuodđun matrihkkala (riikka almmolaš giddodagaid registara) dán árvoštallamis. Masa duođaid anát opmodaga ii leat mearrideaddjin ahte galgá go dat árvobiddjot dálloopmodahkan vai joavdoopmodahkan.

Vuodđodáluid ja joavdoopmodagaid livnnetárvu galgá vuoliduvvot jus sáhtát duođaštit ahte livnnetárvu lea badjel 30 proseantta opmodaga duođaštuvvon gávpeárvvus. Sekundáradáluid lea rádjá biddjon 60 prosentii. Galgá go dállo árvobiddjot vuodđodállun vai sekundáradállun, geahča 4.3.2 poastta.

Gávpeárvvu galggat sáhttit duođaštit juogo bijadettiin ovdan távstta maid dohkálaš tákstaalmmái lea addán, dahje árvoárvvoštallama opmodatsoabahallis guhte guvlui lea oahpis. Duođaštus ferte leat ođđasat go suoidnemánu 1.b. 2013. Galggat rádjat duođaštusa, muhto galggat sáddet dan dušše jus Vearroetáhta dan sihtá.

It soaitte sáhttit geassit goluid mat dus leat leamaš dákkár duodaštusa oažžut. Rehketdoallolivdnejuvvon dáluid spiehkastagaid birra, geahča «Rehketdoallolivdnen» vulobealde. Távsttas/árvoárvoštallamis ferte boahitit ovdan ahte opmodaga lea geahčadan siskkáldasat ja olgguldasat. Vearroetáhta ii dárbbas beroštit távsttas/árvoárvoštallamis jus dan lea addán muhtin guđes ii leat doarvá gealbu, jus tákstabargu ii leat leamaš doarvá vuđolaš dahje tákstaboadus čielgasit orro boastut.

Gávpeárvvu sáhtát maiddái duodaštit «áici gávpeárvvu» bokte. «Áici gávpeárvun» oaivvilduvvo dat vuovdinárvu mii lei go vuvdui dat opmodat dahje sullasaš opmodat seamma guovllus. Vuovdinárvvu ii datte sáhte atnit jus opmodat lea vuvdon soapmásii gii lea vuovdi dahje beallelačča/ovttasássi lagaš bearaš, dahje jus vuovdis ja oastis eará láhkai lea beroštusoktavuohta. Dákkár háviin fertet jáhkehahttit ahte ii leat vuovdán vuollehaddái, omd. čájehettiin távstta.

Erenomážit mánggadállohuksehusaid birra

Mánggadállohuksehusat leat dálloopmodagat, main leat uhcimusat vihtta dahje eanet juogakeahtes sierra ásodaga (dálu). Dállosekšuvdna (eaiggátjuogus) viđain dahje eanet sierra ásodagain galgá árvobiddjot mánggadállohuksehussange.

Mánggadállohuksehusat árvobiddjojot eará láhkai go eará dálloopmodagat. Livnnetárvu gártá huksehusa/juhkosa juohke sierra ásodaga meroštallon árvvu submi. Sierra ásodaga árvu meroštallo daid seamma regeliid mielde go mat gusket dábálaš dálloopmodagaid árvobidjamii. Skatteetaten.no dállokalkuláhtor dat galgá adnot meroštallat juohke sierra ásodaga árvvu. Kalkuláhtoras galget addot dieđut makkár dállu lea (galgá álo almmuhit dálu leat ”ásodahkan”), huksenjahki (jahki goas sierra ásodat lei gárvvis) ja sierra ásodaga areála (P-LANJAT/BOA). Jus oamasteaddji oddajagemánu 1.b. 2014 ásai fásta ovttá dáid sierra ásodagain, de galgá kalkuláhtoras russet vuodđodállu. Vuodđodáluid birra, geahča 4.3.2 poastta. Dat eará sierra ásodagat galget kalkuláhtoras almmuhuvvot sekundáradállun.

Sáhtát atnit “Opplysninger om flerboligbygninger” (RF-1297) skovi addin dihtii dieđuid mánggadállohuksehusaid birra Norggas.

Livnnetárvu galgá čállot 4.3.2 postii.

Jus sáhtta duodaštit ahte livnnetárvu lea badjel 60 proseantta mánggadállohuksehusa gávpeárvvus, de sáhtta gáibidit livnnetárvvu vuolidit. Duodaštusa gáibádusaid birra, geahča bajábealde.

Rehketdoallolivdnen

Go dállo- dahje joavdoopmodat luvvenlivdnejuvvu, de ii addo geasus doallogoluide, omd. opmodaga dáhkádusgoluide, eanaláigodivadii, opmodatverru, gieldda divadiidda ja mátasatnui.

Opmodat mii ii galgga luvvenlivdnejuvvot, dat rehketdoallolivdnejuvvu. Láigohanboadut leat dalle vearrogeatnegasat. Jus dállu rehketdoallolivdnejuvvu, de addo geasus dušše mátasatnogoluide jna. mat laktásit dálu láigohuvvon oassái. Golut mat laktásit dálu dan oassái maid ieš geavahat, eai leat geasusvuoigaduvvon. Dát lea dan geažil go ovdu iežas dálu anus lea vearuheapme. Jus mátasatnogolut jna. eai sáhte laktašuvvot dálu dihto oassái, de ferte gorálaččat juohkit goluid iežas dálloasi ja láigohan oasi láigohanárvvu vuodul. Dát šattašii mihtilmassan dalle go dállu mátasadno olgguldasat, omd. go visot dálu mále. Seamma guoská doallogoluide mat gustojot olles opmodahkii, omd. gieldda divadat, opmodatvearru,

mihtidangolut opmodatárvidjama oktavuodas, golut tákstaalbmái js. go gáibiduvvo livnnetárvvu, dáhkádusa js. vuolidit.

Jus opmodat galgá rehketdoallolivdnejuvvot, de galggat deavdit ja addit «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189).

Mátasatnogolut leat golut barggu oktavuodas dahkamin opmodaga seamma dássái go dat ovdal lea leamaš.

Barggut mat buoridit opmodagas standárdda adnojit goasttideapmin. Huksenlaš nuppástusatge adnojit goasttideapmin, vaikke bargu ii buorit standárdda dahje lasit árvvu. Goasttideamit eai gesso njuolga, muhto biddjojít lassin opmodaga gollohaddái. Dát vuolida vejolaš vearrogeatnegas vuoitu, dahje lasiha vejolaš geasusvuogaduvvon massima, jus opmodaga maññil vuovdá.

Mearridettiin galgágo barggu lohkat mátasatnun vai goasttideapmin, váldo vuhtii ávnnasanu, huksenvugiid js. ovdáneamis das rájes go opmodat lei ođas. Boares osiid molsut ođđa osiiguin mat dálá dásis dollet seamma dási go dat boarrásat (vuolle, gaskageardán dahje alla dási), adnojit mátasatnun.

Buorideamit mat buhtadit mátasanu leat geasusvuogaduvvon golu dan oasis mii guoská dárbblaš mátasatnui. Omd. go muorrauvnna molsu parafiidnauvnnain oktan tánkkain, adno dábálaččat buorideapmin. Dákkár háve sáhtta addit gessosa mátasatnui, jus datte livččii dárbbášan molsut dahje divvut muorrauvnna. Geasus ráddjejuvvo dan submái maid mátasatnu livččii máksán. Seamma gusto go adnojit buoret dahje divrasat ávdnasat go álggus, omd. jus biddjojít skávuhuvvon rohpegeađggit dábálaš tiilagedggiid sadjái.

Barggut mat dušše leat nuppástuhttimat, ii leat mátasatnu. Ovdamearkka dihtii ii adno mátasatnun go gaiku dahje sirdá seainni vai latnja viidu, dahje sirdá basadanlanja. Seamma guoská bargui go ovdalis nuppástusa fas nuppástuhtta, omd. go sirdá fas seainni seamma sadjái go dat lei ovdal.

Livdnenvuogi nuppástuhttin

Livdnenvuogi nuppástuhttimis gustojit sierra regelat mo ráddjet gessosa mátasatnogoluide. Eará doallogoluid geasus, omd. gieldda divadiid, addo ollásit dan jagi rájes go rehketdoallolivdnen álggahuvvo. Go seamma oamasteaddji lea luvvenlivdnejuvvon opmodaga ovddas ovddit boahtojagis, ja opmodaga láigoheapmi bistá vuollil beali boahtojagis (gitta 182 beaivvi), de ii addo geasus mátasatnogoluide dan vuosttas jagi go lea rehketdoallolivdnen. Láigoheapmin adno boahtojagi visot láigoheapmi beroškeahhtá man olu láigoha, dallege jus láigoha dakkár áiggis jagis goas oamasteaddji ieš lea ássan uhcimusat bealis dan dálus. Jus láigohanbadji bistá guhkibut, de galget badjel 10 000 kr mátasatnogolut mat laktásit láigohuvvon oassái, vuoliduvvot 10 proseanttain juohke jagi ovddas go oamasteaddji lea luvvenlivdnejuvvon vihtta maññimuš boahtojagi botta.

Mátasatnogeasus meroštallo ná:

Galle jagi luvvenlivdnemiin

Geasus mátasatnogoluide mat

maññimuš viđa jagis laktásit láigohuvvon oassái addo geasus ná:

0 jagi Olles geasus

1 jagi 10 000 kr + 90 % das mii lea badjel 10 000 kr

2 jagi 10 000 kr + 80 % das mii lea badjel 10 000 kr

3 jagi 10 000 kr + 70 % das mii lea badjel 10 000 kr
4 jagi 10 000 kr + 60 % das mii lea badjel 10 000 kr
5 jagi 10 000 kr + 50 % das mii lea badjel 10 000 kr

Eará giddodagat

Ealáhusopmodat - opmodat

Ealáhusopmodagaid livnnetárvu ferte juohke boahtjagi meroštallot. Láigohuvvon ja láigotkeahtes ealáhusopmodagaide leat sierralágan regelat. Ealáhusopmodahkan adnojit ee. kantuvra, rájus, buvda, bádji, fabrihkka ja viessosajit. Joavdoopmodat mii láigohuvvo oamasteaddji doibmii, adno maiddái ealáhusopmodahkan.

Láigohuvvon ealáhusopmodagaid regelat gustojit dákkár opmodagaidege mat leat olgoriikkas. Láigotkeahtes ealáhusopmodagaid regelat eai datte gusto láigotkeahtes ealáhusopmodagaide olgoriikkas. Láigotkeahtes ealáhusopmodaga olgoriikkas árvobidjama birra, geahča meroštanregeliid § 2-1-1.

Dát opmodagat datte eai adno ealáhusopmodahkan:

- eana- ja vuovdedoalloopmodat
- fápmorusttet

Láigohuvvon ealáhusopmodat

Láigohuvvon ealáhusopmodaga livnnetárvu galgá mearriduvvot oamasteaddji duohta láigohanboaduid vuodul. Dát guoská sihke opmodagaide mat leat Norggas ja opmodagaide mat leat olgoriikkas. Livnnetárvu meroštallo «Formue av næringseiendom» (RF-1098) skovis. Geahča dárkilat dieđuid RF-1099 bagadusas.

Láigotkeahtes norgalaš ealáhusopmodat

Láigotkeahtes norgalaš ealáhusopmodaga livnnetárvu galgá meroštallot šablongavuogi mielde opmodaga sajádaga, opmodatšlája ja areála vuodul. Livnnetárvvu rehkenastimii galggat atnit kalkuláhtora láigotkeahtes ealáhusopmodagas dás skatteetaten.no. Jus diibmá addet opmodaga ovddas RF-1098 skovi ja devdet láigotkeahtes ealáhusopmodaga diehtosajiid, de lea Vearroetáhta dutnje ovdagihtii deavdán livnnetárvui evttohusa daid dieđuid vuodul. Jus ovdagihtii devdon livnnetárvvu lea riekta, de it dárbbas addit RF-1098. Jus ii leat riekta, de fertet deavdit RF-1098 ja sirdit rivttes supmi vearrodieđáhussii. Jus omd. diimmá skovis ii leat šat riekta dat mii lea areála birra ja makkár opmodat lea, de fertet addit dieđuid RF-1098 skovis. Galggat vel deavdit RF-1098, jus láigotkeahtes opmodagas jorrá dat láigohuvvon opmodahkan, ja nuppegežiid. Jus ii leat vearrodieđáhussii ovdagihtii devdon makkárga submi, omd. go 2013:s leat oastán opmodaga, de fertet deavdit RF-1098 ja sirdit livnnetárvvu vearrodieđáhussii. Dárkilat dieđuide geahča RF-1099 bagadusa.

Alimusrádjá (sihkarvuolta)

Ealáhusopmodaga livnnetárvvu galgá vuoliduvvot vearromáksi gáibádusa mielde jus dat lea badjel 60 proseantta opmodaga duodaštuvvon gávpeárvvus. Vuolideapmi eaktuda ahte sáhtát duodaštít opmodaga gávpeárvvu. Gávpeárvvu sáhtta omd. duodaštuvvot távsttain dahje árvoárvvoštallamiin. Duodaštus galgá ovdanbiddjot dušše jus Vearroetáhta dan sihtá. Dát regel gusto sihke opmodagaide mat leat Norggas ja daidda mat leat olgoriikkas.

Dáluid ja joavdoviesuid láigoviessosajit

Dáluid ja joavdoviesuid viessosajiid eanaláigovuoigatvuodát adnojit álo áigeráddjekeahhtá (agálašbisti).

Dákkár láigolašgaskavuodaide leat sierra vearreregelat.

Láigoviessosajit joavdoviesuide

Láigolažžan galggat opmodatvearuhuvvot dego viessosaji oamasteaddjin. Viessosaji árvu galgá danne biddjot huksehusa(-id) livnnetárvvu oassin. Opmodaga (oktan viessosajiin) opmodatárvu galgá čállot 4.3.3 postii. Jus ieš it leat ovdal lasihan viessosaji árvvu huksehusa livnnetárvvui, de ii leat viessosaji árvolasáhus mielde dan ovdagihtii devdon 2013 livnnetárvvus. Dalle fertet lasihit dan ovdagihtii supmi 4.3.3 poasttas. Viessosaji lasáhus biddjui 2008:s šablonjalaččat 10 geardde 2008 jahkásaš láigodivadii. 2013 ovddas galgá livnnetárvu biddjot 13,31 geardde 2008 jahkásaš láigodivadii.

Dus lea vealgegeassii gáibádus dan geažil go leat geatnegas máksit láigodivada (kapitaliserejuvvon láigodivada). 2013 ovddas šaddá vealgegeassus 10 geardde jahkásaš láigodivada. Jus láigodivat lea jagis nuppástuhtton, de anát dan mii gusto jagi loahpas. Vealgegeassosa galgá čállit 4.8.1 postii.

Dálloovttasoamasteaddjit

Dálloovttasoamasteaddjiide guđiin lea joavdoviessu huksehusas(-in) láigoeatnamiin galgá vealgegeassus leat ovdagihtii devdon jus viessoovttasoamastus lea Vearroetáhtii sádden livnnetdieđáhusaid. Geahča 4.8.1 poastta. Juohke ovttasoamasteaddji ferte ieš lasihit livnnetárvvu 4.3.3 poasttas bajábeale njuolggadusaid mielde. Du 2008 láigodivada juogadasa birra dieđuid oaččut viessoovttasoamastusas.

Ássanvuogatvuodasearvvi juogadaseaiggádat

Dállofidnuid juogadaseaiggádiidda guđiin lea joavdoviessu huksehusas(-in) láigoeatnamiin galgá vealgegeassus ja livnnetárvu leat ovdagihtii devdon jus dálloovttasoamastus lea Vearroetáhta sádden livnnetdieđáhusaid. Geahča fidnu dieđáhusa ja 4.3.1 ja 4.8.1 poasttaid.

Livnnetárvvu vuolideapmi

Jus alideapmi dagaha ahte opmodaga livnnetárvvu šaddá sakka badjel tákstadási buhtalasti opmodagaiguin gielddas muđui, dahje gávpeárvvus 30 proseantta, de sáhtá láigolaš gáibidit dan vuoliduvvot. Geahča dárkilat dán birra «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus.

Bearašviesuid láigoviessosajit

Viessosaji árvu gullá dálloopmodaga opmodatárvvu oassái. Dálu opmodatvearuheami birra, geahča 4.3.2 poastta.

Dus lea vealgegeassii gáibádus dan geažil go leat geatnegas máksit láigodivada (kapitaliserejuvvon láigodivada). 2013 ovddas šaddá vealgegeassus 10 geardde jahkásaš láigodivada. Jus láigodivat lea jagis nuppástuhtton, de anát dan láigodivada mii gusto jagi loahpas. Vealgegeassosa galgá čállit 4.8.1 postii.

Dálloovttasoamasteaddjit

Viessoovttasoamasteaddjiide guđiin leat huksehus(-at) láigoeatnamiin galgá vealgegeassus leat ovdagihtii devdon jus viessoovttasoamastus lea Vearroetáhtii sádden livnnetdieđáhusaid. Geahča 4.8.1 poastta.

Ássanvuogatvuodasearvvi dahje dálloasusfidnu juogadaseaiggádat

Dállofidnuid juogadaseaiggádiidda guđiin leat huksehus(-at) láigoeatnamiin galgá vealgegeassus leat ovdagihtii devdon jus dállofidnu lea Vearroetáhtii sádden dieđáhusaid. Geahča fidnu dieđáhusa ja 4.8.1 poastta.

Láigoheaddjit

Láigoheaddji ii galgga opmodatvearuvvot dan láigohuvvon viessosaji árvvu ovddas. Láigoheaddji lea dan sadjái opmodatvearrogeatnegas iežas vuoigatvuoda ovddas gáibidit láigodivada, namalassii láigodivada kapitaliserejuvvon árvvu. 2013 ovddas šaddá submi 10 geardde jahkásaš láigodivada. Jus láigodivat lea nuppástuhtton dan jagis, de adno dat láigodivat mii gusto jagi loahpas. Láigoheaddji galgá čállit láigodivada kapitaliserejuvvon árvvu 4.5.4 postii.

Jus láigohuvvon viessosadji gullá ovdagihtii devdon submái, de ferte láigohuvvon viessosaji árvi das gessot. Jus visot opmodat lea láigohuvvon, de sihkkojuvvo olles livnnetárvi. Dieđuide mo dán galgá vuolidit, geahča skatteetaten.no/festetomt.

Giddodat olgoriikkas

Dábálaččat leat vearrogeatnegasat Norggas giddodaga opmodat olgoriikkas, das boahu ja vuoiu vuovdimis. Dát gusto luopmorusttegiid («time-share») juogadasaidege olgoriikkas ja olgoriikkalaš «time-share» fidnuid juogadasaide, go dát adnojit giddodahkan.

Go olgoriikkas giddodaga opmodat, das boahu ja vuoiu vuovdimis eai leat vearrogeatnegasat Norggas, de fertet datte čilget boađu jna. vearrodieđáhusas dahje sierra mildosis.

Boahu giddodagas olgoriikkas

Boahu giddodagas olgoriikkas lea dábálaččat vearrogeatnegas Norggas. Go giddodat lea dakkár riikkas mainna Norggas lea vearrošiehtadus ja mii atná juohkinmálla garvin dihtii guovttegeardán vearuheami, de ii galgga giddodaga boahu vearuhuvvot Norggas. Guđe riikkaide dát guoská oainnát 60. siiddus.

Go boahu giddodagas mii lea olgoriikkas lea vearrogeatnegas Norggas, de galgá boahu mearriduvvot norgalaš regeliid mielde. Iežas atnu dan dálus/joavdodálus olgoriikkas lea vearuheapme seammaláhkai go jus dálle/joavdodállu lea Norggas. Jus láigohat joavdodállu olgoriikkas, de leat láigohanboadut vearuheamit gitta 10 000 kr rádjai. Jus láigohanboadut leat eanet, de lohko 85 proseanta badjilmannis vearrogeatnegas nettobohtun. Netto badjebáza čállo 2.8.5 postii. Geahča «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus.

Vearrogeatnegas láigoboadut giddodagas olgoriikkas galget čállot 2.8.5 postii. Fertet deavdit ja addit «Giddodaga láigoheapmi jna.» (RF-1189) skovi. Láigoheami vuollebáza čállo 3.3.12 postii. It galgga addit RF-1189 skovi jus ieža atnibehtet joavdoopmodaga.

Sáhtá gáibidit gessosa norgalaš vearus dan olgoriikkalaš vearu ovddas mii adno opmodat- dahje boahtovearrun. Jus gáibidat dákkár gessosa, de ferte olgoriikkalaš vearromáksin duođaštuvvot. Fertet vel addit «Fradrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag» (RF-1147) skovi, geahča bagadusa RF-1148.

Ii sáhte gáibidit gessosa norgalaš vearus olgoriikkalaš opmodatvearu ovddas. Go dan giddodaga boahu mii lea olgoriikkas lea vearrogeatnegas Norggas, de sáhtá gáibidit boahtohepposa dan opmodatvearu ovddas maid leat máksán olgoriikkas. Go giddodagas olgoriikkas lea vearuhis atnu Norggas, de ii sáhte gáibidit gessosa olgoriikkalaš opmodatvearus dahje eará vearus mákson olgoriikkas. Dákkár anu birra, geahča «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus.

Vuoitu/massin vuovdimis giddodaga olgoriikkas

Vuoitu vuovdimis dahje eará realisašuvnnas giddodaga olgoriikkas lea dábálaččat vearrogeatnegas Norggas. Massin go vuovdá giddodaga olgoriikkas lea dábálaččat geasusvuoigaduvvon. Geahča «Dállu ja eará giddodat» 49. siiddus.

Go giddodat lea dakkár riikkas mainna Norggas lea vearrošiehtadus ja mii atná juohkinmálla garvin dihtii guovttegeardán vearuheami, de ii galgga vuoitu vearuhuvvot Norggas. Dus iige dalle leat geasusvuoigatvuohta massima ovddas. Guđe riikkaide dát guoská oainnát tabeallas olgešbealde.

Vearrogeatnegas vuoitu giddodaga olgoriikkas vuovdimis dahje eará realisašuvnnas, galgá čállo 3.1.11 postii.

Jus gáibidat gessosa norgalaš vearus dan vearu ovddas maid leat máksán olgoriikkas vuoittu ovddas, de fertet máksin duodaštuvvot. Fertet vel addit «Fradrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag» (RF-1147) skovi, geahča RF-1148 bagadusa.

3.3.6 postii čállo massin go vuovdá dahje earaláhkai realisere giddodagas olgoriikkas mii lea geasusvuoigaduvvon Norggas. Galggat addit dieđuid opmodaga birra ja mo leat meroštallan massima. Vearroetahta sáhtta gáibidit duodaštusa.

Jus opmodat lea ovttá daid riikkain mat vulobealde leat namuhuvvon, de ii galgga opmodat ja boahu vearuhuvvot Norggas. Ii šatta dievas geasus velggiide iige vealgereanttuide. Jus eaiggádušat dálu dahje joavdodálu dušše Belgias, Bulgárias, Itálias, Kroátias, Maltas dahje Duiskkas, de addo datte dievas geasus vealgereanttuid ovddas.

- Barbados
- Belgia
- Benin
- Bosnia-Hercegovina
- Brasil
- Bulgaria
- Duiska
- Filippiinnat
- Hollándalaš Antilat
- Indonesia
- Israel
- Italia
- Kenya
- Kina
- Kroatia
- Malta
- Marokko
- Montenegro
- Serbia
- Sri Lanka
- Tunisia

- USA
- Zimbabwe

Jus opmodat lea ovttá daid riikkain mat vulobealde leat namuhuvvon, de ii galgga boahtu vearuhuvvot Norggas. Ii šatta dievas geasus vealgereanttuid ovddas.

- Egypta
- Elfenbenariddu
- Jamaica
- Malaysia
- Máttá-Korea
- Pakistana
- Trinidad ja Tobago
- Zambia

Jus opmodat lea Mexicos, de ii galgga opmodat vearuhuvvot Norggas. Ii šatta dievas geasus velggiid ovddas.

Opmodat giddodagas olgoriikkas

Opmodat giddodagas lea dábálaččat vearrogeatnegas Norggas. Go giddodat lea dakkár riikkas mainna Norggas lea vearrošiehtadus mii atná juohkinmálle garvin dihtii guovttegeardán vearuheami, ii galgga giddodaga opmodat vearuhuvvot Norggas. Guđe riikkaide dát guoská oainnat gurutbeale bálsttás. Visot opmodat giddodagas olgoriikkas ferte liikká vearroedieđáhusas almmuhuvvot. Almmut vel guđe riikkas opmodat lea.

Opmodat giddodagas olgoriikkas galgá čállot 4.6.1 postii, maiddáii giddodat mii ii leat vearrogeatnegas Norggas. Livnnetárvu galgá biddjot norgga regeliid mielde. Árvobidjama birra, geahča 4.3.3 ja 4.3.5 poasttaid. Dálloopmodagat olgoriikkas árvobiddjojít seammaláhkai go joavdoopmodagat Norggas. Joavdoopmodagaid árvobidjama birra, geahča 4.3.3 poastta.

Jus ovdal ii leat mearriduvvon makkárge norgalaš livnnetárvu, de deavdá Vearroetáhta dán poastta. Vearroetáhta dárbbáša dieđuid das makkár opmodat lea (joavdoopmodat, viessosadji jna.), guđe riikkas dat lea, goas dat lea oston (beaivi), olu mávssii ja vuovdinárvvu, jus dat leš. Dat opmodatárvu mii lea mearriduvvon olgoriikkalaš vearroeseiválldiin, ii galgga biddjot vuodđun.

Jus leat addán dieđuid opmodaga birra 2012 vearroedieđáhusas, de galgá livnnetárvu vearroedieđáhusii ovdagihtii leat čállon.

Jus opmodat lea láigohuvvon ealáhusopmodat, de galggat deavdit «Formue av næringseiendom» (RF-1098) skovi, geahča 4.3.5 poastta.

Velggiid ja vealgereanttuid ovddas geasus

Jus dus lea loatna olgoriikkas, de fertet duođáštit olu vealgereanttuid leat máksán. Olgoriikkalaš lonejeaddjiide vealgereanttut leat geasusvuoigaduvvon dušše jus reantogollu duođáštuvo. Vearroetáhta sáhtá addit dárkilat dieđuid das makkár duođáštus gáibiduvvo.

It oaččo dievas gessosa velggiid/vealgereanttuid ovddas go opmodat/boahtu giddodagas olgoriikkas ii dárbbas Norggas vearuhuvvot vearrošiehtadusa mielde. Guđe riikkaide dát guoská oainnát gurutbealde.

Leat sierranas regelat jus eaiggádušat dálu dahje joavdodálu eará EEO-riikkas, ja opmodat, boahtu ja vuoitu leat vearuheamit Norggas vearrošiehtadusa mielde dainna riikkain gos dállu dahje joavdodállu lea. Dalle oaččut datte dievas gessosa velggiid ja vealgereanttuid ovddas. 2013 boahtojahká guoská dát dušše jus lea dállu dahje joavdodállu Belgias, Bulgárias, Itálias, Kroátias, Maltas ja Duiskkas. Jus leat gáibidan gessosa vealggi ja/dahje vealgereanttuid ovddas dan riikkas gos dállu ja joavdodállu lea, de it oaččo geassit supmi Norggas. Danne fertet 4.6.1 poasttas dieđihit guđe gessosiid leat gáibidan dan riikkas gos dállu dahje joavdodállu lea.

Daid háviid go vealggit/vealgereanttut galget ráddjejuvvot, juogaduvvojit ollislaš vealggit ja vealgereanttut Norggas ja olgoriikkas dan juohkinčoavdaga mielde mii lea vuodđuduvvon gorrái gaskal árvvu giddodagas mii ii vearuhuvvo Norggas, ja dan árvvu mii lea vearromáksi visot háldoomiin. Vealggit ja vealgereanttut mat juohkimis lágiduvvojit giddodahkii olgoriikkas, eai leat geasusvuoigaduvvon Norggas. Seamma juohkinčoavdaga galgá atnit velggiide ja vealgereanttuide. Beallelaččaide galget goappašiid vealggit ja vealgereanttut váldot juohkimii mielde. Boahtojagi juovlamánu 31.b. árvvut dat galget biddjot vuodđun. Dát mearkkaša ahte vealggi/vealgereanttuid geasus galgá ráddjejuvvot dušše go vearromáksi jahkemolsašumis oamasta giddodaga olgoriikkas.

Vealge-/vealgereantojuohkin galgá dahkkot vaikke giddodat olgoriikkas ii vearuhuvvo.

Árvu giddodagas olgoriikkas ja vearromáksi eará ollislaš vearrogeatnegas háldoomiin, galgá mearriduvvot norgalaš livnnetárvui (verolaš opmodatárvui). Árvobidjama birra, geahča ovddabealde. Opmodat Norggas lea vearrogeatnegas opmodat maŋŋil reaidaruđa, dálloodávviid ja eará gándimiid bodusupmi gessosa.

Vearroetáhta mearrida árvvu giddodagas olgoriikkas ja juohká velggiid ja vealgereanttuid vearrodieđáhusa dieđuid vuodul. Vealge- ja vealgereantojuohkima regelat gustojit daid háviidge go luopmohuksehusa («time-share») juogadasat olgoriikkas ja olgoriikkalaš «time-share» fidnuin adnojit giddodahkan, mat eai vearuhuvvo Norggas.

Gollobuhtadus

Gollobuhtadusat leat addosat mat galget máksit goluid dan oktavuodas go doaimmaha barggu, dahkamuša dahje ámmáha, omd. borran-, telefon-, mátk- ja biilabuhtadusaid. Jus gollobuhtadus lea alibut goluid, de lea badjebáza vearrogeatnegas ja galgá čállot 2.1.4 postii.

Jus buhtadus lea uhcit go golut, de sáhtát gáibidit gessosa vuollebáhca ovdas 3.2.2 poasttas, jus it gáibit uhcimugessosa. Jus gáibidat uhcimugessosa, de lea vuollebáza das mielde.

Dát ii datte gusto buhtadussii dakkár vuollebáhcegii mainna máksá lassigoluid go bargoorrun ii leat ruovttus. Dákkár vuollebáhcegiid sáhtá geassit lassin uhcimugessosa, ja galgá čállot 3.2.7 postii. Vuollebáhca buhtadit ruovttufitnamiidge sáhtá geassit lassin uhcimugessosa. Vuollebáhca galgá čállit 3.2.9 postii.

Vearroetáhta sáhtá gáibidit duodaštit ahte buhtadus lea gokčan goluid mat leat virggis čoggon. Dát gusto vaikke leage ožžon buhtadusa stáhta mátkeregulatiivva mielde (sierrašiehtadus). Duodaštusgáibáduš

mearkkaša omd. ahte sihtama mielde fertet ovdanbidjat jotkkolaš bajásbidjama das maid leat dahkan dán bargodilis.

Biilabuhtadusa birra, geahča «Biila» 46. siiddus.

Borranbuhtadus virgemátkkis idjademiin – sisriikkas ja olgoriikkas

Virgemátkkiin Norggas ii buhtaduvvo vearrogeatnegas badjebáza go ieš leat máksán visot borrangoluid, ja máksámuš jándora nammii ii leat badjel:

- 670 kr hoteallaorrumis go iditborran ii gula latnjahaddái
- 603 kr hoteallaorrumis go iditborran gullá latnjahaddái
- 295 kr eará orrumis vuoššanvejolašvuoda haga, omd. penšunáhta dahje láigolatnja/bráhká
- 192 kr eará orrumis vuoššanvejolašvuodain (láigolatnja/bráhká dahje priváhta idjadeapmi)

Virgemátkkiin olgoriikkas eai adno máksámušat stáhta máksomeriid mielde dan guoski riikkas addit badjebáhcaga go sáhtát duodaštit ahte leat orrun hoteallas. Jus leat idjadan eará láhkai, de gustojit seamma máksomearit go sisriikka mátkkiin.

Sirdobargit – borranseastin ruovttus

Báلكkolaččat galget vearuhuvvot seston borrangoluid ovddas ruovttus sirdobargiorrumis (namalassii go orrun eret ruovttus ii leat virggi/ámmáha mátkki geažil) go:

- bargoaddi fuolaha borrama ja orruma (hálddahuslaš dikšun)
- golut leat mákson rehkega mielde

Borranseastin meroštallo 80 kr jándora nammii. Submi lea almmuhuvvon báلكá- ja geassindiedáhusa 143-A kodus.

Borranbuhtadus virgemátkkis idjadeami haga – sisriikkas ja olgoriikkas

Go borranbuhtadus virgemátkkiin idjadeami haga lea mákson gitta

a) 175 kr gitta 5 diibmosaš mátkkiide (legitimerejuvvon máksomearri)

á) 195 kr 5 diibmosaš gitta 9 diibmosaš mátkkiide

b) 300 kr 9 diibmosaš gitta 12 diibmosaš mátkkiide

c) 495 kr badjel 12 diibmosaš mátkkiide ii adno dát addán vearrogeatnegas badjebáhcaga. Oažžun dihtii gessosa dákkár buhtadusa vejolaš vuollebáhcagis, de ferte goluid mat gusket visot dákkár buhtadussii sáhttit duodaštit sihtama mielde. Buhtadusa vuollebáza virgemátkkis idjadeami haga lea uhcimussgessosis mielde go dat adno.

Gollobuhtadus máksit ruovttufitnana goluid

Jus leat ožžon buhtadusa máksit ruovttufitnamiid goluid, de it galgga vearuhuvvot buhtadusa ovddas jus dat ii leat badjel dan gessosa maid livččet sáhtán gáibidit dákkár buhtadusa haga, geahča 3.2.9 poastta. Gessosa meroštallamis galgá 13 950 kr iežasoassi vuoss gessot ruovttu ja bissovaš bargosaji gaskasaš mátkegessosis. Vejolaš báhcán iežasoassi gesso fitnangessosis. Jus buhtadus lea alibut go báhcán geasus, de galgá erohus čállot boahtun 2.1.4 postii, geahča 1 ovdamearkka.

Jus dat lea vuolibut, de galgá erohus (vuollebáza) čállot geasusin 3.2.9 postii.

Spiehkastat gudiin lea 10 proseantta standárdageasus

Mo meannudit buhtadusa ruovttufitnamiidda go bargoaddi máksá goluid ollásit dahje belohakkii sidjiide guđet gáibidit standárdagessosa olgoriikkalaš bargiid ovddas, geahča «Rettledning for utenlandske arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende» dás skatteetaten.no.

Elektrovnnalaš gulahallanbálvalusaide (telefovdna, govdafierbmi jna.) buhtadus

Vearrogeatnegas badjebáza buhtadusas telefovdnii ja govdafierbmái jna. meroštallo seamma regeliid mielde go jus bálkkolaš oažžu máksot goluid naturálaaddosin, geahča «Naturálaaddosat – árvobidjan» 68. siiddus. Jus bargoaddi máksá bálkkolačča mávssuid virggálaš ságastallamiid ovddas ja dát leat dárkilat čielggaduvvon rehkegiin, de sáhtta bálkkolaš oažžut dan vearuheapmin. Čielggadeamis fertejit dalle leat doarvái dieđut nu ahte lea čabučielggas ahte justá dát gollu lea virggálaš anu geažil. Čielggadeamis ferte omd. leat beaivi, diibmomearri, guđe nummarii lea čuojahan, vuostáváldi namma ja ságastanáigi. Bissovaš divadiid golut nugo doallan ja sullasaččat, eai adno virggálaš máksun, eaige sáhte danne máksot ruovttoluotta vearuheapmin.

1 ovdamearka

Badjebázameroštallan - ruovttufitnamat:

Ožžon gollobuhtadusa ruovttufitnamiin	12 000	kr
Geasus bargomátkki ovddas ovdal iežasoasi (geahča 3.2.8 poastta)	5 000	kr
Geasus ruovttufitnama ovddas ovdal iežasoasi (geahča 3.2.9 poastta)	11 000	kr

Badjebáza mii galgá čállot 2.1.4 postii meroštallo ná:

Ožžon gollobuhtadusa ruovttufitnamiin	12 000	kr	
Geasus ruovttufitnamiid ovddas ovdal iežasoasi	11 000	kr	
Báhcán iežasoassi (13 950 kr – 5 000 kr)	– 8 950	kr	
Geasus masa vearromáksis livččii gáibádus			
jus ii lean mákson buhtadus	2 050	– 2 050	kr
Badjebáza	9 950	kr	

2 ovdamearka

Bargoaddi addá buhtadusa telefovdnii ja govdafierbmái 4 000 kr.

Bálkkolaš máksá ieš 5 000 kr.

Duohta golut (bissovaš golut + atnu)	9 000	kr	
– Vearuhis submi	1 000	kr	
=	kr	8 000	kr

Ráddjejuvvon guovtti bálvalusa alimussubmái	6 000	kr
– Bálkkolačča iežasmáksin	5 000	kr
= Vearrogeatnegas badjebáza	1 000	kr

Heaggadáhkádus

Heaggadáhkádusain oaivvilduvvo dáhkádusortnet mii laktašuvvo soapmása heggii ja dearvvasvuhtii. Dás máinnašuvvojit vearroregelat guovttelágan heaggadáhkádussii:

- kapitáladáhkádusaide

- heaggareantodáhkádusaide

Kapitáladáhkádusat sáhttet juogo čállot sieiva riskadáhkádussan dahje lotnolas dáhkádussan.

Heaggareantodáhkádusat (heaggareanttut) leat álo lotnolas dáhkádusat. Lotnolas dáhkádusat leat riskadáhkádus ja seastin. Dušše dáhkádusaid seastinoassi vearuhuvvo ja máinnašuvvo vulobealde. Eai máinnašuvvo oktagaslaš heaggareanttut mat čuvvot sierra vearroregeliid mat gustojit oktagaslaš penšunšiehtadusaide/oktagaslaš penšunortnegiidda (IPA ja IPS).

Sihke heaggareanttut ja kapitáladáhkádusat čállojit dábálaččat dáhkiduvvon vuoittuin. Šiehtadusaide dáhkiduvvon vuoittu haga (Unit Link) lea vuoitu dan duohken mo vuoitu lea daid árvobábirjuogadasain maidda seastinruhta lea biddjon. Eaktun lea ahte dáhkiduvvon vuoittu haga dáhkádusšiehtadusain lea doarvái dáhkádusoassi vearuhuvvot daid regeliid mielde mat gustojit kapitála- ja heaggareantodáhkádusaide.

Heaggareanttut

Máksámušat

Heaggareantodáhkádusa termiidnamáksámušat leat dábálaččat dievas vearrogeatnegasat kapitálabohtun. Seastinoasi vuoitu ii vearuhuvvo dađistaga, nu go bándjokobidjamiid reantobođut. Jus lága eavttut buktaga ja dáhkádusáiggi hárrái leat devdon, de lea datte vearrogeatnegasvuohta ráddjejuvvon máksámuša dan oassái mii lea badjel ovdalis mákson premiija. Vearrogeatnegasvuođas gusto dát ráddjen dalle go heaggareanttut leat čállon dakkár fidnus mas lea dahje lea leamaš lohpi jođihit dáhkádusdoaimma Norggas. Dát gusto eanaš heaggareantošiehtadusaide mat dahkkojit Norggas. Šiehtadusaide fidnuiguin eará EEO-riikkas, dahje oalgeossodagaiguin dakkár fidnuin mat eai leat EEO-guovllus, ferte árvvoštallat leatgo dát eavttut devdon.

Jus heaggareanttut máksojit olgoriikkalaš dáhkádusfidnus mas ii leat iige leat leamaš vuoigatvuohta jođihit dáhkádusdoaimma Norggas, lea olles máksámuš vearrogeatnegas bohtu ja čállo vearrodieđáhusa 2.2.2 postii. Oktagaslaš heaggareanttuid vearrogeatnegas bohtu čállo vearrodieđáhusa 2.6.2 postii. Dáhkiduvvon vuoittu haga oktagaslaš heaggareanttuid sáhtta šaddat massin mákson ruđa ektui. Dákkár massin lea geasusvuoigaduvvon dáhkádusa máksámušas, ja galgá čállot 3.3.7 postii.

Vearrodieđáhusa 2.6.2 postii čállojit vearrogeatnegas máksámušat heaggareanttuiin mat leat čállon joatkkadáhkádussan ja vearrogeatnegas máksámušat heaggareanttuiin čállon oktagaslaš penšunortnega lága mielde, main ii leat addon bohtogeasus livnnegis. 2.2.2 postii čállojit vearrogeatnegas máksámušat heaggareanttuiin mat leat čállon joatkkadáhkádussan ja vearrogeatnegas máksámušat heaggareanttuiin čállon oktagaslaš penšunortnega lága mielde, main leat addon bohtogeasus livnnegis,. Submi lea ollásit vearrogeatnegas, ja galgá meroštallat oadjodivat vuollegis máksomeriin.

Máksámušat kollektiivva heaggareanttuiin ásahuvvon ovdal ođđajagemánu 1.b. 2007 leat ollásit vearrogeatnegasat, ja galgá meroštallat oadjodivada vuollegis máksomeriin dan supmis mii galgá čállot 2.2.2 postii. Máksámušaide kollektiivva heaggareanttuiin ásahuvvon ođđajagemánu 1.b. 2007 rájes, lea vearrogeatnegasvuohta ráddjejuvvon máksámuša dan oassái mii lea badjel ovdalis mákson premiija ja galgá čállot 2.6.2 postii.

Vearrokoarttas ii leat vuhtii váldon vearrogeatnegas bohtu heaggareanttus mii lea čállon fidnus mii ii leat Norggas. Vuosttas máksámušas berret danne váldit oktavuoda Vearroetáhtain vai čálášii ovdavearu vai it dárbbas máksit báhcánvearu ja reanttuid.

Opmodat

Oktagaslaš heaggareantodáhkádusaid ruovttoluottaostinárvu lea dábálaččat opmodatvearroatnegas. Opmodatvearroatnegas submi galgá čállot 4.5.2 postii.

Jus heaggareantodáhkádusa lea háhkan olbmoroasmmohuvvama mieđihuvvon buhtadusruđain roasmmohuvvanbuhtaduslága 3 kapihttala olis, ja buhtadussubmi lea mearriduvvon čadni mađđásiin ovdal golggotmánu 6.b. 2006, de ii leat heaggareantodáhkádus dattege vearroatnegas opmodahkan. Dát gusto dušše dalle go buhtadussubmi ollásit dahje belohahkii lea adnon heaggareanttuid oastimii ovdal geassemánu 30.b. 2007. Spiehkastat opmodatvearus ii gusto heaggareantodáhkádussii háhkkon mieđihuvvon buhtadusruđaiguin roasmmohuvvanbuhtaduslága § 3-2 a olis.

Oktagaslaš heaggareantodáhkádus lea aŋkke spiehkastuvvon opmodatvearroatnegasvuodas jus boahtojagis leat 21 jahkásaš dahje nuorabut (riegádan 1992 dahje dan maŋŋil) ja háhkan heaggareanttu dihto geardelunddot buhtadusruđaiguin dahje dáhkádusmáksámušaiguin olbmoroasmmohuvvama dahje fuolaheaddji massima ovddas. Guđe máksámušat addet vuoigatvuoda luvvejuvvot opmodatvearus, dallege go dat leat biddjon oktagaslaš heaggarentui, geahča bajábealde Váhnemat ja mánát, Gearddelunddot buhtadus ja dáhkádusmáksin mánáide ja nuoraide.

Árvu dakkár oktagaslaš heaggareantošiehtadusain mat leat sohpon fidnuiguin main ii leat dahje ii leat leamaš lohpi jodihit dáhkádusdoaimma dáppe riikkas, ii leat opmodatvearroatnegas.

Oktasaš heaggareantodáhkádusaid árvu ii leat opmodatvearroatnegas.

Kapitaladáhkádus

Kapitaladáhkádus lea dáhkádus mas dáhkádusmáksámuš lea dihto submi. Dábálaš lea ahte dát mákso geardelunddot submin, muhto submi sáhtá leat juhkkon termiinnaide.

Kapitaladáhkádusat dáhkiduvvon vuoittuin vearuhuvvojit dađistaga seastinoasi jahkásaš vuoittus.

Kapitaladáhkádusaide dáhkiduvvon vuoittu haga, vearuhuvvo vuoitu easka máksámušas.

Kapitaladáhkádusat seastinoasi haga eai meannuduvvo dás.

Kapitaladáhkádus dáhkiduvvon vuoittuin

Vuoitu

Jahkásaš meroštallon vuoitu lea vearroatnegas boahu, vaikke máksámuš ii galgga leat ovdal maŋŋil šiehtaduvvon áigemuttus. Vearuheapmi lea dađistaga, muhto jagi maŋŋil dinenjagi. Dát mearkkaša ahte 2013:s vearuhuvvot vuoittu ovddas mii lea dinejuvvon 2012:s. Fidnu dat mearrida vuoittu. Dáhkádusain maid lea čállán norgalaš fidnuin dahje olgoriikkalaš fidnuid norgalaš oalgefidnuin, sáhtát bivdit fidnu geassit vearu dán boađu vearu máksimii. Boahu čállo vearrodieđáhusa 3.1.4 postii. Dáhkádusat čállon fidnuin eará EEO-riikkas vearuhuvvojit seammaláhkai, geahča datte boddosaš regela birra vulobealde. Dákkár dáhkádusaide fertet almmuhit vearroatnegas boađu vearrodieđáhusa 3.1.11 postii, ja Vearroetáhta sihtama mielde sáhttit ovdanbidjat duodaštusa das mo submi lea šaddan.

Vearroetáhta ii leat vuhtii váldán vearroatnegas boađu kapitaladáhkádusas mii lea čállon fidnus mii ii leat Norggas. Danne berrešit váldit oktavuoda Vearroetáhtain vai čálašii ovdavearu vai it dárbbáš máksit báhcánvearu ja reanttuid.

Máksámuš

Máksámuš kapitáladáhkádusas dáhkiduvvon vuoiuin ii adno dábálaččat vearrogeatnegas bohtun. Go dákkár kapitáladáhkádus lea čállon maŋŋil ođđajagemánu 1.b. 1986 dakkár fidnuin mat eai leat EEO-guovllus, de galgá datte visot máksámuš vearuhuvvot mákson premiijaid gessosa haga. Submi čállo vearrodieđáhusa 3.1.11 postii. Ii datte vearuhuvvo oarbásiidda máksámuš olgoriikkalaš dáhkádusfidnuin.

Ovdeš boddosaš regel 2004 boahtojahkái

Jus leat čállán kapitáladáhkádusa dáhkiduvvon vuoiuin dakkár fidnuin mat leat eará EEO-riikkas, ja 2004 boahtojahkái gáibidit vearuhuvvot ovdalis jagiid vuoiutu ovddas boddosaš regela mielde, de it galgga vearuhuvvot dáhkádusa máksámušaid ovddas. 2004 maŋŋil galggat datte jahkásaččat vearuhuvvot dáhkádusa dinejuvvon vuoiutu ovddas. Ferte ovdal 2004 vearrodieđáhusa addináiggi sáddet gáibádusa vearuhuvvot boddosaš regela mielde. Jus it gáibidan vearuhuvvot boddosaš regela mielde kapitáladáhkádusaide dáhkiduvvon vuoiuin eará EEO-riikkas, de lea dáhkádusa máksámuš belohahkii vearrogeatnegas. Máksámuša dat oassi lea vearrogeatnegas, mii siskkilda premiija máksán ovdal ođđajagemánu 1.b. 2004 ja oppalaš vuoiutu dinejuvvon ovdal namuhuvvon beaivvi. Máksámuša báhcán oassi ii vearuhuvvo. 2004 maŋŋil galggat vearuhuvvot jahkásaččat dáhkádusa dinejuvvon vuoiutus. Vearrogeatnegas supmit čállojit 3.1.11 postii.

Opmodat

Opmodatlivdnemis árvobiddjo kapitáladáhkádus ruovttoluottaostinárvvus 100 prosentii. Submi čállo vearrodieđáhusa 4.5.2 postii go dáhkádus lea čállon norgalaš fidnus ja 4.6.2 postii go dáhkádus lea čállon olgoriikkalaš fidnus.

Kapitáladáhkádus dáhkiduvvon vuoiutu haga (Unit Link)

Vuoiutu

Dákkár dáhkádusaide lea vuollásaš foandaosiid jna. gávpeárvvu nuppástus dat mii lea vuoiutu mas dáhkádusa golut leat gesson. Dákkár vuoiutu vearuhuvvo easka máksámušas. Seamma gusto go don árbbolažžan oaččut dákkár dáhkádusas máksámuša.

Máksámuš

Dáhkádusas lea máksámuš dábálaččat geardelunddot submi. Vearrogeatnegas bohtu lea vuollásaš foandaosiid jna. brutto gávpeárvvu mas mákson premiijaid ja dáhkádusfidnuid goluid supmi gesso. Jus dus lea kapitáladáhkádus dáhkiduvvon vuoiutu haga dakkár fidnus mii ii leat EEO-guovllus, de galgá máksámuš vearuhuvvot ollásit, mákson premiijaid gessosa haga.

Jus erohus gaskal gávpeárvvu ja mákson premiijaid ja goluid lea negatiiva, de lea dus leamaš massin mákson premiijaid ektui. Dán massima sáhtát geassit vearrodieđáhusa 3.3.7 poasttas. Fidnu dan meroštallá dakkár kapitáladáhkádussii mii lea čállon norgalaš fidnuin dahje olgoriikkalaš fidnuid norgalaš oalgefídnui. Jus dus lea dákkár dáhkádus fidnus mii lea eará EEO-riikkas, de fertet ieš gávnnahit ja čállit vearrogeatnegas boađu dahje geasuvuoigaduvvon massima.

Opmodat

Kapitáladáhkádussii investerenválljemiin dáhkiduvvon vuoiutu haga, biddjo livnnetárvu dan ruovttoluottaostinárvi mii dahká árvvu daid vuollásaš juogadasain mat laktásit dáhkádusa seastinoassái.

Go kapitáladáhkádus lea čállon norgalaš fidnuin dahje olgoriikkalaš fidnuid norgalaš oalgefídnus, de oainnát

livnnetárvvu dan dieđáhusas maid fidnus leat ožžon. Livnnetárvu čállo vearrodieđáhusa 4.5.2 postii dakkár dáhkádussii mii lea čállon norgalaš fidnus, ja 4.6.2 postii jus dat leat čállon olgoriikkalaš fidnus.

Ná meroštallo:

Vuollásaš foandajuogadasaid gávpeárvu

– Mákson premijat ja golut dáhkádusfidnui

= Vearrogeatnegas boahtu/geasusvuoigaduvvon massin

Vearroetáhta sihtama mielde galggat sáhttit ovdanbidjat duodaštusa mii čájeha mo boahtu/massin lea meroštallon.

Naturálaaddosat – árvobidjan

Naturálaaddosat leat addosat mat addojit gálvvuid, ossosiid, govttolaš loanaid, bálvalusaid, geavahanvuoigatvuodaid dahje eará buriid hámis mat eai leat reaidarudat, šeahkat dahje sullasaččat.

Naturálaaddosat bargodilis leat dábálaččat vearrogeatnegasat. Dát guoská biddjoš dal attus oažžu háldui nuvttá dahje vuollehaddái. Boađut čállojit 2.1 postii.

Ovdamearka

Báلكáboah tu	40 000 kr
Penšuvdna (ii mánnápenšuvdna)	80 000 kr
Báلكká ja penšuvnna submi	120 000 kr

Uhcimusgeasus 1 molssaeavttu mielde:

Uhcimusgeasus meroštallon báلكáboadus:

$38 \% 40\,000 \text{ kr:s} = 16\,000 \text{ kr}$, muhto uhcimusgeasus ii galgga datte biddjot vuollelii go $31\,800 \text{ kr}$.

Uhcimusgeasus 2 molssaeavttu mielde:

Uhcimusgeasus meroštallon báلكáboadus: $40 \% 40\,000 \text{ kr:s} = 16\,000 \text{ kr}$

Anedettiin 2 molssaeavttu lea vuolimuš rádjá $4\,000 \text{ kr}$, iige $31\,800 \text{ kr}$.

Báلكáboad uhcimusgeasus 2 molssaeavttu mielde šaddá danne $16\,000 \text{ kr}$

Uhcimusgeasus meroštallon penšuvnna $26 \% 80\,000 \text{ kr:s} = 20\,800 \text{ kr}$

Uhcimusgeasus 2 molssaeavttu mielde $= 36\,800 \text{ kr}$

Go 2 molssaeavttu mielde šaddá alimus uhcimusgeasus, de galgá $36\,800 \text{ kr}$ čállot 3.2.1 postii.

Vearroetáhta meroštallá goappašiid molssaeavttuid mielde ja válljet dan gánnáheamosa.

Muhtin naturálaaddosiidda lea váttis mearridit justa árvvu. Danne leat mearriduvvon máksomearit mat adnojit meroštallat muhtin dákkár naturálaaddosiid árvvu. Ovddu máksomearri mii lea govttolaš loanain bargodilis, nuvttá borramis ja orrumis ja elektrovnnalaš gulahallamis (nuvttá telefvdna jna.) leat bájuhuvvon vulobealde. Bargoaddi biila iežas anus, geahča «Biila» 46. siiddus. Jus vearrogeatnegas naturálaaddosa árvvu ii leat ovdagihitii devdon, de galggat vearrodieđáhusas almmuhit addosa. Jus eai leat máksomearit árvobidjamii (geahča vulobealde), de it dárbbas almmuhit árvvu. Vearroetáhta árvobidjá naturálaaddosa du dieđuid vuodul.

Govttolaš loana ovdu bargodilis

Govttolaš loana ovdu bargodilis adno vearrogeatnegas boah tun jus 2013:s ledje loatnareanttut vuollegat go

Finánsadepartemeantta bidjan norbmareantomeari ja loana lea

• addán dálá dahje ovddeš bargoaddi, dahje

• addán earát ja bargoaddi lea gaskkustan loana, dahje loatna lea dagahuvvon bargodilis

Norbmareantomearri mearriduvvo gitta 6 geardde jahkái. 2013:s lea govttolaš loanaid norbmareantomearri guovtti mánotbajis:

- ođđajagemánus ja guovvamánus 2,25 proseantta
- njukčamánus ja cuoŋománus 2,25 proseantta
- miessemánus ja geassemánus 2,25 proseantta
- suoidnemánus ja borgemánus 2,25 proseantta
- čakčamánus ja golggotmánus 2,25 proseantta
- skábmamánus ja juovlamánus 2,25 proseantta

Ii mearkkaš maidege jus bargoaddi ieš lea lonen ruđa hálbbit reanttuide. Ii datge mearkkaš maidege ahte livččet ožžon seamma govttolaš loana bargodili boittolaga. Govttolaš loana ovdu ii datte vearuhuvvo go bargoaddi addá loana seamma eavttuiguin sutnje gii ii leat bargi dan bargosajis. Vearrogeatnegas ovdu dahká erohusa gaskal duohta mákson reanttu oktan divadiiguin loatnašiehtadusa mielde, ja reanttu norbmareantomeari vuodul. Jus ovdu ii leat ovdagihtii devdon, de fertet ieš meroštallat ovddu ja čállit dan 2.1.1 postii. Vearrogeatnegas ovdu ja dat reantu maid leat máksán leat geasusvuoigaduvvon ja čállojit 3.3.1 postii.

Nuvttá borran ja orrun

Nuvttá borran/orrun leat dábálaččat vearrogeatnegasat ja galget leat dieđihuvvon bálká- ja geassindieđáhusa 110-A kodii ja vearrodieđáhusii ovdagihtii devdon. Jus dus lea nuvttá borran ja orrun bargoorruma oktavuodas mii ii leat ruovttus, de ii galgga nuvttá borran ja orrun vearuhuvvot. Bargiin guđiin lea nuvttá borran sirdobargiorrumis galget vearuhuvvot seston borrangoluid ovddas ruovttus. Borranseastin meroštallo 80 kr jándora nammii ja galgá leat dieđihuvvon bálkán 143-A kodas.

Vearrogeatnegas nuvttá borrama ja orruma máksomearit leat 2013 boahtojahkái jándora nammii:

nuvttá orrun (borran ja orrun)	110 kr
nuvttá borran (buot borramat)	80 kr
nuvttá borran (guktii borran)	63 kr
nuvttá borran (oktii borran)	41 kr
nuvttá orrun (sierra dahje juohkán lanja)	30 kr

Nuvttá borran áhpebargiide

Áhpebargit guđiin 2013:s lea ollislaš personboahu badjel 600 000 kr, galget nuvttá borrama ovddu ovddas máksit vearu.

Vearrogeatnegas nuvttá borrama árvu galgá čállot bálká- ja geassindieđáhusa 119 (-A) kodii ja galgá leat ovdagihtii devdon vearrodieđáhusa 2.1.1 postii.

Áhpebargit 2013:s 600 000 kr dahje vuolibut boaduin, eai galgga máksit vearu nuvttá borrama ovddu ovddas. Vearuhis ovdu galgá čállot bálká- ja geassindieđáhusa 527 (-A) kodii. Dát submi ii galgga čállot vearrodieđáhusii.

Bargoaddi ii dieđe álo du jagi ollislaš personboadu. Bálká- ja geassindieđáhus sáhtta danne leat boasttoeavttuid vuodul. Bálká- ja geassindieđáhusa dieđut leat sirdon vearrodieđáhusii. Danne fertet dárkilit

dárkkistit ovdagihtii devdon dieđuid. Jus ovdagihtii devdon supmit leat boastut, de fertet ieš divvut vearrodieđáhusa 2.1.1 poastta.

Elektrovnnalaš gulahallan (nuvttá telefvdna, govdafierbmi jna.)

Meroštallon ovdu go lea bargoaddi telefvdna, govdafierbmi jna. (EK-bálvalusat) iežas anus go bálkkolaš ii leat dábálaš bargodilis, mearriduvvo gitta 4 000 kr ovttá EK-bálvalusas ja gitta 6 000 kr guovtti dahje mánja ovddas. Ovdu meroštallo bálvalusa dan oasi oppalaš árvvu vuodul mii lea badjel 1 000 kr. Bálvalusa árvvus adnojit fásta golut ja atnu mas gesso sisdoallobálvalusaid árvu, geahča vulobealde. Vejolaš iežasmáksu bálkkolaččas vuolida vearrogeatnegas ovddu mii vástida iežasmávssu. Ovddu galgá bargoaddi dieđihit 130-A kodus.

Sisdoallobálvalussan adnojit čuojahan 820- ja 829-ráiddu nummariidda, 4-logut nummariidda 1850-1899 intervállas ja sms/mms 4- ja 5-logut nummariidda. Jus bargoaddi máksá sisdoallobálvalusaid goluid, de ferte earuhit gaskal sisdoallobálvalusaid goluid iežas anus ja dákkár goluid fidnu anus. Bálkkolaš galgá vearuhuvvot bálkán dan maid bargoaddi máksá sisdoallobálvalusaid goluid ovddas iežas anus oktan šablongasupmiin. Jus leat ealáhusdoalli, de geahča vel «Ealáhusdieđáhusa 1» deavdán bagadusa 6995 poastta.

Jus dus lea leamaš nuvttá telefvdna jna. boahtjagi osiin, de lea vuodđun dat ollislaš golut dan áiggi go dus lea leamaš nuvttá telefvdna jna., muhto 4 000 kr (okta EK-bálvalus), 6 000 kr (guokte dahje mánja EK-bálvalusa) ja 1 000 kr (vearuhis submi) supmit, mat leat namuhuvvon bajábealde, galget meroštallamis vuoliduvvot gorálaččat nu galle olles ja álggahuvvon mánu ovddas go bálvalusat leat leamaš du hálddus.

Ossosat jna.

Oainnát odastuvvon dieđuid oasusvearuheami birra dás skatteetaten.no/aksjer.

Oasuseaiggátmálla

Oasuseaiggátmálla gusto fysalaš persovnaide, árbeomiide ja reastaluvvanomiide mas reastaluvvandebitora lea fysalaš persovdna. Regelat gustojit eaiggátvuhtii sihke norgalaš ja olgoriikkalaš fidnuin.

Oasuseaiggátmálla prinsihppa lea dat ahte oasusfitnet ja oasusvuoitu leat vearrogeatnegasat, muhto suddjengeasus sáhtá geahpedit vearrogeatnegas fitnega ja vearrogeatnegas vuoittu. Jagáš suddjengeasus galgá meroštallot juohke áidna ossosa ovddas ja addot sutnje guhte oamasta ossosa boahtjagi loahpas. Suddjengeasus ii sáhte goassige čállot gessosiin eará ossosiid boađuin.

Jagáš suddjengeasus sáhtá vuolidit vearrogeatnegas fitnega maid 2013:s lea ožžon.

Ovddit jagiid anekeahtes suddjengessosa sáhtát 2013 boahtjagis čállit seamma ossosa sihke oasusfitnega ja oasusvuoittu gessosiin.

Ossosiin dásseduvvo ee. iežaskapítaladuodaštus ja oasusfoandda juogadasat.

Mo meroštallo suddjengeasus?

Suddjengeasus = suddjenvuodđu x suddjenreantu

2013 suddjenvuodđu biddjo dábálaččat seamma go (ossosa) háhkanárvu/boahhtiárvu masa biddjo ossosa

ovddit jagiid anekeahtes suddjengeasus. 2013 boahtojagi lea suddjenreantu 1,1 proseantta.

Boahttiárvvu mearridit

2013:s háhkkon ossosiid, iežaskapítaladuođastusaid ja oasusfoandda juogadasaid boahttiárvvu mearrida Vearroetáhta 2014 čavčča. Dát árvvut leat vuodđun suddjengessosa meroštallamii ja vuitui/massimii go maññil realisere ossosiid.

Eanaš norgalaš ossosiid ja olgoriikkalaš ossosiid ovddas mat leat logahallon Oslo burssas, oaččut Vearroetáhtas “Aksjer og egenkapitalbevis” (RF-1088). Ossosiid boahttiárvvu dieđut ovdanbohtet dán dieđáhusas, ja fertet dan dárkkistit. Jus dohkkehat daid árvvuid mat dieđáhusas bohtet ovdan, de it dárbbas dan addit. Jus Vearroetáhtas it leat ožžon iežat ossosiin dieđáhusa, de galggat addit “Aksjer og fondsandeler mv.” (RF-1059). Soahtát maid ožžon “Aksjer og egenkapitalbevis” (RF-1088) gos oainnát ahte galggat addit RF-1059 dárkilat mearriduvvon ossosiid ovddas mat sierra tabeallas bohtet ovdan. RF-1059:s almmuhat boahttiárvvu, meroštalat vejolaš vearrogeatnegas fitnega mas suddjengeasus lea gesson ja meroštalat vearrogeatnegas vuoitu/geasusvuogaduvvon massima. Jus elektrovnnalaččat attát dieđáhusa, de oaččut veahki daid meroštallamiidda.

Vearroetáhta lea mearridan boahttiárvvu daid ossosiin jna. maid leat háhkan ovdal ođđajagemánu 1.b. 2013 ja maid birra Vearroetáhtas leat dieđut. Eanaš oasuseaiggádat leat Vearroetáhtas ožžon reivve mii čájeha mearriduvvon árvvuid.

Ovttasássit

Ovttasássit leaba soai guđet náitalkeahtá ássaba ovttas. Ovttasássit galgaba addit goabbatge vearrodieđáhusa ja galgaba dábálaččat livdnejuvvot sierralaga opmodaga ja boađu ovddas. Spiehkastagaid birra, geahča «Beallelaččat, logahallon guimmežat ja dieđihangeatnegas ovttasássit» 41. siiddus.

Opmodat ja opmodaga vuoiu vearuhuvvo nuppis dudnos guhte lea duohta oamasteaddji. Dállofidnu boađu/golu juogadas galgá álo vearuhuvvot nuppis dudnos guhte lea juogadasoamasteaddji, vaikke goappašagat ássabeahti ásođagas.

Ovttasássin sáhtát gáibidit gessosa dušše dan vealggi/daid vealgereanttuid ovddas maid ieš vástidat. Fuomáš ahte dus ii leat vuogiatvuolta oažžut gessosa reanttuid ovddas maid leat máksán ovttasássit ovddas. Dát gusto vaikke doai gaskaneatte leahppi soahpan goabbá galgá máksit reanttuid/oassemáksima.

Ovttasássit oktasaš opmodagain ja velggiin

Háldoamit maid ovttas oamasteahppi, mahkáš dállo, čállo dainna juogadasain maid goabbáge oamasta. Jus oamastangorri ii bođe ovdan šiehtadusas, de juhko opmodatárvu luohtta dudno gaskka.

Oktasaš vealgi man ovddas goappašagat vástideahppi loneheaddjái seamma bajis, čállo beliin goabbáige. Vejolaš siskkáldas, duohta šiehtadusa vealggi eará juohkima hárrái, ferte sáhttit čájehit sihtama mielde. Dákkár šiehtadus ferte leat čállon vealgeváldimis. Šiehtadusa nuppástusat eai adno gustojeaddjin jus eai čájehuvvo duohta ákkat nuppástusaide (omd. sakka bissovaš nuppástusat boahdodiliin). Vealggi reanttut juhkkojit seamma goris go vealgi.

Jus goappašagat leahppi dállofidnu juogadasoamasteaddjit, de galgá dállofidnu boađuid/goluid juogadasa

juohkit oamastanjuogadasaid mielde. Jus oamastangorri ii boađe ovdan šiehtadusas, de juhkkko boahto- ja gollojuogadas luohhta dudno gaskka.

Jus nubbi (dahje goappašagat) ii beasa atnit gessosiid dievaslaččat nu ahte šaddá vuollebáza, de sáhtá dákkár vuollebáhčaga čállit geasusin goappáge mañit jagiid positiivva bohtosii. Ovddit jagiid vuollebáza čállo 3.3.11 postii. Nuppi vuollebáhčaga ii sáhte sirdit gessosiin nuppi ovttasássái.

Báhčán ovttasássi juogakeahtes árbeopmodagas

Báhčán ovttasássi guhte lea juogakeahtes árbeopmodagas ovddeš ovttasássi háldoomiiguin, lea geatnegas jápminjagi addit sierra vearrodieđáhusa rohki boađu ovddas.

Jápminjagi livdnejuvvo báhčán ovttasássi iežas ja rohki boađus. Boađut livdnejuvvojit oktasaččat 2 vearroluohkás dahje sierra 1 vearroluohkás, das goabbá dagaha vuolimuš vearu oktiibuot. Olles opmodat (juogakeahtes árbeopmodagas) jagi loahpas livdnejuvvo ovttas (guovttegeardán opmodatgessosiin) báhčán ovttasássis. Livdnen ovttas birra, geahča «Beallelaččat, logahallon guimmežat ja dieđihangeatnegas ovttasássit» 41. siiddus.

Čuovvovaš jagis livdnejuvvo báhčán ovttasássi ovttaskas vearromáksin visot juogakeahtes árbeopmodaga boađu ja opmodaga ovddas.

Rohkis báhčán háldoomiid maid báhčán ovttasássi ii váldde juogakeahtes árbbis, šaddá sierra árbeomiid mielde. Árbeomit livdnejuvvojit sierra vearrosubjeaktan omiid opmodaga ovddas ja opmodaga vuoittus, ja árbeomit leat almmolaš dahje priváhta árbejuohkimis. Árbeomiid ovddas galgá addit vearrodieđáhusa.

Báhčán ovttasássi guđes lea juogakeahtes árbeopmodat sáhtá oažžut rohki ovdagihtii devdon vearrodieđáhusa go dan jearrá Vearroetáhtas.

Penšunboađu vearrogeasus ja vearroráddjen vuollegis dábálaš boađus

Ahkepenšunisttat – penšunboađu vearrogeasus

Penšunboađu vearrogeasus lea boahovearus ja oadjodivadis geasus daid penšunisttaide guđiin penšunboahtu oktiibuot lea dihto supmi rádjai.

Gii sáhtá oažžut vearrogeassosa

- Guđet ožžot ahkepenšuvnna álbmotoadjolága mielde
  - Guđet ožžot AFP almmolaš suorggis
  - Guđet ožžot AFP priváhta suorggis ovdal 2011 mađisáiggiin
  - Guđet ožžot vástideaddji penšuvnnaid EO/EEO-riikkain. Vástideaddji penšuvnnaid oaivvilduvvo penšuvdna dábálaš ja geatnegas penšunortnegiin mat fátmastit riikka visot ássiid

Jus oaččut dušše eará penšunaddosiid, omd. mearraolbmuidpenšuvnna dahje Stáhta penšunkássas sierraahkepenšuvnna, de it oaččo sierrageassosa.

Vearrogeassosa meroštallamii vuoddu – ollislaš penšunboahtu

Ollislaš penšunboahtu šaddá vuodđun vearrogeassosa meroštallamii. Ollislaš penšunbohtui gullet dábálaččat dát addosat:

- vearrogeatnegas penšuvdna bargodilis ja dan boittolaga maiddái penšuvdna olgoriikkas mii lea vearrogeatnegas Norggas
- penšuvdna olgoriikkas mii ii leat vearrogeatnegas Norggas
- dáluealáhat
- heaggareanttut oassin penšunortnegii bargodilis earret máksámuš kollektiivvalaš heaggareanttuin bargodilis ásahuvvon maŋŋil 2006 boahtojagi, mas premiija lea vearuhuvvon bargobohtun

Ollislaš penšunbohtui eai gula vearuhis penšunaddosat, nu go priváhta suorggi odđa AFP` kompensašunlasáhus ja álbmotoaju beallelašlasáhus ahkepenšuvnna ja AFP oažžuide go doaibmaáigi beallelašlasáhussii lea ovdal odđajagemánu 1.b. 2011.

Dan boahtojagis go vearromáksi álgá atnit álbmotoaju ahkepenšuvnna dahje AFP, de ii galgga ollislaš penšunbohtui gullat penšunbohtu maid lea ožžon ovdal dán áiggi.

Jus leat náitalan dahje dieđihangeatnegas ovttasássi, de mearriduvvo vearrogeasus beroškeahtá du beallelačča dahje ovttasássi boađus.

Vearrogeassosa sturrodad

2013 boahtojahkái lea alimus vearrogeasus 30 300 kr. It sáhte oažžut alibut vearrogeassosa go du boahtovearu ja oadjodivada supmi.

Vearrogeasus vuoliduvvo dáid háviid:

- Álbmotoaju ahkepenšuvnna vearrogeasus vuoliduvvo go leat olles penšuvnna váldán vuollil 100 proseantta. Ahkepenšuvnna sáhtá cehkkiid mielde váldit ná 20, 40, 50, 60, 80 dahje 100 proseantta (penšunceahki). Jus penšunceahki lea omd. 50 proseantta, de šaddá vearrogeasus 50 proseantta eanemus gessosis. Jus penšunceahki lea nuppástuhtton boahtojagi botta, de meroštallo boahtojahkái vihkkedallon gaskamearri. Jus omd. válddát 50 proseantta penšuvnna vuosttas jahkebeali ja 100 proseantta penšuvnna nuppi jahkebeali, de šaddá boahtojahkái vihkkedallon gaskamearri 75 proseantta.
- Almmolaš suorggi AFP dahje priváhta suorggi boares AFP (ovdal 2011) ja oktanaga lea bargobohtu, de vuoliduvvo penšuvdna bargoboađu ektui. Vearrogeasus vuoliduvvo seamma proseanttain go penšuvdna. Jus omd. oaččut olles AFP:s 35 proseantta, de šaddá vearrogeasus 35 proseantta alimus gessosis.
- Vearrogeasus vuoliduvvo vástideaddji nu galle mánu jagis go leat ožžon álbmotoaju ahkepenšuvnna dahje AFP. Jus dus lea 8 mánu leamaš penšuvdna, de oaččut dan 12 mánu vearrogeassosa 6 mánu ovddas.
- Vearrogeasus geahpeduvvo dađis badjel 170 750 kr penšuvnna ovddas ja nohká áibbas go du olles penšunbohtu lea 537 709 kr dahje dan eanet.

Submeráját

Vearrogeasus vuoliduvvo dađis go vearromáksi ollislaš penšunbohtu lea badjel Stuorradikki bidjan submerájáid. 2013 ovddas vuoliduvvo dađis geasus ná

- 15.3 proseantta ollislaš penšunboadus badjel 170 750 kr rájes 259 800 kr rádjai
- 6 proseantta ollislaš penšunboadus gaskal 259 800 kr ja 537 709 kr

Go váldá iežas atnui dássáduvvon penšuvnna ja/dahje oažžu penšuvnna dušše oasis boahtojagis, de vuoliduvvojit submeráját seammaláhkai go vearrogeasus.

Ávkkálaš dieđut dutnje gii leat náitalan/dieđihangeatnegas ovttasássi ja lea vuollegis penšuvdna Penšunboáđu vearrogeasus meroštallo oktagaslaččat brutto penšunboáđu vuodul. Geasus addo dan boahtovearus ja oadjodivadis mii goappásge meroštallo. Jus dus lea vuollegat jahkásaš penšuvdna go 170 750 kr eaige leat eará boáđut, de šaddá boahtovearu ja oadjodivada submi vuollegat go alimus vearrogeasus. Anekeahes alimus vearrogeassosa ii sáhte sirdit beallelažžii iige geassit dan nuppis. Jus dudnos leat kapitálaboáđut (reanttut jna.), de soaitá vearrodieđáhusas gánnáhit čállit kapitálaboáđuin muhtin oasi sutnje guđes lea vuolimuš penšuvdna. Guđes lea vuollegis penšuvdna sáhtá dalle buorebut ávkkástallat vearrogeassosa ja dudnuide šaddá oktiibuot vuolibut vearru. Jus dudnos leat kapitálagolut (reantogessosat jna.) de soaitá gánnáhit čállit kapitálagoluid dan beallelažžii guđes lea alimus penšuvdna/boahutu. Guđe boáđuid ja gessosiid sáhtá ieš juohkit, geahča “Beallelaččat, logahallon guimmežat ja dieđihangeatnegas ovttasássit” fáttá 41. siiddus.

Go ovdagihitii deavdá vearrodieđáhusa, de ii sáhte Vearroetáhta dákkár boáđuid ja gessosiid gánnáheamos vuogi mielde juohkit. Dát mearkkaša ahte jus dudnuide gánnáha eará juohkin go dat mii boahá ovdan ovdagihitii devdon vearrodieđáhusas, de fertebeahhti ieža divvut ja addi vearrodieđáhusaid. Boddosaš meroštallama das mii vearru šaddá maŋŋil vearrogeassosa, sáhtát iskkastit [dás skatteetaten.no](http://dás.skatteetaten.no).

Vearroráddjen vuollegis dábálaš boáđus

Vearroráddjen addo ihcalassii livnnege. Danne it dárbaš dan gáibidit. Sáhtát oažžut vearrowáddjema go oáččut lámispenšuvna danne go fidnonávccat leat hedjonan uhcimusat 2/3. Vástideaddji gusto jus álbmotoajus oáččut juogo boddosaš doarjaga, oarbásiidpenšuvna dahje penšuvna bearašdikšuide.

Sáhtát oažžut vearrowáddjema dallege go oáččut lassii doarjaga go lea oanehis ássanáigi Norggas.

Jus oáččut álbmotoajus bargočielggadanruđa seamma áiggis go oáččut lámispenšuvna, de ii leat dus gáibáduš vearrowáddjemii.

Vearroráddjenregel mearkkaša ahte ii galgga máksit boahtovearu dahje oadjodivada jus boahutu ii leat badjel dihto submerájaid maid Sturradiggi mearrida. Submerájaid birra, geahča ”Vearromeroštallama” oasis. Vearroráddjen addo dallege go namuhuvvon vearuid submi maŋŋil dábálaš vearroweroštallama lea badjel 55 proseantta boáđu ja submerájá erohusas.

Geahča “Skatteregler for pensjonister” [dás skatteetaten.no](http://dás.skatteetaten.no) eanet dieđuide vearrowáddjema birra.

Boáđu meroštallan

Vearroráddjema meroštallanvuodđu lea dábálaš boáđu vuodul. Vearrodieđáhusas ii leat sierra poasta dábálaš bohtui. Gávnahan dihtii boáđu (boahtovearu vuoddu submi) lea 3.6 poasta vuodđun. Dábálaš boáđu lasáhusat vásttolaš fidnu juogadeamis (2.7.10 dahje 2.7.11 poasta) galget das gessot. Dasto lasiha jus ležžet

- sierrageassosa (3.5 poasta)
- oasusfitnege ja/dahje oasusvuoituin suddjengeassosa, geahča «Ossosat jna.» fáttá 70. siiddus.

Galgá lasihuvvot 1,5 proseantta šablongalaš boahtolasáhus dan nettoopmodahkii mii lea badjel 200 000 kr (100 000 kr goappáge beallelažžii). Beallelaččaide/dieđihangeatnegas ovttasássiide galgá nettoopmodat biddjot 50 prosentii sudno ollislaš nettoopmodagas. Boahtolasáhusa meroštallamis ii leat vuodđodálu opmodatárvu dan nettoopmodagas mielde (namalassii iežas dállu mas fásta ássat 31.12.2013).

Vuodđodállun adno dás maiddá eanadoalu ássanviessu lunddolaš merkejuvvon viessosajiin.

---

1 ovdamearka

Eva váldá 100 proseantta penšuvnna ja lea penšunista miehtá jagi. Penšunboahu lea 150 000 kr. Sus eai leat eará boadut.

Eva vearru meroštallo ná:

Eva vearru ovdal vearrogeassosa	24 928 kr
-Vearrogeassus (alimus seamma go livdnejuvvon vearru)	24 928 kr
= Eva vearru	0 kr

Eva ii sáhte oazžut alibut vearrogeassosa go boahtovearu ja oadjodivada supmi.

Eva lea náitalan, ja beallelaččas ii leat vuogiatvuohtha penšunboahu vearrogeassosii. Beallelaččas leat 20 000 kr reantoboadut. Vai galgá sáhttit ávkkástallat vearrogeassosa dievvasit, de berre beallelačča reantoboahu čállot Eva fárus. Eva vearru dalle lassána 5 600 kr (20 000 kr:s 28 %) 30 528 kr rádjai, seammás vuoliduvvo beallelačča vearru 5 600 kr:in.

Eva vearru meroštallo dalle ná:

Eva vearru ovdal vearrogeassosa	30 528 kr
-Vearrogeassus	30 300 kr
= Eva vearru	228 kr

Boahtosirdin dagaha ahte son oazžu alimus vearrogeassosa.

Oktiibuot oazžuba beallelaččat vuoliduvvot vearu 5 372 kr:in.

---

2 ovdamearka

Bente váldá 100 proseantta ahkepenšuvnna ja lea penšunistan miehtá jagi. Penšuvdna lea 480 000 kr.

Vearrogeassus galgá vuoliduvvot guovtti ceahkis. Vearrogeassus vuoliduvvo 15,3 proseanttain ollislaš penšunboadus badjel 170 750 kr rájes 259 800 kr rádjai ja 6 proseantta ollislaš penšunboadus gaskal 259 800 kr ja 537 709 kr.

Bente vearrogeassus meroštallo ná:

Alimus vearrogeassus	30 300 kr
-Vuoliduvvo dađis (259 800-170 750) x 15,3 proseantta	13 625 kr
-Vuoliduvvo dađis (480 000-259 800) x 6 proseantta	13 212 kr
= Bente vearrogeassus	3 463 kr

Ovdamearka: Ovttaskas lámispenšunista

Dábálaš vearroweroštallan:

2.2.1 poasta	Lámispenšuvdna	180 000 kr
3.1.1 poasta	Reantoboadut	6 000 kr
3.2.1 poasta	Uhcimusgeassus	46 800 kr
3.5 poasta	Sierrageassus	32 004 kr
3.6 poasta	Boahtovearu vuodtu submi	107 196 kr

Vearroweroštallan vearrowráddjenregela mielde

Meroštallanvuodđu vearru (3.6 poasta)	107 196 kr
+ sierrageasus	32 004 kr
+ boahtolasáhus 1,5 % badjel 200 000 kr nettoopmodagas, namalassii	
800 000 kr – 340 000 kr (vuodđodállu) – 200 000 kr	3 900 kr
= Vearroráddjema meroštallanvuodđu	143 100 kr
-Submerádjá	127 000 kr
= Submi mas galgá 55 % vearru meroštallot	16 100 kr
Alimus vearru vearroráddjenregela mielde	8 855 kr

Boahtovearru ráddjejuvvo ná:

Dábálaš boahtovearru vearroráddjema haga livččii šaddan 25 273 kr. Dábálaš vearru lea badjel alimusvearu mii lea 8 855 kr. Vearromáksis galgá danne ráddjet vearu mii su vearu vuolida 16 418 kr:in. Opmodatvearru ii vuoliduvvo, go opmodatvearru ii fátmastuvvo vearroráddjenregeli.

Vearromeroštallan

Ovttaskas

Jus boahu lea badjel 127 000 kr, de ii galgga vearrosubmi dan boađus mii lea gildii ja fylkii, oktasašverru ja oadjodivadii leat badjel 55 proseantta dan supmis mii lea badjel 127 000 kr. Vejolaš alimusvearru ja/dahje opmodatvearru ii galgga njeidot.

Beallelaččat – váldoregel

Beallelaččaide meroštallo vearroráddjen oktagaslaččat goabbáige. Opmodat, kapitálaboadut ja kapitálagolut maid beallelaččat sáhttiba vearrodiedáhusas ieža juohkit gaskaneaskka, galgá juogaduvvot beliin goabbáige. Guđe boađuid ja gessosiid sáhttiba ieža juohkit, geahča “Beallelaččat, logahallon guimmežat ja diedihangeatnegas ovttasássiit” fáttá. Jus goappáge beallelačča meroštallon boahu lea badjel 116 700 kr, de ii galgga submi gildii ja fylkii boahtovearus, oktasašvearus ja oadjodivadis leat badjel 55 proseantta dan supmis mii lea badjel 116 700 kr. Vejolaš alimusvearru ja/dahje opmodatvearru ii galgga njeidot.

Mii vearru šaddá dábálaš regeliid mielde meroštallo dan vuodul mo leahppi vearrodiedáhusas juohkán kapitálaboaduid/-goluid. Juohkin sáhtá danne mearkkašit dasa ahte galgá go vearru ráddjejuvvo ja vearroráddjema sturrodahkii.

Vai fidnešii nu vuollegis vearu go vejolaš, de dábálaččat gánnáha čállit kapitálaboaduid dan beallelačča vearrodiedáhussii guđes lea vuolimuš boahu ja guđes lea vearroráddjen, ja kapitálagoluid fas dan beallelačča vearrodiedáhussii guđes lea alimus boahu.

Go ovdagihtii deavdá vearrodiedáhusa, de ii sáhte Vearroetáhta juohkit dákkár boađuid ja gessosiid gánnáheamos vuogi mielde. Dát mearkkaša ahte jus dudnuide gánnáha eará juohkin go dat mii boahá ovdan ovdagihtii devdon vearrodiedáhusas, de fertebeahhti ieža divvut ja addit vearrodiedáhusaid. Boddosaš meroštallama das mo vearru šaddá maŋŋil vearrogessosa, sáhtát iskkastit dás skatteetaten.no

Beallelaččat gain nubbi oazžu lámispenšuvnna ja beallelašlasáhusa –váldoregelis spiehkastat

Jus don dahje du beallelaš oazžu lámispenšuvnna oktan beallelašlasáhusain, de vearroráddjen meroštallo ovttas du ja beallelačča ollislaš boađu vuodul. Dát gusto beroškeahttá livdnejuvvo go beallelaččat sierra vai ovttas. Jus boahu lea alibut go 233 400 kr, de ii galgga dábálaš boađu ja oadjodivada vearu submi leat

badjel 55 proseantta badjilmanni supmis. Vearrovuolideapmi galgá juhkkovuvvot gorálaččat goappáge beallelačča vearrojuogadasas ovdal vuolideami. Vejolaš alimusvearru ja/dahje omodatvearru ii galgga vuoliduvvot.

Ovdamearka: náitalan lámispenšunista
Dábálaš vearromeroštallan 1. luohkás

1 beallelaš

2.2.1 poasta Lámispenšuvdna	220 000 kr	Oadjodivat	10 340 kr
3.1.1 poasta Reantobohtu			4 000 kr
3.2.1 poasta Uhcimusgeasus			57 200 kr
3.5 poasta Sierrageasus	32 004 kr		
3.6 poasta Boahtovearu vuoddu submi	134 796 kr	Boahtovearru	24 541 kr
Boahtovearu ja oadjodivada submi	34 881 kr		

2 beallelaš

2.2.1 poasta Lámispenšuvdna	260 000 kr	Oadjodivat	12 220 kr
3.2.1 poasta Uhcimusgeasus	67 600 kr		
3.3.1 poasta Reantogolut	3 000 kr		
3.5 poasta Sierrageasus	32 004 kr		
3.6 poasta Boahtovearu vuoddu submi	157 396 kr	Boahtovearru	30 869 kr
Boahtovearu ja oadjodivada submi	43 089 kr		

Vearromeroštallan vearroráddjenregela mielde

Reantoboađuid/-goluid juohkin

Reantoboađut: 4 000 kr /2 = 2 000 kr

Reantogolut: 3 000/2 kr = 1 500 kr

1 beallelaš

Vearu meroštallanvuodđu (3.6 poasta)	134 796 kr
+ Sierrageasus (3.5 poasta)	32 004 kr
Iežas reantoboađuid ovddas geasus	4 000 kr
Lasáhus bealis beallelaččaid ollislaš reantoboađuin	2 000 kr
Geasus bealis beallelaččaid ollislaš reantogoluin	1 500 kr
=Vearroráddjema meroštallanvuodđu	163 300 kr
Submerádjá	116 700 kr

Alimus vearru šaddá 46 600 kr:s 55% (163 300 kr -116 700) 25 630 kr

Dábálaš vearru 34 881 kr lea badjel alimusvearu mii lea 25 630 kr. 1 beallelaš galgá danne oažžut 9 251 kr vearrovuolidusa.

2 beallelaš

Vearu meroštallanvuodđu (3.6 poasta)	157 396 kr
+ Sierrageasus (3.5 poasta)	32 004 kr
Iežas reantogoluid ovddas geasus	3 000 kr
Lasáhus beallelaččaid ollislaš reantoboađuin bealli	2 000 kr
Geasus beallelaččaid ollislaš reantogoluin bealli	1 500 kr

=Vearroráddjema meroštallanvuodđu

192 900 kr

Submerádjá

116 700 kr

Alimus vearru šaddá 76 200 kr:s 55% (192 900 kr – 116 700 kr) 41 190 kr

Dábálaš vearru 43 089 kr lea badjel alimusvearu mii lea 41 910 kr. 2 beallelaš galgá danne oažžut 1 179 kr vearrovuolidusa.

Vearrogeasus dahje vearroráddjen

Muhtin háviid sáhttet vearromásis leat addosat mat devdet sihke pensunboadju vearrogeassosa ja vearroráddjema eavttuid, juogo vearrul. § 17-1 (vuollegis dábálaš boahu) dahje § 17-4 (heajos vearronávccaid) mielde. Dát sáhttet ovdamearkka dihtii gustot

-sirdimis nuppi addosis nubbái

-oarbásiidpensuvnna ahkepenšuvdnii

-lámispensuvnna dan geažil go fidnonávccat leat hedjonan uhcimusat 2/3 ahkepenšuvdnii

-oažžu sihke ahkepenšuvnna ja lámispensuvnna dan geažil go fidnonávccat leat hedjonan uhcimusat 2/3:in

- ovdamearkka dihtii 80 proseantta lámispensuvdna ja 20 proseantta ahkepenšuvdna

Vearroetahta sáhtta dáid háviid meroštallat vearu dan regela mielde mii dagaha dan boahtojahkáid vuolimus vearu.

Boddosaš regelat

Boddosaš regelat leat addon pensunisttaide guđiin lea vuollegis dábálaš boahu guđet ožžot sakka stuorát vearronoađi daid odđa regeliid geažil. Boddosaš regelat leat ráddjejuvvon náitalkeahtes olbmuide geain lea vuollil 400 000 kr bruttoboahu ja náittospáraide guđiin ollislaš bruttoboahu lea vuollil 770 000 kr.

Geaidda gustojit boddosaš regelat?

-Ovttaskas vearromásái guđes lea gáibáduš vearrogeassosii ja leat alibut kapitálagolut go kapitálaboadju ja guhte 2010 ovddas oaččui vearroráddjema

-Náittospárrii mas dušše nuppis lea gáibáduš vearrogeassosii, vearroráddjemii dahje lámisvuoda sierrageassosii vearrolága § 6-81 vuosttas lađđasa mielde ja 2010:s oaččui vearroráddjema mearriduvvot ovttas

-Náittospárrii mas goappašiid beallelaččain lea gáibáduš juogo vearroráddjemii dahje vearrogeassosii ja oktiibuot leat eanet kapitálagolut go kapitálaboadju ja mii 2010:s oaččui vearroráddjema mearriduvvot ovttas.

Lassivearu meroštallan

Lassivearru galgá ná meroštallot:

-Náitalkeahtes olbmuide meroštallo dat buohstahtedettiin vearu mii lea meroštallon daid odđa regeliid mielde vearrogeassosa birra dainna vearuin mii lea meroštallon vearroráddjenregela mielde.

-Náittospáraide meroštallo dat buohstahtedettiin vearu mii lea meroštallon vearrogeassosa dahje vearroráddjema birra odđa regeliid mielde dainna vearuin mii lea meroštallon daid regeliid mielde mat gustojit lámis náittospáraide mat ožžot mearriduvvot boaduid ovttas vearroráddjenregela mielde vearrul. § 17-2 nuppi lađđasis. Guđiin lea ahkepenšuvdna ja leat ožžon vearuhis beallalašlasáhusa, galgá vearuhis beallalašlasáhus vuoliduvvon sierra uhcimusgessiin biddjot vearroráddjema meroštallanvuodđu vai buohstahttinvuodđu galgá šaddat riekta.

Vearrovuolideapmi 2013 boahtojagi ovddas

Bruttoboahtu lea vuodđun.

-Ovttaskasat vuollil 220 000 kr bruttoboađuin ožžot vearovuolideami mii vástida 33 prosentii visot lassivearus mii lea badjel 600 kr.

-Ovttaskasat badjel 440 000 kr bruttoboađuin eai oaččo vearovuolideami.

- Guđiin lea badjel 220 000 kr bruttoboahtu vuoliduvvo vearovuolideapmi gorálaččat lassáneaddji boađuin gitta 440 000 kr rádjai. Vearru vuoliduvvo 33 proseanttain dan vearovuolideamis mii šaddá dán vuogi mielde.

-Náittospárra vuollil 330 000 kr bruttoboađuin oažžu vearovuolideami mii vástida 33 % visot lassivearus mii lea badjel 1 200 kr

-Náittospárra badjel 770 000 kr bruttoboađuin ii oaččo vearovuolideami

-Guđiin lea badjel 330 000 kr bruttoboahtu vuoliduvvo dađis vearovuolideapmi gorálaččat lassáneaddji boađuin gitta 770 000 kr rádjai. Vearru vuoliduvvo 33 proseanttain dan vearovuolideamis mii šaddá dán vuogi mielde.

Sierrageasus ovttaskas fuolaheaddjái

2013 rájes lea álggahuvvon odđa sierrageasus ovttaskas fuolaheaddjái guhte lea NAV:s ožžon viiddiduvvon mánnáoaju mánnáodjolága § 9 mielde. Sierrageasus buhte 2 vearroluohká ovttaskas fuolaheaddjái. Buot ovttaskas fuolaheaddjit galget 2013 rájes livdnejuvvot 1 luohkás.

Sierrageasus addo guđiide orrot okto ja guđiin lea fuolahus vuollil 18 jahkásaš mánnái/mánáide. Dát guoská biebmománá/-mánáid oktofuolahussiige. Oaččut gessosa seamma galle mánu ovddas go leat ožžon viiddiduvvon mánnáoaju. Viiddiduvvon mánnáodju lea mánnáodju ovttá máná eanet ovddas go gallis duođaid ássat duinna ovttas.

2013 ovddas lea sierrageasus 3 930 kr mánnui. Dievas geasus šaddá 47 160 kr jahkái. Jus leat mánnái (mánáide) šiehtadan juohkit ássanbáikki nuppiin váhnemiin ja danne oaččut NAV:s viiddiduvvon mánnáoaju, de addo sierrageasus bealle mánnomávssuin.

Ovttaskassan lohko son guhte lea náitalkeahtá, earránan, sierranan, leaska dahje guhte lea vuollil jagi leamaš ovttasási.

It adno ovttaskassan jus

- leat leamaš ovttasási badjel 12 mánu
- ožžon ovttasásiin máná
- leat náitalan

Manjit mánu rájes go dákkár dilli šaddá, de viiddiduvvon mánnáoaju máksin nohká ja maiddái sierrageassosa vuoigatvuohta ovttaskas fuolaheaddjái. Viiddiduvvon mánnáodju ja sierrageasus addo dassái go mánná deavdá 18 jagi. It oaččo sierrageassosa jus dus dušše leat badjel 18 jahkásaš mánná/mánát, vaikke ain fuolahat máná. Eanet dieđut dan birra ahte geas lea gáibáduš viiddiduvvon mánnáodju oainnat dás nav.no.

Sierrageasus oidno 3.5.5 poasttas. Sierrageasus oktiibuot lea rehkenaston NAV dieđuid vuodul viiddiduvvon mánnáoaju birra maid don leat ožžon. Geasus addo ihcalassii livnnetmeannudeamis.

It sáhte 3.5.5 poastta supmi nuppástuhttit. Jus oaivvildat ahte submi dahje galle mánu viiddiduvvon

mánnáoadju lea leamaš, lea boastut, de fertet NAV:in váldit oktavuoda jus áiggožat dieđuid divvut. NAV sádde daid divvojuvvon dieđuid viiddiduvvon 2013 mánnáoadju birra Vearroetáhtii.

Sierrageasus bealle meriin goappáge váhnemiidda gáibida ahte viiddiduvvon mánnáoadjuge lea juogaduvvon NAV máksimis. Váhnemiid gaskasaš šiehtadus sierrageassosa juogadeamis ii dagat ahte sierrageasus juogaduvvo livnnegis.

Jus leat EEO-riikavuloš ráddjejuvvon vearrogeatnegasvuodain boadu ovddas Norggas, de lea dus sierrageassosii vuoigatvuohta jus gáibidat dábálaš gessosiid vearrologa § 6-71 mielde, dego ledjet verolaččat ássi. Eaktun lea ahte olles dahje lagabui olles du barggu, doaimma dahje penšuvnna boahu galgá vearuhuvvot Norggas.

Sierrageassosat stuorra buohcogoluid ovddas

Buohcogoluid sierrageassosa mearrádus lea loahpahuvvon 2012 boahtojagi rájes. Stuorradiggi lea mearridan boddosaš regela ahte galgá stuorra buohcogoluid sierrageassosa heaittihit 3 jagi áiggis. 2015 boahtojagi rájes nohká stuorra buohcogoluid sierrageasus ollásit.

Sáhtát gáibidit stuorra buohcogoluid sierrageassosa dušše jus ovdal leat ožžon buohcogoluid sierrageassosa sihke 2010` ja 2011` livnnegis. It datte sáhte gáibidit sierrageassosa daid goluid ovddas mat laktásit bátnedikšumii, sáhttui ja dálui. Dát guoská vaikke ožžotge sierrageassosa dákkár goluid ovddas 2010` ja 2011` livnnegis.

2013 boahtojahká galgá sierrageasus geahpeduvvot. 2013 boahtojahká addo sierrageasus 67 prosentii geasusvuoigaduvvon goluin. Dát geahpedeapmi dahkko livnnetvuogádagas ihcalassii.

Sierrageasus addo daid goluid ovddas mat leat bastevas buohcuvuoda dahje hedjodaga geažil, jus golut boahtojagis šaddet uhcimusat 9 180 kr. «Bistevažžan» oaivvilduvvo ahte buohcuvuoda/hedjodat adno bistit uhcimusat guokte jagi. Ii addo sierrageasus goluide mat earáin dábálaččat leat vástideaddji buohcuvuoda dahje hedjodaga haga. Fertet sihtama mielde sáhttit jáhkehahttit/duodaštít dáid goluid. Jus fuolahat máná guđes lea bastevas buohcuvuoda dahje hedjodat, de sáhtát oažžut sierrageassosa geahččolassigoluide, jus golut eai leat gesson máná geahččo- ja dikšogollun, geahča 3.2.10 poastta Váhnengeasus mánáidgárddi jna. goluide. Dákkár goluid sáhtta geassit vaikke dat leat vuollil 9 180 kr.

Jus dus dahje earáin geaid fuolahat leat eará geasusvuoigaduvvon buohcogolut, de sáhtta dáidge geassit jus dat oktan geahččogoluiguin šaddet uhcimusat 9 180 kr. Jus buohcogolut oktiibuot leat vuollil 9 180 kr, de addo sierrageasus dušše geahččolassigoluide. Fuolahus lea dalle go mávssát viehka stuorra oasi su dábálaš eallingoluin. Buohcogolut eai galgga lohkkot go árvvoštallá lea go fuolahus.

Jus beallelaččat gáibideaba goabbatge sierrageassosa, de fertejit goappásge leat badjel 9 180 kr ovddas golut.

Buohcogolut fertejit Vearroetáhta sihtama mielde jáhkehahttot/duodaštuvvot. Geasus addo lassigoluide maid Vearroetáhta gávnnaša sakka jáhkehahttin ahte dus leat leamaš. Skovit maid beroštussearvvit leat ráhkadan čielggadan dihtii dihto buohcuvuoda lassigoluid, eai dárbbas leat doarvái duodaštít/jáhkehahttit goluid. Jus jeavddalaččat oaččut lassigoluid maid sáhtta leat váttis duodaštít, de sáhtta leat doarvái jáhkehahttit

lassigoluid maŋŋálas áigodagas jagi áigge (uhcimusat ovtta mánu).

Sáhtta addot sierrageasus stuorra buohcogoluid ovddas lassin sierrageassosa lámisvuoda geažil. Bistevaš buohcuvuoda/bistevaš hedjodaga geažil gollun adnojit ee. njuolga golut (dálkkas- ja doaktárgolut jna.), eahpenjuolga golut (lassigolut bajiduvvon dáhkáduspremiijas jna.), lassigolut divruduvvon biebmodoalu (divrras diehtta) geažil ja golut gehččui, dikšui ja veahkkái dálus. Golut mat dus livččii beroškeahhtá buohcuvuodas, eai vuoigadahte sierrageassosii.

Jus almmolašvuodas leat ožžon doarjaga máksit goluid guoski buohcuvuodas dahje hedjodagas, ja lea vearuhis doarjja (omd. vuodđodoarjja dahje veahkkedoarjja), de galgá doarjja vuolidit goluid. Máksingolut dálkkodeami, divššu dahje orruma ovddas ásašusas dahje boittolaga almmolaš norgalaš dearvvašvuodasuorggi priváhtadoaimmaheaddji dearvvasvuodabargiid luhtte, vuoigadahttet dušše sierrageassosii jus vástideaddji dálkkodeami, divššu dahje fuola eai sáhte fállat norgalaš dearvvasvuoda- ja sosiálasuorggis, ja fállat árvoštallo fágalaččat dohkálažžan.

Ovdamearka

Dus leat buohcogolut mat šaddet 10 000 kr (eai geahččogolut). Buohcuvuoda oktavuodas oáččut 1 000 kr vearuhis almmolaš doarjaga. Du buohcogolut šaddet dán maŋŋil 9 000 kr. Dalle ii leat dus gáibádus sierrageassosii, go submi lea vuollil 9 180 kr submerájá. Doarjja ii datte galgga gessot eará goluin go daid goluin maid doarjja galggašii máksit.

Erenoamážit sohkarváddalaččaid birra:

Guoski lassigolut mat laktásit diabetesii, sáhttet ovdamearkan leat lassigolut dáidda:

- liigegollamii biktasiin ja gávnniin
- aliduvvon dáhkáduspremiijai jna.
- juolgedikšumii
- fysioterapiijii
- veahkkeneavvuide ja biergasiidda dikšumii, oktan sierraskuovaiguin ja suohkuiguin
- borramuššii, oktan dovdaborramuša goluiguin
- dálkasiidda

Duođašteami/jáhkehahtti gáibádusat lassigoluid ovddas mat laktásit sohkarváddii, leat seamma go eará buohcogoluid ovddas. Dát mearkkaša ahte lassigoluid maid álkít sáhtta duođaštit guittiiguin, galgá sáhttit ovdanbidjat Vearroetahta sihtama mielde. Ovdamearkkat dákkár goluide leat golut iežasosiide, veahkkeneavvuide ja biergasiidda.

Borranlassigoluid mearrideamis, biddjo vuodđun SIFO (Statens institutt for forbruksforskning) 2013 standárdabušeahhta borramušaid ja juhkamušaid atnugoluide, geahča sifo.no. Dát standárdabušeahhta earuha borramuša ja juhkamušaid goluid gaskal iešguđet ahkejoavkkuid ja sohkašielid, ja váldá vuhtii stuorradoalloovdduid dan láhkai ahte máŋggas juogadit dálloalu. Lea doarvá ahte sáhtta ovdanbidjat goluid guittiid mat gullet borramuša (muhto ii šukuláda, chipsa ja sullasaččaid) ja juhkamušaid (muhto ii fal juhkamušaid main lea alkohola) oastimii boahtojagis uhcimusat ovtta mánu maŋŋálas áiggis.

Geasusvuoigatvuohta lea dušše dárbbalaš borranlassigoluide. Dát mearkkaša ahte it sáhte oážžut gessosa eahpegovttolaš divrras biebmodoalu lassigoluide. Jus biebmodoallu gullá stuorát dálloallui, de lea geasusvuoigatvuohta dušše du lassigoluide, vuoliduvvon vejolaš stuorradoalloovdduin. Jus it sáhte jáhkehahttit man olu leat duohta lassigolut borramii, de sáhtta lassigoluid bidjat šablonaččat 4 000 kr

olles 2013 boahtojahkái. Submái gullet vel dovdoborramuša golut.

Ereliiggánit dálu divodeami/heiveheami birra *ovdal* 2012.

Sáhtát ain gáibidit sierragessosa buohcogoluid ovddas divodit/heivehit dálu 2013 ja 2014 boahtojagiide jus

- golut leat šaddan *ovdal* 2012 ja
- 2011 dahje árabut boahtojagi livnnegis lea dohkkehuvvon ahte golut juogaduvvojit gessosii mángga boahtojahkái.

Sierrageasus dákkár báhcánsuomái ii galgga vuoliduvvot.

Ovdamearka

Golut dálu heiveheapmái

Káre fertii 2008:s atnigoahit juvlastuolu. Buohcuvuođa/hedjodaga geažil divodii/heivehii son seamma jagi dálu juvlastuolloatnui nu ahte sáhtta ain orrut das birra jagi. Golut šadde 450 000 kr. 2008 boahtojagi livnnegis adnojuvvo golut ollásit buohcogollun maid sáhtii juohkit 10 jahkái, namalassii 45 000 kr jahkái.

Báhcán submi gessosii 2012 boahtojagi livnnegis šaddá de 225 000 kr (450 000 – 225 000 = 225 000).

Káre sáhtta 2013-2014 boahtojagiin gáibidit sierragessosa báhcánsupmi ovddas.

Sirdobargit

Dus lea borrama ja orruma lassigoluide, ja ruovttumátkkiide (ruovttufitnamiidda) geasusvuoigatvuohta go it sáhte orrut ruovttustat (verolaš ássanbáiki) barggu dahje doaimma geažil, geahča 3.2.7 ja 3.2.9 poastta. Eaktun lea ahte gaskka gaskal bargosaji dálu ja du ruovttu lea nu guhki ahte it sáhte johtit dan gaskka beaivválaččat. Lohkamat (studiat) eai adno bargun dán oktavuodas. Jus lohkamat leat váldoággan dasa ahte ii oro ruovttus, de it adno sirdobargin vaikke dus lea oasseáigebargu lassin lohkamiid.

Jus leat boahtojagi loahpas ovttaskas ja 22 jahkásaš dahje boarrásat (riegádan 1991 dahje dan árabut), de lea maiddái dábálaččat eaktun ahte finat ruovttus uhcimusat juohke goalmát vahkku. Jus lea oanehis mátkegaska, de gáibiduvvo ahte finat dájvjjibut. Hárvenut ruovttufitnamiid sáhtta dohkkehít jus erenoamáš ákkat dan bearihit, omd. buohcuvuođa, heajos ruhtadili dahje eahkediid lohkamiid geažil.

Jus boahtojagi loahpas leat ovttaskas ja vuollil 22 jahkásaš, de ii leat biddjon makkárga vuolimus rádjá dasa man dájvá fertet ruovttus fitnat, muhto regelat gáibidit ahte finat nu jeavddalaččat ja dájvá go lea govttolaš dilálašvuodaid mielde. Jus eahpidat ahte finat go doarvái dájvá, de váldde Vearroetáhtain oktavuoda. Du verolaš ássanbáiki lea dat gos du ruoktu adno leamen. Dus sáhtta leat dušše okta verolaš ássanbáiki. Verolaš ássanbáiki ja ássanbáiki logahallon álbmotregistaris lea dábálaččat dat seamma. Jus oaivvildat ahte deavddát eavttuid leat sirdobargin, de berrešit Vearroetáhtii dan birra diedihit.

A ovdamearka

Nuvttá telefodna miehtá 2013 boahtojagi

Bálvalusa árvu   3 000 kr

– Vearuhis submi   1 000 kr

= Vearrogeatnegas ovdu   2 000 kr

B ovdamearka

Bargoaddi ruhtaduvvon telefodna ja govdafierbmi miehtá 2013 boahtojagi.

Bargi máksá ieš 1 500 kr.

Bálvalusa árvu (govdafierbmi + telefodna)	9 000	kr
– Vearuhis submi	1 000	kr
= Meroštallon ovdu ovdal ráddjema	8 000	kr
Ráddjejuvvon guovtti bálvalusa alimussubmái	6 000	kr
– Bargi iežasmáksin	1 500	kr
= Vearrogeatnegas ovdu	4 500	kr

C ovdamearka

Nuvttá telefodna (okta EK-bálvalus) guhtta mánu.

Bálvalusa árvu dan áiggis	3 500	kr
– Vearuhis submi 1 000 kr x 6/12	500	kr
= Meroštallon ovdu ovdal ráddjema	3 000	kr
Ráddjejuvvon 6/12 rádjai alimus ovddus mii lea 4 000 kr	2 000	kr
= Vearrogeatnegas ovdu	2 000	kr

Mánngalágan regelat gustojit dasa ahte gos du verolaš ássanbáiki adno, ja lea dan duohken adnot go bearašsirdobargin vai ovttaskas sirdobargin, geahča vulobealde. Dábálaččat lea nu ahte gos dávjjimusat idjadat (jándorvuoinjastanregel) dat adno du verolaš ássanbáikin, jus eará ii čuovo daid ereliiggánis mearrádusain mat gusket bearašsirdobargiide ja ovttaskas sirdobargiide.

Árvvoštallamis ahte gos du verolaš ássanbáiki adno leamen, sáhtta leat mearrideaddjin nannet ahte adno go dálлу iehčanassan vai sorjavažžan.

Iehčanas dahje sorjavaš dálлу

Dálлу adno iehčanas dálлun go dálу vuodđooasi (dahje ássanareála) atnuviidodat lea uhcimusat 30 kvm. Jus mánngas ássat dálus, de lasihuvvo dálу uhcimusat rádjá vel 20 kvm juohke badjel 15 jahkásaš ássi nammii. Vai dálлу galgá adnot iehčanassan, fertet dan vel hálldašit uhcimusat 12 mánu ja sáhttit dan atnit buot vahkkobeivviid. Dálus ferte maiddái leat čáhci ja golggiidus siste.

Jus láigohat dálу sierra ásodagas gos earát ássat (láigolatnja), de sáhtát gáibidit ahte dat areála mii galgá biddjot vuodđun, lea dat areála maid hálldašat okto ja du juogadas oktasaš areálas oktiibuot. Jus sierra ásodagas leat čieža dahje eanet badjel 15 jahkásaš ássi, de galgá biddjot vuodđun dušše dat areála maid don okto hálldašat.

Sorjavaš dálлun oaivvilduvvo dálлу mii ii deavdde iehčanas dálу gáibádusaid.

Bearašsirdobargit

Adnot bearašsirdobargin go ruovttugielddastat ásat ovttas:

- beallelaččain/ logahallon guimmežiin
- mánáinat(-datguin) dahje
- oarbinaččaidatguin geaid fuolahat

Biebmománát dássiduvvojit iežas mánáiguin go biebmováhnemat eaba oaččo biebmoruovttobuhtadusa ja dilli muđui sulastahtta adopšuvnna.

Adnot ássamin doppe gos du beallelaš dahje mánát ássat. Jus ásat ovttas oarbinaččaiguin geaid fuolahat, de adnot ássamin doppe gos du oarbinaččat ássat. Oktasaš ruoktu beallelaččain lea datte ovddabealde oktasaš ruovttu earáiguin.

Jus goappašagat beallelaččainat leahppi sirdobargit, de adnobeahhti ássamin doppe gos dudnos lea oktasaš dálлу mánáiguin. Jus dudnos eai leat mánát, adnobeahhti ássamin dan dálus mii adno iehčanassan.

Jus johtibeahhti máŋga iehčanas dálу gaskka, de adnobeahhti ássamin dan dálus gos dudnos oktiibuot leat eanemus idjadeami (lea dudno mealgadaš jándorvuoijŋasteapmi).

Ovttaskas sirdobargit

Adnot ovttaskas sirdobargin go it leat bearašsirdobargi bajábeale čilgehusa mielde. Jus leat ovttasássi, de adnot ovttaskassan dán oktavuodas. Jus ásat vel ovttas mánáidatguin, de adnot baicce bearašsirdobargin.

Árvvoštallamis ahte mii lea du verolaš ássanbáiki, leat máŋggalágan regelat boahtojagi loahpas vuollil 22 jahkásaš sirdobargiide ja sidjiide guđet leat boarrásat.

Jus leat vuollil 22 jahkásaš ja jođát gaskal váhnenruovttu ja eará dálу, de adno váhnenruoktu du verolaš ássanbáikin. Jus boahtojagis deavddát 22 jagi dahje eanet, ja du dálлу bargosajis lea iehčanas, de adno dát dálлу du ruoktun.

Jus jođát gaskal iehčanas dálу ja sorjavaš dálу bargosajis, de adno dat iehčanas dálлу du ruoktun. Jus goappašat dálut leat iehčanasat dahje sorjavaččat, de gusto jándorvuoijŋastanregel, geahča bajábealde.

Dehálaš spiehkastat verolaš ássanbáikki dáfus

Jus johtigoađát dakkár gielddas gos leat ássan uhcimusat golbma jagi go johtin álgá, de sáhtát almmatge gáibidit bissut dán gieldda registaris, nu ahte dát šaddá du verolaš ássanbáikin. Eaktun lea ahte dálus ferte leat uhcimusat guovttegeardán stuorát atnuviidodat dálу vuodđoareálas (dahje ássanareálas) go bargogieldda dálus, ja ahte don juogo oamastat dan dahje dus leat golut dán láigoheapmái. Spiehkastat gusto sihke ovttaskasaide ja bearašsirdobargiide. Eaktun dasa ahte galggat sáhttit dán regela atnit, lea ahte dálut leat goappáge gielddas.

Eanet dieduid, geahča “Pendlere, bosted, skatteforhold” dás skatteetaten.no.

Uhcimusgeasus - meroštallan

Uhcimusgeasus lea bálkká, penšuvnna ja sullasaš boađu standárdageasus. Go duohta golut mat laktásit bargui ja sullasaččaide leat eanet go uhcimusgeasus, de sáhtát gáibidit gessosa dáid ovddas 3.2.2 poasttas dan sadjái go uhcimusgessosa.

Uhcimusgeasus meroštallo nugo čájehuvvon vulobealde.

Jus dus lea dušše bálkábohtu js. de meroštallo uhcimusgeasus ná:

Uhcimusgeasus galgá bálkáboadus gártat 40 proseantta. Bálkábohtun adno vel bargočielggadanruhta. Uhcimusgeasus galgá biddjot uhcimustá 31 800 kr:i ja eanemustá 81 300 kr:i. Jus bálkábohtu lea vuollil 31 800 kr, de galgá uhcimusgeasus leat seamma go bálkábohtu. Jus omd. bohtu lea 20 050 kr, de šaddá uhcimusgeasus 20 050 kr.

Jus leat Norggas ássan dušše oasi jagis, de galgá uhcimusgeassosa bajimuš rádjá (81 300 kr) ja vuolimuš rádjá (31 800 kr) oaniduvvot vástideaddji nu galle olles dahje álggahuvvon mánu go leat bohtojagis ássan dáppe. Fertet diedihit galle mánu leat Norggas ássan. Uhcimusgeasus ii datte galgga leat vuolibut go 4 000 kr.

Dušše penšuvdna, áigodatlaš doarjagat jna. (ii bálkábohtu js.)

Jus dus lea dušše penšuvdna, áigodatlaš doarjagat jna. de gártá uhcimusgeasus 26 proseantta 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.6.1 ja 2.6.2 poasttaid supmis. Uhcimusgeasus galgá uhcimustá biddjot 4 000 kr:i ja eanemustá 68 050 kr:i. Jus penšuvdna lea vuollil 4 000 kr, de galgá uhcimusgeasus leat seamma go penšuvdna. Jus omd. bohtu lea 3 550 kr, de šaddá uhcimusgeasus 3 550 kr.

Jus leat Norggas ássan dušše oasi jagis, de galgá uhcimusgeassosa bajimuš rádjá (68 050 kr) oaniduvvot vástideaddji nu galle olles dahje álggahuvvon mánu go leat bohtojagis ássan dáppe. Vuolimuš rádjá 4 000 kr ii oaniduvvo.

Bálkábohtu ja penšuvdna jna. lotnolasat

Jus du bálkábohtu lea 203 250 kr dahje alibut, de lea dus gáibádus 81 300 kr uhcimusgeassosii. Dát gusto vaikke dus vel lea penšuvdna jna.

Jus bálkábohtu lea vuollil 203 250 kr ja dus lassin lea penšuvdna, de lea dus gáibádus dan bajimuš uhcimusgeassosii meroštallon vulobeale molssaeavttuid mielde:

- 1 molssaeaktu:
Uhcimusgeasus meroštallo dušše bálkkás js. iige penšuvnnas jna.
- 2 molssaeaktu:
Uhcimusgeasus šaddá uhcimusgeassosa submi meroštallon bálkáboadus js. sierra ja uhcimusgeasus meroštallon penšuvnnas js. sierra. Gessosat eai datte sáhte oktiibuot šaddat eanet go 81 300 kr. Uhcimusgeassosa meroštaladettiin adnojit bálkábohtui ja penšuvdnii proseantamearit ja submeráját nugo namuhuvvon bajábealde. Jus válljet dán molssaeavttu uhcimusgeassosa meroštallamis, de šaddá bálkáboadui vuolimuš rádjá 4 000 kr iige 31 800 kr nugo jus dus lea dušše bálkábohtu. Geahča ovdamearkka 2 molssaeavttu.

Uhcimusgeassosa birra mánnápenšuvnnas ja bálkkás, geahča 3.2.6 poastta.

Váhnemat ja mánát

Geat adnojit váhnemin?

Biebmováhnemat adnojit máná váhnemin go biebmodilli lea adopšunlágan eabage biebmováhnemat oaččo biebmuovttobuhtadusa. Jus váhnenovddasvástádus lea dohkkehuvvon rievttálaš vuoduin, ja son/soai duodaid fuolaha/-heaba máná, de lea dat adopšunlágan dilli.

Mánáid livdnen

12 jahkásaš dahje nuorabut mánát (riegádan 2001 dahje dan maŋŋil)

Boahtojagi loahpas 12 jahkásaš dahje nuorabut mánáide leat dat bálkámáksimat vearuheamit mat leat 10 000 kr dahje dan vuollil boahtojagi loahpas. Badjilmanni submi lea vearrogeatnegas ja biddjo váhnemiid bohtui. Opmodat ja dat vearrogeatnegas bohtu mánái galgá dábálaččat livdnejuvvot beliin goappáge váhnema fárus, go váhnemat ássaba ovttas. Váhnemat sáhttiba gáibidit eará juogu. Go váhnemat eaba ása ovttas boahtojagi loahpas, de galgá máná opmodat ja bohtu dábálaččat livdnejuvvot dan váhnema fárus gean luhtte máná lea logahallon álbmotregistaris ássamin boahtojagi loahpas. Dát váhnen datte sáhtta gáibidit ahte máná livdnejuvvo su fárus guhte lea máná fuolahan eanaš áigge jagis.

Jus dat váhnen gean fárus máná opmodat ja bohtu livdnejuvvo, ássá ovttas earáin guhte ii leat adopteren máná, de galgá máná opmodat/bohtu dábálaččat livdnejuvvot su fárus guhte lea máná eadni dahje áhčči. Jus dat váhnen lea náitalan, de galgá máná opmodat ja bohtu livdnejuvvot beliin goappáge beallelačča fárus. Dat beallelaš guhte ii leat sierrabeassádatmáná biologalaš eadni dahje áhčči iige leat máná adopteren, sáhtta gáibidit ahte máná opmodat ja bohtu váldo nuppi váhnema fárus.

Jus máná váhnemat eaba leat eallimin, de máná livdnejuvvo iehčanas vearromáksin. Máná livdnejuvvo iehčanasat dallege go ii ása ovttas váhnenguvttiin, go goappašiid váhnemiin lea váldán váhnenovddasvástádusa, dahje máná beaivválaš fuolahusa.

Gaskal 13 ja 16 jahkásaš mánát ja nuorat (riegádan gaskal 1997 ja 2000)

Mánát ja nuorat guđet leat deavdán 13 jagi boahtojagi loahpas, ja guđiin lea leamaš bohtu barggusteaset, galget sáddet bargobođuset ovddas iežaset vearrodieđáhusa. Eará bohtu ja opmodat galgá livdnejuvvot váhnemiid fárus, nugo nuorat mánáid ovddasge, geahča bajábealde. Ovttasássiid mánáide lea dákkár bohtu ja opmodat dábálaččat ovdagihtii devdon eatni vearrodieđáhussii.

17 jahkásaš dahje boarrásat nuorat (riegádan 1996 dahje dan árabut)

Nuorat guđet boahtojagi loahpas leat 17 jahkásaččat dahje boarrásat, galget addit iežaset vearrodieđáhusa visot opmodagaset ja bođuset ovddas.

Geardelunddot buhtadus ja dáhkádusmáksin mánáide ja nuoraide

Mánáide ja vuollil 22 jahkásaš nuoraide leat sierra regelat opmodatvearu luvvema dáfus, dan supmi ovddas maid leat ožžon geardelunddot buhtadussan dahje dáhkádusmáksimin olbmoroasmmohuvvama dahje fuolaheaddji massima ovddas. Buhtadussupmi vuoiu (reanttu jna.) sáhtta livdnejuvvot sierra mánás, dallege go máná livdnejuvvo váhnemiid fárus (vuollil 17 jahkásaš mánát).

Čuovvovaš máksimat mánáid ja vuollil 22 jahkásaš nuoraide spiehkastuvvojit opmodatvearus:

- Gearddelunddot buhtadus olbmoroasmmohuvvama dahje fuolaheaddji massima ovddas
  - Gearddelunddot máksin lihkohisvuođa,- buohco- dahje lámisdáhkádusas vahága, buohcuvuođa dahje liittu geažil
  - Gearddelunddot máksin lihkohisvuođadáhkádusas dahje jápmindáhkádusas fuolaheaddji massimis
- Vahátbuhtadusaide gáibiduvvo ahte buhtadus lea mihtiduvvon vahátbuhtaduslága 3 kapihttala prinsihpaid, dahje fidnovahátdáhkáduslága mielde. Máná vahágahttimii ii leat gáibádus ahte hedjonit fidnonávccat.

Opmodatvearroluvven gusto dan boahtojahkáii go máná/nuorra deavdá 21 jagi.

Opmodatvearu luvven gusto beroškeahtta mo submi lea biddjon, ovdamearkka dihtii bñnkobidjan, heaggareantodáhkádus, opmodat, biila jna. Ferte leat doarvái oktavuoha gaskal dáhkádus-/buhtadussupmi ja bidjama. Vearroluvven lea ráddjejuvvon álgodáhkádus-/buhtadussubmái, dahje álgosupmi dan oassái mii lei oddajagemánu 1.b. 2014.

Go mánná lea vuollil 17 jahkásaš

Dábálaččat galgá vuollil 17 jahkásaš máná boaktu ja opmodat livdnejuvvot váhnemiid fárus. Buhtadussupmi dahje dáhkádussupmi opmodat ja vuoiu sáhttet datte livdnejuvvot sierralaga mánás, jus dán geažil šaddá vuollegat vearru go jus submi vearuhuvvo váhnemiid fárus. Sierra livdnen dáhkida ahte mánná oažžu bohtolivdnemis iežas persongessosa. Jus ovddit jagiid čohkkejuvvon reanttut leat šaddan opmodahkan, de ii fátmastuvvo dát opmodatvearroluvvemii. Dákkár opmodat ii sáhte livdnejuvvot sierra mánás guhte dalle oažžu iežas bođusupmi opmodatlivdnemis. Vearroetáhta meroštallá dan mii lea gánnáhahttimus. Vearru galgá ovdanboahit váhnemiid vearroloahpparehkegis ja mánná ii galgga danne addit sierra vearrodiedáhusa mii guoská buhtadussii.

Vai Vearroetáhta galgá sáhttit meroštallat rivttes vearrovuolideami gearddelunddot buhtadusas dahje dáhkádusmáksimis, de ferte lassidieduide (vearrodiedáhusa 5.0 poasttas) diedihit:

-ollislaš álgobuhtadus-/dáhkádussupmi

-máksinjagi

-guđe supmi 2013 vearrodiedáhusas gullá buhtadus-/dáhkádussubmái. Soitet leat reantoboađut, láigohanboađut, oasusfitnet, bñnkobidjamat, heaggareantodáhkádus, opmodat, biila jna.

FUOM! Don/doai it/eahppi galgga vearrodiedáhusa poasttaid supmiid nuppástuhttit.

It/eahppi dárbbáš sáddet duođastusa oktan vearrodiedáhusain, muhto duođastusa ferte sáhttit čájehit sihtama mielde.

Dát regelat opmodatvearroluvvema birra mánáide nuppástuhtto boahtojagi 2012 mađđásiin. Dáhkádusoažžut guđet ožžo máksima ovdal 2012, sis ii leat vuoiगतvuohta nuppástuhttit 2011 dahje árabut livnnetjagiid livnnege, muhto easka 2012 boahtojagis gitta dan boahtojahkáii mánná/nuorra deavdá 21 jagi. Jus it/eahppi ožžon opmodatvearroluvvema 2012 boahtojagi livdnemis, de galggašit/galggašeidde váldit oktavuođa Vearroetáhtain.

Váhnengeasus (mánáidgárdái jna. golut)

Ovttaskas fuolaheaddji

Ovttaskas fuolaheaddjit ožžot gessosa duođastuvvon goluid ovddas mánáid geahččat ja dikšut gitta

- 25 000 kr ovtta máná nammii ja
- 15 000 kr lassin juohke lasi máná nammii.

Ovttaskas fuolaheaddjin lohko guhte lea náitalkeahtta, earránan, sierranan, leaska ja guhte okto fuolaha máná/mánáid.

Juogaduvvon fuolahusa birra, geahča «Juogaduvvon fuolahus mánnái»

Ovttasási sierrabeassádatmánáin dahje mánnábeassádagain, geahča “Ovttasásiit”.

Beallelaččat – váldoregel

Beallelaččat guđet ealliba ovttas, oažžuba oktiibuot duođastuvvon goluid ovddas mánáid geahččat ja dikšut gitta

- 25 000 kr ovttas máná nammii
- 15 000 kr lassin juohke lasi máná nammii.

Dát guoská beroškeahtta lea go sudnos mánnabeassádat ja/dahje sierrabeassádatmánát. Geasus juogaduvvo beliin goappásge, jus eaba leat soahpan eará juogu.

Spiehkastat: Jus leaba boahtojagis náitalan, ja goappašiin lea sierrabeassádatmáná (-mánát) ovdal náittosdili, de sáhttiba goabbáge gáibidit váhnengessosa iežaska sierrabeassádatmánáid ovddas, jus dát dagaha beallelaččaide buohkanassii stuorát váhnengessosa go váldoregela mielde. Maŋit jagi ii leat beallelaččain dákkár válljenvuogasvuolta. Geahča ovdamearkkaid [44. siiddus](#).

Ovttasássit

Ovttasássit (sihke diedihangeatnegas ja diedihangeatnegasvuoda haga) guđiin lea mánnabeassádat, oažžuba gessosa duođastuvvon goluid ovddas mánáid geahččat ja dikšut (váhnengessosa) gitta

- 25 000 kr ovttas máná nammii
- 15 000 kr lassin juohke lasi máná nammii.

Dát gusto vaikke nuppis dahje goappašiin lea sierrabeassádatmáná earret mánnabeassádaga. Jus ovttasássiin leat dušše sierrabeassádatmánát, gusto alimussubmi sierra goabbáige.

Goabbá beallelaččain/ovttasássiin galgá oažžut gessosa?

Beallelaččat guđet livdnejuvvoba ovttas (oktasaš dahje sierralaga boahtolivdnen)

Váhnengeasus juogaduvvo beliin goappáge beallelažžii, earret jus beallelaččat válljeba eará juogu.

Náittosdilli luoddanan dan jagi

Jus beallelaččat earráneaba dahje sierraneaba, de lea váhnengessosii vuogitvuolta sus gii váldá badjelasas oktofuolahusa ja gean luhtte máná joatká orrumin. Jus leat máŋga máná ja goabbáge váhnen doalaheaba oktofuolahusa uhcimusat ovttas máná, de soaitá goappašiid váhnemiin leat gáibáduš váhnengessosii. Eaktun lea ahte váhnenguovttos duođaid ealliba sierralaga. Dasto ferte mánáid fuolahusdoaimma juohkin leat bistevaš. Geahča vulobealde fuolahusjuohkima birra.

Ovttasássit (diedihangeatnegas ja diedihangeatnegasvuoda haga)

Jus ovttasássiin lea mánnabeassádat, de addo geasus beliin goabbáige, earret jus leaba soahpan eará juogu. Dát gusto beroškeahtta leago nuppi dahje goappašiid ovttasássiin maiddá sierrabeassádatmáná.

Ovttasássiide guđiin ii leat mánnabeassádat, addo váhnengeasus sutnje gii lea sierrabeassádatmáná áhčči dahje eadni. Dáid háviid ii sáhte válljet eará juogu. Jus nuppi ovttasássi lea sierrabeassádatmáná, iige páras leat mánnabeassádat, de ii sáhte nubbi ovttasássi dalle geassit váhnengessosa iežas boadus.

Earráneapmi dan jagi

Jus leat dilálašvuodat mat bearhit ahte nuppi váhnemis lea váldofuolahus máná, de addo váhnengeasus dan váhnemii guđes lea leamaš beaivválaš fuolahus máná eanaš áiggi jagis, namalassii sutnje gean luhtte máná lea ássan jagis eanemus oasi.

Fuolahusjuohkin mánnái (go váhnemat eaba ása ovttas)

Fuolahusjuohkin lea go mánná duohtavuodas orru seamma guhká goappáge váhnema luhtte (ii goappáge váhnemis leat váldofuolahus). Jus goappašat váhnema máksiba máná geahču ja divššu ovddas, de sáhttiba goappašagat gáibidit váhnengessosa juohke jagi, muhto sáhttiba oktiibuot gáibidit gessosa dušše goluid ovddas dan alimussupmi rádjai mii gusto ovttá dahje moatti mánnái, geahča bajábealde. Váhnemat oažžuba gessosa dan ektui man stuorra juogadasa goluin goabbáge lea máksán. Váhnemat sáhttiba molssaevttolaččat gáibidit ahte goabbáge oažžu váhnengessosa juohke nuppi jagi. Dat váhnen gean luhtte mánná (mánát) lea (leat) dan jagi loahpas go earráneaba/sierraneaba/luoddana ovttasássan, sáhttá gáibidit váhnengessosa dan jagi, nubbi váhnen mañit jagi jna. Jus váhnemiin leat máŋga máná, de ferte juohke máná váhnengeasus árvvoštallot sierra.

Nuppástuhtton fuolahus

Jus goabbáge váhnen lea okto (oktofuolahus) fuolahan máná (mánáid) osiid boahtojagis, de dan váhnemis lea gáibádus váhnengessosii guđes lea leamaš oktofuolahus boahtojagi eanaš oasis. Jus jápmá dat váhnen guđes lea oktofuolahus, de galgá datte rohkkái addit váhnengessosa su mánnageahččogoluid ovddas. Jus leaska váldá badjelassas máná fuolahusa, de lea susge váhnengessosii gáibádus.

Ovdamearka

Váhnemat náitaleaba 2013:s. Oktiibuot leat sudnos golut mánáid geahččat ja dikšut 55 000 kr. Golut juhkkovit ná:

Sierrabeassádatmánát:	29 000 kr
Sierrabeassádatmánát:	26 000 kr

Ovdal go náitaleigga, lei goappásge gáibádus gessosii gitta 25 000 kr rádjai (go goappásge lea sierrabeassádatmánát).

Váldoregela mielde sáhttiba gáibidit gessosa eanemustá 40 000 kr ovddas (guokte máná: 25 000 kr + 15 000 kr).

Gánnáheamos čoavddus šattašii dás čuovvut spiehkastaregela. Dalle lea sudnos oktiibuot gáibádus 50 000 kr gessosa dan sadjái go 40 000 kr.

Ovdamearka

Váhnemat náitaleaba 2013:s. Sudnos lea goappásge sierrabeassádatmáná. Sudnos leat golut mánáid geahččat ja dikšut oktiibuot 39 000 kr.

Golut juhkkovit ná:

Sierrabeassádatmáná:	36 000 kr
Sierrabeassádatmáná:	3 000 kr

Ovdal go náitaleigga, de lei goappásge gáibádus gessosii gitta 25 000 kr rádjai (go goappásge lea sierrabeassádatmáná).

Bajábealde ovdamearkkas sáhtášii nubbi gáibidit 25 000 kr (alimussubmi) ja nubbi fas 3 000 kr gessosa, namalassii oktiibuot 28 000 kr. Váldoregela mielde sáhttiba gáibidit gessosa oktiibuot eanemustá 40 000 kr ovddas (guokte máná: 25 000 kr + 15 000 kr), muhto go sudno golut eai šatta badjel 39 000 kr, de ferte geasus ráddjejuvvot dán submái.

Gánnáheamos čoavddus šattašii danne čuovvut váldoregela, ja gáibidit gessosa 39 000 kr ovddas.

Earráneapmi, sierraneapmi ja luoddanan ovttaseallin

Fuolahus mánnái

Go beallelaččat earráneaba, sierraneaba dahje fárreba goabbatge sadjái, de soaitá nuppis dahje goappašagain gáibádus sierrageassosii ovttaskas fuolaheaddjin. Sierrageasus lea laktašuvvon mákson viiddiduvvon mánnáodjui, geahča “Sierrageasus ovttaskas fuolaheaddjái” fáttá 79. siiddus.

Vearroráddjen uhcán vearronávccaid geažil

Vearroráddjen uhcán vearronávccaid geažil sáhttá addot ovttaskas vearromásái dahje náittospárrii, guđet eai oaččo addosiid mat fátmastuvvojit vuollegis dábalaš boađu vearroráddjema dahje penšunboađu vearrogeassosa regeliidda. Vejolaš vearroráddjen addo oktagaslaš dárboiskama mielde.

Vearroráddjen uhcán vearronávccaid geažil ii addo ihcalassii. Fertet ieš dasa ovddidit gáibádusa.

Dábalaččat ii addo vearroráddjen vearromásii

- guđiin lea vuoigatvuohta lohkanlotnii Loatnakássas stuorra oasis jagis
- guđet leat ožžon boađu mearriduvvot árvvošteami mielde
- guđiin lea nohkavaš bohtovuolidus (ii biste badjel 2-3 jagi). Dát sáhttá leat dalle go vearromásii oažžu bargočielggadanruđa mii iešalddes lea áigeráddjejuvvon
- guđiin lea leamaš bargu jagis dušše oasis dahje oasseáigebargu (omd. oahpu geažil)
- guđet eai leat válljen dáhttut dienasbarggu

Vearroetáhta árvvoštallá oppalaččat vearromásii ekonomalaš dili mearridan dihtii ahte leago vearromásis nu uhcán boahtu ahte sáhttá oažžut vearroráddjema. Uhcán boađuin oaivvilduvvo ahte boahtu ii leat doarvái dárbbášlaš, mearálaš birgemii alces vearromásái ja sidjiide guđiid son lea geatnegas fuolahit. Ollislaš árvvoštallamis deattuhuvvo mii vearromásis alddis dahje earáin dan bearatgottis lea boahtu ja opmodat hálldus, earret vuodđodálu. Dás váldojit vuhtii árbi, skeaŋkkat, vuoittut ja eará soaitevaš boađut. Datte eai váldo sosiála doarjagat dasa mielde. Ruovttoluottamáksos vearru dahje báhcánvearru eai váldo vuhtii.

Árvvoštallamis galgá gávnnahit meroštallanvuoddu. 3.6 poasta lea dasa vuodđun. Lasáhus lea dáid ovddas:

- sierrageassosa
  - suddjengessosa
  - vearuhis ovdduid nugo mánnádoarjaga, árbbiid, skeaŋkkaid, mánnáoaju, stipeanddaid, vuorbevuottuid jna.
  - goluid maida lea livnegas addon geasus, muhto mat eai gáibiduvvo dárbbášlaš birgemii. Dát gusket omd. joavdoopmodaga, lustafatnasa, biilla ja dárbbášmeahtun divrras dálu jna. vealgereanttuide. Eará ovdamearkkat leat máksin oktagaslaš penšunortnegii ja massimii vuovdimis, omd. giddodaga.
- Lista ii leat dievas.

Galgá lasihuvvot šjablonalaš 1,5 proseantta boahtolasáhus vejolaš nettoopmodagas mii lea badjel 200 000 kr. Boahtolasáhusa meroštallamis ii gula dasa vuodđodálu (namalassii iežas dállu mas áppet fásta 31.12.2013) opmodatárvu. Vuodđodállun lohko dás maiddá eanadoalus ássanviessu mas lea lunddolaš viessosadji dan birra.

Galgá váldit vuhtii beallelačča boaduge. Beallelaččaid bohtu gehččo ovttas, beroškeahttá livdnejuvvoba sierralaga vai ovttas. Vástideaddji guoská diedihangeatnegas ovttasássiide. Beallelaččaid bohtu galgá maiddá ovttas gehččot dan jagis go náitaleaba, vaikke livdnejuvvobage sierralaga. Beallelaččat guđet leaba sierranan, árvvoštalloba ovttaskassan sierrananjagi rájes. Vearrovuolideapmi juhkkovuvvo gorálaččat goappáge beallelačča vearrojuogadassii ovdal vuolideami. Bohtui lasihuvvojit daid mánáid bohtu guđet livdnejuvvojit ovttas vearromáksiin. Seamma guoská bearatgotti earáid bohtui, earret dan mii adno dárbbasuvvot sin iežaset birgemii.

Jus Vearroetáhta gávnaha ahte sáhtta vuolidit vearu, de galgá vearru meroštallot seamma regeliid mielde go čilgejuvvon “Vearroráddjen vuollegis dábálaš boadus” oasis.

Jus dál oaivvildat ahte dus lea vearroráddjemii gáibádus, de bijat gáibádusa 5.0 (Lassidieđut) postii. Jus seamma bohtojagis deavddát eavttuid sihke vearroráddjema vuollegis dábálaš boadus, vearroráddjema heajos vearronávccaid geažil ja vearrogessosa penšunboadus, de oaččut vearu mearriduvvot dan mearrádusa mielde mii addá vuolimuš vearu.

Dehálaš skovit

Vulobealde sáhtát lohkat dakkár skoviid birra mat vearrodiedáhussii soitet leat guoskevaš mildosat. Geahča maiddá skatteetaten.no/skjema.

Jus vearrodiedáhusa attát elektrovnnalaččat, de gávnnat masá visot skoviid laktašuvvon dan postii masa gullet.

Oassálastidiedáhus

Oassálastilivdnejuvvon fidnu (ANS, DA, KS jna.) oassálastit ožžot fidnus RF-1233 Selskapets oppgave over deltakerens formue og inntekt i deltakerliknet selskap. Fertet ieš rahkadit RF-1221 Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i deltakerliknet selskap, vearrodiedáhusat mielddusskovvin, dárkkistit RF-1233:s dieđuid ja RF-1233:s sirdit guoskevaš poasttaid RF-1233:s RF-1221:i.

Jus vearrodiedáhusa attát elektrovnnalaččat, de it nákke ráhkadit RF-1221 Báلكkolaččaid ja penšunisttaid jna. vearrodiedáhusa, mielddusskovvin. Geahča de 2.7 “Ealáhusboaduid” bagadusa das mo molsut Ealáhusdoalliid jna. vearrodiedáhussii. Jus dutnje lea sáddejuvvon Báلكkolaččaid ja penšunisttaid jna. vearrodiedáhus, de lea dan dihtii go Vearroetáhta ii leat ožžon diehttevassii ahte leat šaddan oassálastilivdnejuvvon fidnu oassálastin.

Jus attát vearrodiedáhusa bábirhámis, de čálát vuollái RF-1221 ja sáddet dan vearrodiedáhusa mielddusin.

RF-1059 Aksjer og fondsandeler mv.

Gulli RF-1072 bagadus.

RF-1070 Renteinntekt til ekstra skattlegging

Dát lea skovvi maid sáhtát atnit jus attát vearrodieđáhusa elektrovnnalaččat. Muđui oainnát vástideaddji veahkkemeroštallama dás skatteetaten.no. Ii leat sierra bábirskovvi.

RF-1084 Vuolidahttin

Bagadus lea skovis.

RF-1088 Aksjer og egenkapitalbevis

Gulli bagadus lea RF-2033.

RF-1098 Formue av næringseiendom

Gulli bagadus lea RF-1099.

RF-1125 Biilla atnu

Bagadus lea skovi duogábealde.

RF-1141 Gevinst og tap på aksjer og andeler ved utflytting

Gulli bagadus lea RF-1280.

RF-1147 Fradrag for skatt betalt i utlandet av person - kreditfradrag

Jus dus lea boahu ja/dahje opmodat mii vearuhuvvo olgoriikkas ja vearrošiehtadus dainna riikkain atná kredittavuogi garvin dihtii guovttegeardán vearuheami, de galgá bohtuge vearuhuvvot Norggas. Jus gáibidat gessosa norgalaš vearus dan vearu ovddas mii lea olgoriikkas mákson, de galggat addit RF-1147 skovi. Jus dus lea ealáhusboahu mii vearuhuvvo olgoriikkas, de galggat vel addit RF-1149 skovi.

RF-1150 Nedsetting av inntektsskatt på lønn

Jus gáibidat vuolidit vearu bálkkás molssaevttolaš juohkinmálla mielde, de galggat addit RF-1150 skovi. Bagadus lea skovis.

RF-1189 Giddodaga láigoheapmi jna.

Bagadus lea skovi duogábealde.

RF-1219 Vuoto- ja massinkontu

Gulli bagadus lea RF-1210.

RF-1221 Deltakerens oppgave over formue og inntekt i deltakerliknet selskap

Gulli bagadus lea RF-1222.

RF-1231 Bankinnskudd i utlandet

Bagadus lea skovis.

RF-1314 Realisasjon av aksjer og andeler etter opphør av skattemessig bosted i Norge

Bagadus lea skovis.

Čoavddasátneregistar

Registar čujuha veardodiedáhusa poasttaid nummariidda.

A

Ahkepenšuvdna

- penšuvdna 2.2.1 poasta
- sierrageasus 3.5.1 poasta

Á

Áigeráddjejuvvon lámisvuodadoarjja

- boahtu 2.1.1 poasta
- sierrageasus 3.5.2 poasta

Ámmátlihttomáksu 3.2.11 poasta

Ámmátpenšuvdna

- geasus premija ovddas 3.2.12 poasta
- mákson 2.2.2 poasta

Árvobáhpárat - geahča ossosat ja obligašuvnnat

Ásodat - geahča dálle

Ássanvovdna

- opmodat 4.2.6 poasta

B

Badjebáza gollobuhtadusain 2.1.4 poasta

Barguhisvuohta

- beaiveruhta 2.1.1 poasta

Bargoboahtu

- eará bargoboahtu 2.1.5 poasta
- bálká 2.1.1, 2.4.1 poasttat
- naturálaaddosat 2.1.1 poasta

Bargoneavvobuhtadus

- badjebáza 2.1.4 poasta

Barguimáhcahanruhta 2.1.1 poasta

Barta - geahča dálle

Bálkkát - geahča bargoboahtu

Bánkobidjamat - sisriikkalaš - geahča olgoriika

- opmodat 4.1.1 poasta
- reanttut 3.1.1 poasta

Beaivedikšuneadni

- geahčču beaivedikšuneatni
geahčen (boahtu) 2.1.3 poasta

- geahčču máná

ruovttus (boahtu) 2.1.1 poasta

- váhnengeasus (mánágeahčču golut) 3.2.10 poasta

Beaiveruhta 2.1.1 poasta

Beallelašlasáhus 2.2.4 poasta

Bearašmánáidgárdi 2.1.3 poasta

Bearašviessu - geahča dállu

Biila

- bargomátkkit 3.2.8 poasta
- buhtadus 2.1.4 poasta
- ruovttufitnamat 3.2.9 poasta
- opmodat 4.2.5 poasta
- ovdu (fitnodatbiila) 2.1.1 poasta

Birgendoarjja (ovddeš beallelaččas/beallelašzii)

- boahtu 2.6.1 poasta
- geasus 3.3.3 poasta

Boddosaš doarjja 2.2.1 poasta

Boddosaš lámisvuodadoarjja - geahča penšuvdna

Borranbuhtadus 2.1.4 poasta

Borran ja orrun

- lassigolut idjadeami haga 3.2.2 poasta
- lassigolut idjademiin 3.2.7 poasta

Buohcoruhta 2.1.1, 2.7.13 poasttat

Buohcogolut 3.5.4 poasta

D

Dáhkádus 3.1.4, 3.1.11, 3.3.5,
3.3.7, 4.5.2, 4.6.2 poasttat

Dállodávvirat ja gándimat 4.2 poasta

Dállu

- joavdodállu
  - boahtu 2.8.3 poasta
  - opmodat 4.3.3 poasta
- láigoheapmi (láigoboahtu) 2.8.2 poasta
- livnnetárvu iežas dálus 4.3.2 poasta
- massin vuovdimis jna. 3.3.6 poasta
- ovttasoamasteaddji
  - boađu juogadas 2.8.1 poasta
  - goluid juogadas 3.3.4 poasta
  - opmodaga juogadas 4.5.3 poasta
  - velggiid juogadas 4.8.2 poasta
- dállofidnu
  - boađu juogadas 2.8.1 poasta
  - goluid juogadas 3.3.2 poasta
  - livnnetárvvu juogadas 4.3.2 poasta
  - opmodaga juogadas 4.5.3 poasta
  - velggiid juogadas 4.8.2 poasta
- vuollebáza láigoheamis 3.3.12 poasta
- vuoitu vuovdimis jna. 2.8.4 poasta

Dálu, viessosaji jna. vuovdin

- vuoiu 2.8.4 poasta
- massin 3.3.6 poasta

Dálu, viessosaji jna. vuovdimis massin 3.3.6 poasta

Dálu rehketdoallolivdnen - geahča dálle

Dáluealátaddosat

- eana- ja vuovdedoalu boittolaga
  - boahu 2.6.2 poasta
  - geasus 3.3.3 poasta
- eana- ja vuovdedoalus
  - boahu 2.2.2 poasta
  - geasus (ealáhusdieđáhus)

Diabetes 3.5.4 poasta

Diehttabuhtadus 2.1.4 poasta

Doarjja

- dutkan ja fidnoohpahus 3.3.7 poasta

Duodji 2.1.5 poasta

Duohta golut bargodilis 3.2.2 poasta

Durdelasáhus 2.1.4 poasta

E

Ealáhusboadut 2.7 poasta

Ealáhusopmodat 4.3.5 poasta

Eanaláigodivat 4.5.4, 4.8.1 poasta

Ereliiggánis boahugeasus 3.3.7 poasta

F

Fatnasat

- vuovdinárvu 50 000 kr dahje alibut 4.2.4 poasta
- vuovdinárvu vuollil 50 000 kr 4.2.3 poasta

Fárrenbuhtadus 2.1.4 poasta

G

Gealbudandoarjja 2.1.1 poasta

Giddodat - geahča dálle

Gollobuhtadusat

- badjebáza 2.1.4 poasta
- vuollebáza 3.2.2, 3.2.7 poasttat

Govttolaš loanat

- boahu 2.1.1 poasta
- geasus 3.3.1 poasta
- vealgi 4.8.1 poasta

Guolásteaddjit

- bálká/boahu 2.1.1 poasta
- guolásteaddjiid ja bivdiid ereliiggánis geasus 3.2.14 poasta

H

Heaggadáhkádus - geahča
heaggareantodáhkádus
ja kapitáladáhkádus

Heaggareantodáhkádus

- máksámuš 2.2.2, 2.6.2 poasttat
- ruovttoluottaostinárvu 4.5.2 poasta

I

Iežaskapitáladuodaštus - geahča ossosat

J

Joavdodállu - geahča dállu
Juogadasásodat – geahča dállu

K

Kapitáladáhkádus

- vuoitu 3.1.4 poasttas
- ruovttoluottaostinárvu 4.5.2 poasta

L

Lasiheaddji doarjja 2.2.2 poasta

Lassigolut

- virgemátkkit/bargoorrun 3.2.7 poasta

Lámisvuodadoarjja, áigeráddjejuvvon

- boahu 2.2.1 poasta
- sierrageasus 3.5.2 poasta

Lámispenšuvdna

- boahu 2.2.1 poasta
- sierrageasus 3.5.2 poasta

Livnnetárvu 4.3 poasta

Lustafatnasat

- opmodat 4.2.3, 4.2.4 poasttat

M

Mañnebáلكá ja mañnepenšuvdna 2.6.2 poasta

Máksu 2.1.1 poasta

Mánát

- bálkáboahu 2.4.1 poasta
- mánnápenšuvdna 2.2.1, 2.2.2,
2.6.3 poasttat
- sierra boahatgeasus nuoraid várás 3.3.7 poasta

Mánáidgárdegolut, AÁF 3.2.10 poasta

Mánnágeahčču iežas ruovttus

- boahu 2.1.3 poasta

Máñggadállohuksehus 4.3.2 poasta geahča Dállu ja eará giddodat

Mátkebuhtadus 2.1.4 poasta

Mátkkit

- bargomátkkit 3.2.8 poasta
- fidnomátkkit 3.2.2 poasta
- ruovttufitnamat 3.2.9 poasta

Mearraolbmot

- boahtu 2.1.2 poasta
- mearraolbmuid erehliiggánis sierrageasus 3.2.13 poasta

Mohtorfievrrut 4.2.5 poasta

N

Naturálaaddosat 2.1.1 poasta

Nuoraid dálloseastin (BSU) 1.5.1 poasta

O

Oahpástuvvandoarjja 2.2.2 poasta

Oarbásiidpenšuvdna 2.2.1 poasta

Oasusfoanda

- fitnet 3.1.6 poasta
- massin vuovdimis 3.3.9 poasta
- opmodat 4.1.4 poasta
- vuoitu vuovdimis 3.1.9 poasta

Obligašunfoanda

- fitnet 3.1.2 poasta
- massin vuovdimis 3.3.9 poasta
- opmodat 4.1.5 poasta
- vuoitu vuovdimis 3.1.9 poasta

Obligašuvnnat

- massin 3.3.10 poasta
- opmodat 4.1.7, 4.1.8 poasttat
- reanttut 3.1.2 poasta
- vuoitu 3.1.10 poasta

Oktagaslaš penšunortnet (IPS) 3.3.5 poasta

Oktagaslaš penšunšiehtadus (IPA)

- boahtu 2.2.2 poasta
- opmodat 4.5.1 poasta

Olgoriika

- bálkkát 2.1.1 poasta
- bájkkobidjamat 4.1.9 poasta
- boahtu giddodagas 2.8.5 poasta
- eará boahtu 3.1.11 poasta
- oasusfitnet 3.1.7 poasta
- oasusvuoitu 3.1.10 poasta
- opmodat (eará) 4.6.2 poasta
- opmodat giddodagas 4.6.1 poasta
- ossosat, opmodat 4.6.2 poasta

- reanttut bñnkobidjamiin 3.1.11 poasta
- reanttut velggiin 3.3.2 poasta
- vealggit 4.8.3 poasta

Opšuvnnat bargodilis

- opmodat 4.1.8 poasta
- ovdu bargoaddis 2.1.1 poasta

Ossosat

- fitnet 3.1.5, 3.1.7 poasttat
- massin vuovdimis jna. 3.3.8, 3.3.10 poasttat
  - massin fárremis 3.3.7 poasta
- opmodat 4.1.7, 4.1.8 poasttat
- vuoitu vuovdimis jna. 3.1.8, 3.1.10 poasttat
  - vuoitu fárremis 3.1.12 poasta

Ovttasássit 1.3 poasta

Ovttaskas fuolaheaddji

- sierrageasus 3.5.5 poasta
- váhnengeasus mánnágehččui golut 3.2.10 poasta

Ovttasoamastus - geahča dálлу

P

Penšuvdna

- ahkepenšuvdna eará EEO-riikkas 2.2.3 poasta
- beallelašlasáhus penšuvnnas 2.2.4 poasta
- eará penšuvdna olgoriikkas 2.2.2 poasta
- maŋŋemákson penšuvdna 2.2 poasta
- máksámušat álbmotoajus 2.2.1 poasta
- máksámušat earáin 2.2.2 poasta
- penšunortnegii premiija 3.2.12 poasta
- sierrageasus lámispenšuvdna 3.5 poasta
- vearuhis penšuvdna olgoriikkas 2.2.5 poasta

Premiijafoanda (IPA) 4.5.1 poasta

R

Reaidaruhta jna. 4.1.3 poasta

Reanttut

- boadut 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3 poasttat
- olgoriikkalaš 3.1.11 poasta
- velggiin Norggas 3.3.1 poasta
- velggiin olgoriikkas 3.3.2 poasta

Riegádahttinruhta 2.1.1 poasta

Ruhtačavgumušat buorrin

- opmodat 4.1.6 poasta
- reanttut 3.1.2 poasta

Ruovttoluottaostinárvu

- heaggadáhkádus 4.5.2 poasta

Ruovttufitnamat 3.2.9 poasta

S

Sierragessosat

- ovttaskas fuolaheaddji 3.3.5 poasta
- dálu divodeapmi/heiveheapmi ovdal 2012 3.5.4 poasta
- lámisvuohta 3.5.2 poasta
- stuorra buohcogolut 3.5.4 poasta
- veahá hedjonan fidnonávccat 3.5.3 poasta

Sirdobargit

- badjebáza mátkegoluid gokčamis 2.1.1 poasta
- borranseastin ruovttus 2.1.4 poasta
- ruovttufitnangolut 3.2.9 poasta
- geasus borrama ja orruma lassigoluid ovddas 3.2.7 poasta

Skeañkkat

- dieđalaš dutkan 3.3.7 poasta
- eaktodáhtolaš searvvit jna. 3.3.7 poasta
- dieđut ožžon skeañkkaid birra 1.5.3 poasta
- skeañkkat bargooktavuođas 2.1.1 poasta

Stivrabuhtadus 2.1.1 poasta

Š

Šihttojuvvon penšuvdna (AFP) 2.2.2 poasta

T

Telefovdna (elektrovnnalaš gulahallan) - geahča naturálaaddosat

U

Uhcimusgeasus 3.2.1, 3.2.4, 3.2.5, 3.2.6 poasttat

Unit Link-dáhkádus

- vuoitu máksámušas 3.1.4 poasta
- massin máksámušas 3.3.7 poasta
- opmodat 4.5.2 poasta

V

Valuhta

- valuhtamassin 3.3.7 poasta
- valuhtavuoitu 3.1.12 poasta

Váhnegeasus (mánáidgeahččogolut) 3.2.10 poasta

Veajuiduhttinruhta 2.1.1 poasta

Vealggit

- reanttut Norggas 3.3.1 poasta
- vealggit Norggas 4.8.1 poasta
- reanttut olgoriikkas 3.3.2 poasta
- vealggit olgoriikkas 4.8.3 poasta

Viessosadji

- massin 3.3.6 poasta
- opmodat 4.3.5 poasta
- vuoitu 2.8.4 poasta

Vuodđofoandaduodaštus - geahča ossosat

Vuoittut

- varrogeatnegas vuorbevuoittut jna. 3.1.12 poasta
- dieđut vearuhis vuorbevuoittuid jna. birra 1.5.2 poasta
- dálu, viessosaji jna. vuovdin 2.8.4 poasta

Vuollebáza

- jagáš vuollebáza giddodaga láigoheamis 3.3.12 poasta
- ovddosirddihahti ovdalis jagiin 3.3.11 poasta

Vuorbe- ja tihppenvuoittut

- varrogeatnegas 3.1.12 poasta
- vearuhis 1.5.2 poasta

Máksomearit

Opmodatvearru

Gielda, ovttaskas 0 kr – 870 000 kr 0 %
badjel 870 000 kr 0,7 %

Náittospárra 0 kr – 1 740 000 kr 0 %
badjel 1 740 000 kr 0,7 %

Stáhta, ovttaskas 0 kr – 870 000 kr 0 %
badjel 870 000 kr 0,4 %

Náittospárra 0 kr – 1 740 000 kr 0 %
badjel kr 1 740 000 kr 0,4 %

Alimusvearru

1 ja 2 vearroluohkká

- 509 600 kr rájes gitta 828 300 kr rádjai supmiin 9 %.
- Vearromáksiide Finnmárkkus ja Davvi-Romssas lea máksomearri 7 %.
- Badjel 828 300 kr supmiin 12 %.

Nettoboadus vearru

(dábalaš boahu vuoliduvvon vejolaš sierragessosiiguin, geahča 3.5 poastta ja persongessosa)

- 28 %

Vearromáksiide Finnmárkkus ja Davvi-Romssas lea máksomearri 24,5 %.

Alimus marginála vearromearit

Alimus marginála vearromearri eanadoalu, vuovdedoalu ja guolástusa bálkkás ja personboadus 47,8 %.

Alimus marginála vearromearri eará ealáhusdoaimma personboadus 51 %.

Dábálaš boadus persongearus

Geasus addo iŋalassii vearreroštallamis (ii galgga čállot vearrodieđáhussii).

1 vearroluohkká	47 150 kr
2 vearroluohkká	94 300 kr

Dábálaš boadus erehggáris gearus Finnmárkkus ja Davvi-Romssas

Geasus addo iŋalassii vearreroštallamis (ii galgga čállot vearrodieđáhussii)

1 vearroluohkká	15 000 kr
2 vearroluohkká	30 000 kr

Vuollil 34 jahkásaš nuoraid viessoseastin (BSU)

Vearrogeassosa máksomearri 20 %

Jahkásaš alimus seastinsubmi 20 000 kr

Alimus oppalaš seastinsubmi 150 000 kr

Oadjodivat

Bálkáboahu 7,8 %

Beaivedikšuneadni 7,8 %

Vuodđoeláhusboahu, eanadoallu ja vuovdedoallu 11 %

Vuodđoeláhusboahu, guolástus ja bivdu 7,8 %

Eará ealáhusboahu 11 %

Penšunboahu jna. 4,7 %

Guđet leat riegeadan 1997:s ja dan maŋŋil dahje 1943:s ja dan árabut, lea oadjodivat 4,7 % beroškeahtta makkár boahu lea. Oadjodivat ii datte galgga leat badjel 25 % badjel 39 600 kr boadus.

Almmuhan: Vearrodirektoráhtta Guovvamánu 2014

Gáhppálagat: Dárogillii 1 960 000 Oddadárogillii 260 000 Sámegillii 1 400 Eangalsgillii 13 000

Heivehan ja hábmen: Consilio Kommunikasjon AS

Govat: Bård Gudim

Prenten: Wittusen & Jensen

RF-2032 S

skatteetaten.no